

RURAL GCE

TRAINING MATERIAL FOR
GCE IN RURAL AREAS

The RURAL GCE Handbook

Консорциумът RURAL GCE

Консорциумът се състои от шест организации, всяка от които има собствен опит и сфера на компетентност. Тяхната цел е да мотивират хората да станат активни граждани на своите общности и да се развиват в по-широк контекст.

CIVIC

Велик
обрит
ания

UNIVERSITY OF
THESSALY

Гърци

RUSE CHAMBER OF
COMMERCE AND INDUSTRY

ESTABLISHED 1890

Българи

Emphasys
CENTRE

Кипър

Испания

ATERMON
EDUCATIONAL PLAY

Нидерландия

Съдържание

1

Въведение

Проектът RURAL GCE, неговите цели и задачи, очаквания към читателя

2

Теоретична основа

Обясняване на актуални проблеми, за да опознаете бързо променящия се глобализиран свят

3

Практически препоръки

Процесът на прилагане на практика на теоретичната основа

4

Заключение

Заключителни бележки относно значението на образованието за глобално гражданство

Въведение

Проектът RURAL GCE

Дефиниция

Проект KA2 по програма "Еразъм+", насочен към сектора на възрастните.

Продължителност

24 месеца (декември 2020 г. - ноември 2022 г.)

Неговите цели

Целта му е да представи глобални проблеми, за да мотивира хората да станат активни граждани на своите общности и да се разгърнат в по-широк контекст.

Неговата целева група

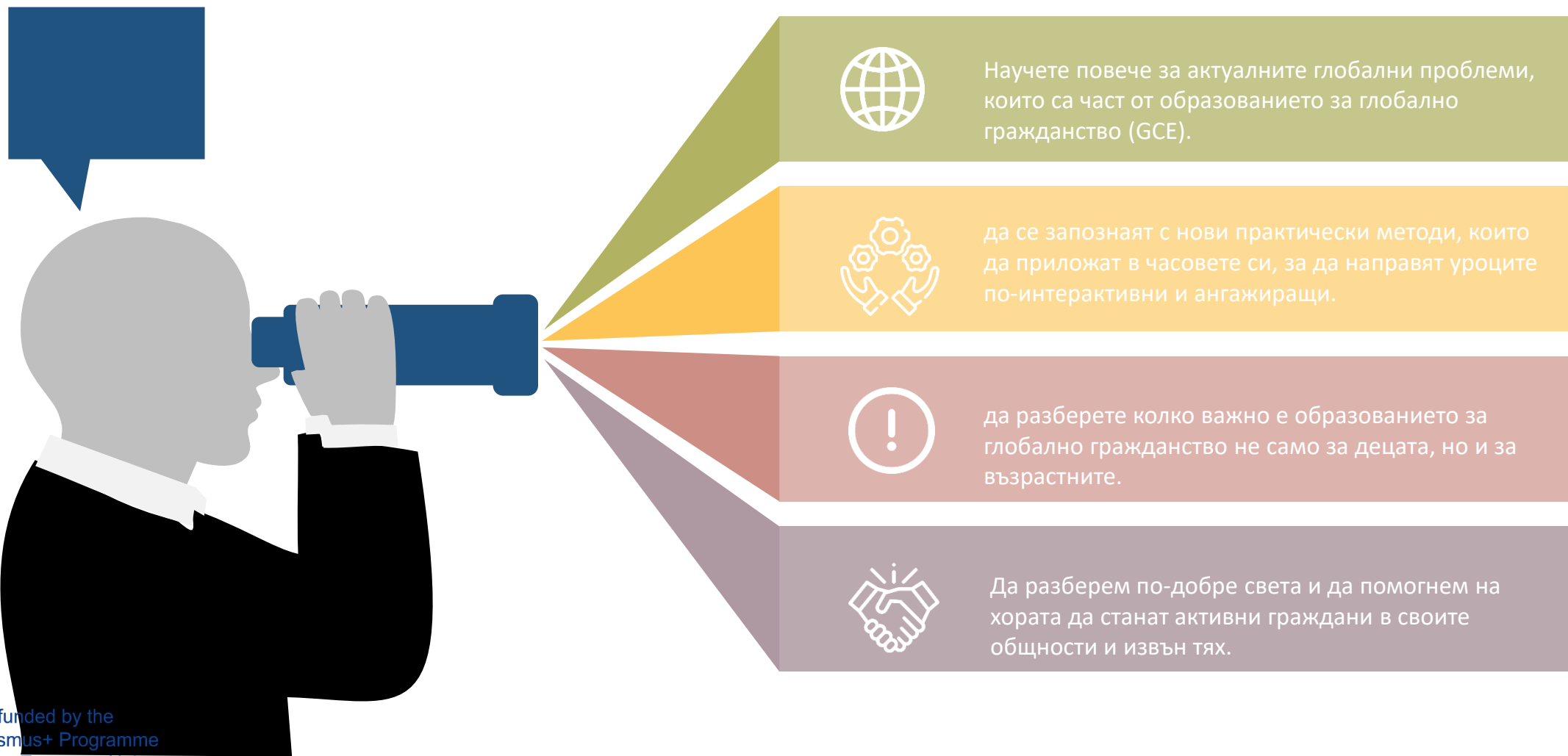
Активисти на НПО в селските райони, членове на ОГО в селските райони, общини в селските райони (служители и политици), социални педагози, агенти за развитие на селските райони, училища в селските райони (учители и служители).

Резултатите

Наръчник, който ще направи образованието, свързано с GCE, възможно и лесно достъпно за всеки заинтересован. Онлайн инструмент, който ще интегрира стратегиите за дистанционно обучение и ще предоставя цифрови инструменти, както и професионално развитие за индивидуални и лесни за следване курсове с интересни задачи.

Очаквания на читателя

Теоретична ПОДГОТОВКА

Модули

1

Модул 1

Неравенство и бедност - причини, участници, интереси и отговорности

2

Модул 2

Културно разнообразие, идентичности, стереотипи и премахване на предразсъдъците. Права на човека

3

Модул 3

Медийна грамотност и безопасност в интернет

4

Модул 4

Устойчивост и потребление. Границите на планетата

5

Модул 5

Действия на общността - методи на участие, влияние върху вземането на решения, активизъм

ОСНОВНИ СИМВОЛИ

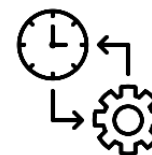
Определение

Съвети

Дейности

Допълнителни ресурси

Неравенство и бедность

Общ преглед

Причини

Проучване на причините за неравенството чрез разглеждане на:

- Въпроси, свързани със заетостта
- Социални неравенства
- Околната среда
- Цикли на неравенство

Актьори

Проучване на участниците, които влияят върху неравенството, чрез разглеждане на ролята на:

- Правительства
- Работодатели, бизнес и индустрия
- Гражданско общество и общности

Проучване на интересите, влияещи върху неравенството, чрез разглеждане на:

- Национален икономически интерес
- Динамика на политическата власт
- Краткосрочна печалба

Интереси

Изследване на отговорностите на хората чрез разглеждане на:

- Политическа ангажираност
- Дарения
- Справедлива търговия

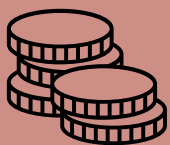
Отговорности

Теми

01

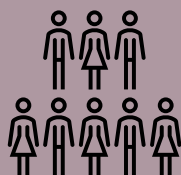
Причини

Какви са причините за
неравенството и
бедността? Защо
съществуват и как
продължават да
съществуват?

02

Участници

Кои участници имат
влияние върху
неравенството и
бедността?

03

Интереси

Какви са интересите,
които влияят върху
неравенството и
бедността?

04

Отговорности

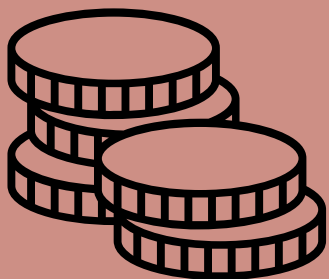
Какви отговорности имате
по отношение на
бедността и
неравенството?

01

Причини

Преглед

Неравенството и бедността съществуват основно поради начина, по който се разпределят ресурсите в обществото. Когато по някаква причина една група хора в крайна сметка печели повече пари или разполага с повече пари като цяло от друга група хора, това е неравенство.

Макар че тази тема ще се съсредоточи най-вече върху неравенствата и бедността **в отделните** държави, важно е да не забравяме, че неравенства съществуват и **между** държавите. Това означава, че някои държави ще имат повече възможности или желание да помогнат на най-бедните си граждани, отколкото други.

Източникът на това неравенство може да бъде сложен и да се дължи на редица фактори. Тук ще бъдат разгледани следните фактори:

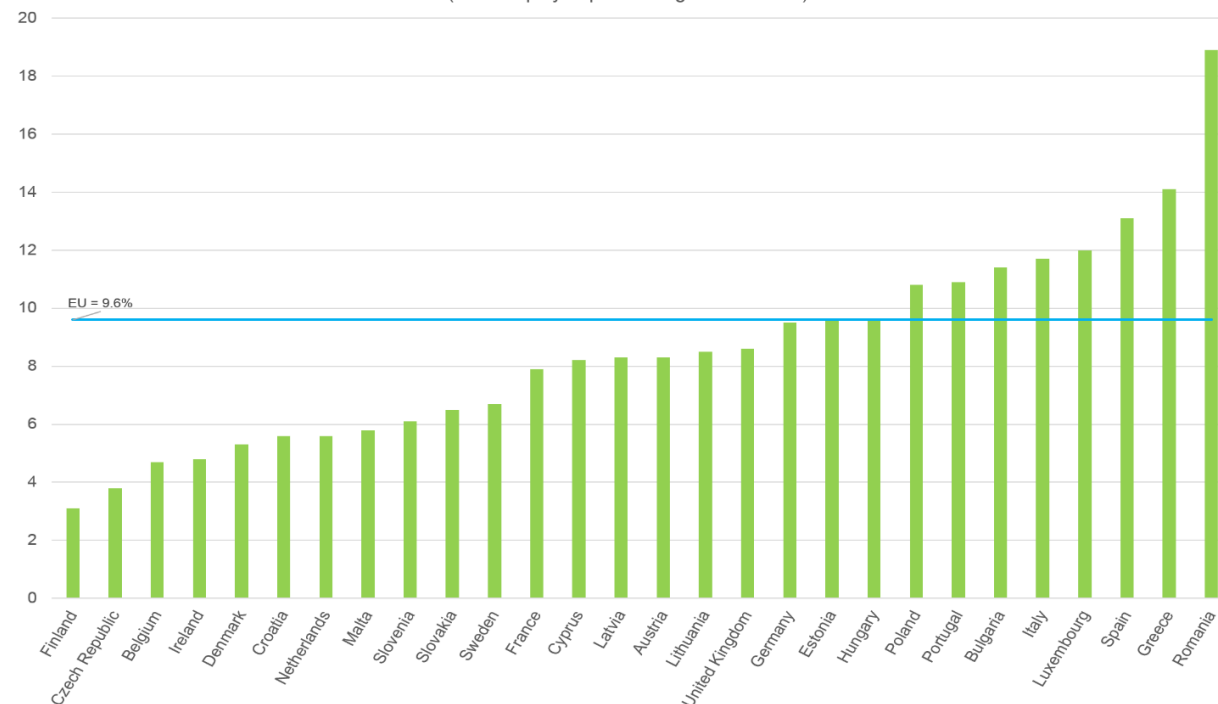
- Заетост
- Социални неравенства
- Околна среда
- Цикли на неравенство и бедност

Заетост

Един от основните източници на икономическото неравенство и бедността е видът на работата, която човек има.

- **Безработица:** Медицински причини или дори просто недостатъчно. Въпреки че в много страни има обезщетения за безработица, те често са по-ниски от тези при работа на пълен работен ден и са свързани с ограничения или срокове.
- **Работа на непълно работно време:** Работата на по-малко часове от "пълен работен ден" може да бъде полезна, ако искате по-голяма гъвкавост, но може да бъде и проблемна поради по-ниското заплащане.
- **Договори с нулево работно време:** Работно място, при което работникът не е гарантирано, че ще работи изобщо, а работи само когато работодателят има нужда от него. Подобно на работата на непълен работен ден, тя е подходяща, ако желаете гъвкавост, но несигурното заплащане и липсата на постоянна работа могат да причинят и финансови затруднения.
- **Недобре платена или нископлатена работа:** Някои работни места, дори на пълно работно време, не са достатъчно платени, за да се издържат, което води до бедност сред работещите. Това може да се случи, ако в дадена страна има ниска минимална заплата и високи разходи за живот.

In-work poverty in the EU Member States, 2016
 (% of employed persons aged 18 or over)

Социални неравенства

Понякога неикономическите неравенства могат да допринесат за икономическите неравенства. Това може да се отнася до пол, сексуалност, увреждания, раса, етническа принадлежност, имиграционен статут или други области. Например:

- **Сексизмът често нанася икономически вреди на жените** поради разликата в заплащането между половете и поради факта, че от тях по-често се очаква да се грижат за деца или други зависими лица, което ги прави по-малко способни да работят на пълно работно време.
- Липсата на работни места и работодатели, съобразени с уврежданията, може да **затрудни достъпа на хората с увреждания до заетост, а много хора с увреждания ще бъдат изправени пред допълнителни разходи, за да се справят с уврежданията си в ежедневието.**
- Расовата и етническата дискриминация може да затрудни **достъпа на някои етнически групи до заетост или важни услуги.** По същия начин някои имигранти или бежанци нямат разрешение да работят или да получават помощи.
- **Хората, живеещи в отдалечени или селски райони,** може да са изложени на по-голям риск от бедност поради по-малкото налични работни места или по-слабото предлагане на важни услуги.

Глобално затопляне

Глобалното затопляне също така все повече се превръща в причина за бедност и неравенство. То има огромен спектър от последици, повечето от които оказват пряко или непряко въздействие върху бедността и неравенството. В основата на всички тях обаче стои фактът, че тези, които разполагат с пари и ресурси, ще бъдат много по-способни да се адаптират към промяната на климата, отколкото тези, които не разполагат с тях.

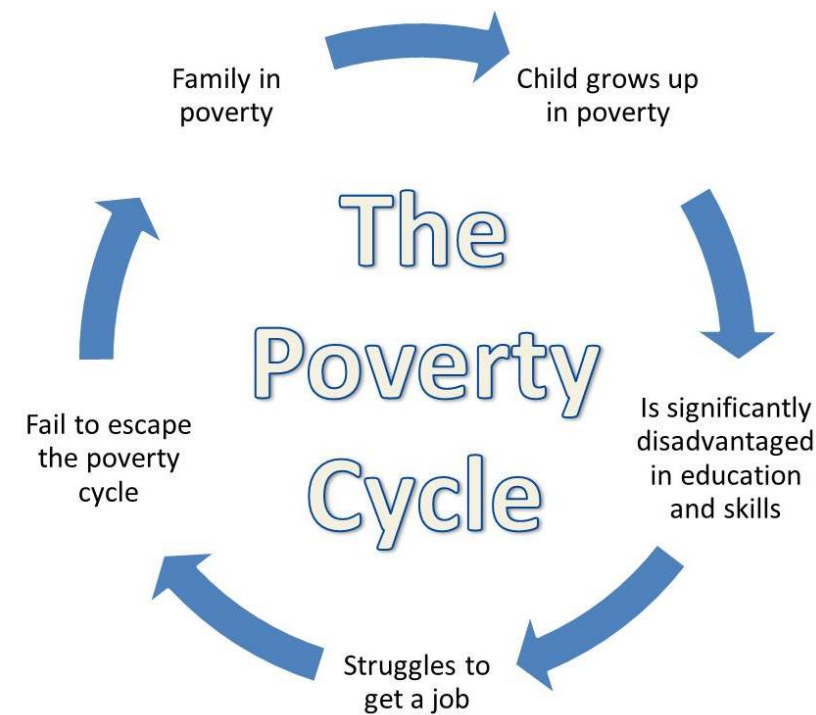
- По-чести метеорологични бедствия: метеорологични явления като наводнения, бури и горски пожари стават все по-мощни и все по-често срещани през последните години. Разрушенията, причинени от тези събития, често оставят след себе си голяма бедност, разрушават не само имущество, но и важна инфраструктура като пътища, електропроводи и интернет, която е от решаващо значение за възстановяването, а в някои случаи дори причиняват смърт.
- Повишаване на морското равнище: С промените в климата морското равнище се покачва, което води до това, че някои крайбрежни райони стават напълно необитаеми. В резултат на това светът вече вижда първите климатични бежанци. Да бъдеш принуден да напуснеш дома си, цялата си собственост и вероятно приятелите и мрежата си за подкрепа, за да отидеш на друго място, където може да не познаваш културата или езика, е в най-добрия случай трудно и може да доведе до обедняване.
- Променящ се климат: Може да звучи очевидно, но изменението на климата води до промяна на климата, което означава, че времето и температурата могат да се променят в сравнение с традиционните си стойности. В резултат на това понякога културите, които традиционно се отглеждат в даден район, вече са по-трудни за отглеждане, а защитата на околната среда срещу метеорологични явления, които преди са били рядкост, вече не е достатъчна.

Цикли на неравенство и бедност

Много по-трудно е да се измъкнете от бедността, когато вече сте в нея. Това се дължи на редица фактори, включително:

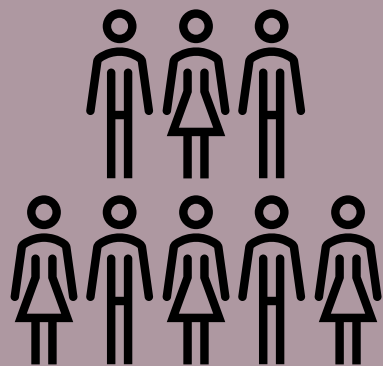
- **Достъп до образование:** хората, изложени на риск от бедност, е по-вероятно да работят на пълен работен ден, за да се издържат, така че е по-малко вероятно да разполагат с време или спестявания за образование или обучение, които биха им помогнали да си намерят по-добре платена работа.
 - Това се отнася и за младите хора, родени в бедност, тъй като жилищата, в които се намират най-добрите училища, често са по-скъпи.
- **Разходи за живот:** Бедността може да оскъпи живота. Хората с по-ниски доходи или спестявания вероятно ще плащат по-високи лихвени проценти, когато вземат пари назаем, и макар че притежаването на жилище с ипотека често е по-евтино от наемането, то изисква и големи депозити, които хората с по-ниски доходи може да не могат да си позволят.
- **Здраве:** Бедността може да доведе до влошаване на здравето и по-специално на психичното здраве, което затруднява намирането на работа и може да доведе до отчуждаване от мрежите за подкрепа и от връстниците.

02

Участници

Общ преглед

Неравенството и бедността не са явления, които се случват по случайно стечение на обстоятелствата. Точно както те имат причини, има и участници, които участват както в създаването на тези неравенства и бедност, така и в намаляването им.

Както причините са сложни, така и участниците в неравенството и бедността също не са еднозначни. По подобен начин не съществува един-единствен участник, който еднолично да е причината за съществуването на тези понятия и да може да ги накара да изчезнат незабавно.

Вместо това бедността и неравенството се влияят от системи: мрежа или сила, създадена от големи, сложни групи участници и техните взаимодействия. Тази тема ще се съсредоточи върху някои от най-важните участници в системите, които пораждат бедност:

- Правителства
- Работодатели, бизнес и индустрия
- Гражданско общество и общности

Правителства

Правителствата са може би най-значимите действащи лица, когато става въпрос за бедността и неравенството. Това е така, тъй като с несравнимите си законодателни правомощия и големите си хазни те имат най-голям капацитет да влияят върху начина, по който се случват бедността и неравенството. Например, тези правителства могат да:

- **Приемат закони за регулиране на заетостта:** те могат да се отнасят до въпроси, свързани със заетостта, като например установяване на минимална заплата или правила за договори с нулево работно време и други подобни видове заетост.
- **Предприемат мерки за борба с дискриминацията:** законите, които забраняват дискриминацията в различни области на ежедневието, са доста разпространени, въпреки че прилагането на тези мерки е различно. В зависимост от съответната демографска група може да е полезно да се инвестира в подобряване на области като здравеопазване, образование, заетост или в кампании за борба с дискриминацията за съответната социална група.
- **Адресират глобалното затопляне и неговите последици:** правителствата все повече инвестират в опити за предотвратяване на изменението на климата, но също така и в опити за смекчаване на последиците от него. Това може да включва подпомагане на преквалификацията на работещите в отрасли, които вече не са жизнеспособни, като например свързаните с изкопаемите горива отрасли или селското стопанство, където земята или климатът са се променили.
- **Прекъснат цикъла на бедността:** правителствата могат да помогнат за предотвратяване на обедняването на родителите, което води до обедняване на техните деца, чрез инвестиции в образованието, предоставяне на субсидирани или безплатни услуги и ключови обезщетения.

Работодатели, бизнес и индустрия

В предишния раздел заетостта беше спомената като основна причина за бедността и неравенството, така че естествено следва, че **работодателите и индустриите са ключови участници, когато става въпрос за бедност и неравенство.**

Съществуват многобройни действия, които работодателите и по-широките отрасли могат да предприемат за намаляване на бедността, но си струва да се отбележи и важната роля, която профсъюзите играят за оказване на натиск върху работодателите да предприемат тези действия. Тези действия могат да включват:

- **Повишаване на заплатите:** Въпреки че в много страни има минимална работна заплата, тя не винаги е достатъчна, за да се издържа всички.
- **осигуряване на по-сигурна заетост:** В много случаи това, което е гъвкаво за работодателя, не е сигурно и не осигурява постоянна заплата за работника. Работодателите могат да избегнат това, като гарантират, че предлагат постоянство на работата и сигурност на заетостта, включително по-широки ползи като отпуск по болест и пенсионни схеми.
- **Подкрепящо обучение:** Работодателите могат да улеснят преминаването на обучение, като плащат или субсидират обучението, дават отпуск, когато е необходимо, и помагат на служителите да разберат какви са възможностите за кариерно развитие и обучение.

Гражданско общество и общности

Местната общност често е първото място, към което човек се обръща, когато изпадне в трудна ситуация, а когато това не е достатъчно, гражданското общество в района обикновено е това, което се намесва. Това може да включва семейство и приятели, обществени групи, местни съвети, благотворителни организации, консултантски агенции, социални предприятия, доброволчески групи и други подобни организации.

Като се има предвид колко разнообразни са те, **подкрепата от страна на общността и гражданското общество може да се окаже по различни начини**, включително:

- подслон и жилища
- храна и други стоки от първа необходимост.
- подкрепа за заетост или обучение
- финансови или правни съвети.

Групите на общността могат също така да бъдат много ефективни в лобирането по местни въпроси, които могат да повлияят на бедността и неравенството, като например защита на финансирането на услугите в техния район, излагане на аргументи за нови услуги, обединяване на местното мнение относно възможностите за икономическо развитие, които могат да навредят или да помогнат на местната икономика и възможностите за работа, и други подобни въпроси.

03

Интереси

Общ преглед

Този раздел ще бъде посветен на интересите, свързани с неравенството и бедността. Както бяха установени в последния раздел някои от основните действащи лица в неравенството и бедността, така в този раздел ще бъдат разгледани подробно целите и интересите, които карат хората да се опитват да се борят с бедността, както и тези, които ги карат да предприемат действия, които ги затвърждават.

Излишно е да споменаваме, че интересите са сложни и взаимосвързани, но все пак се надяваме, че в този раздел ще успеем да представим обобщение на основните интереси, кой ги поддържа, какво въздействие могат да окажат и какво ги стимулира.

По-конкретно ще разгледаме:

- Национален икономически интерес
- Динамика на политическата власт
- Краткосрочна печалба

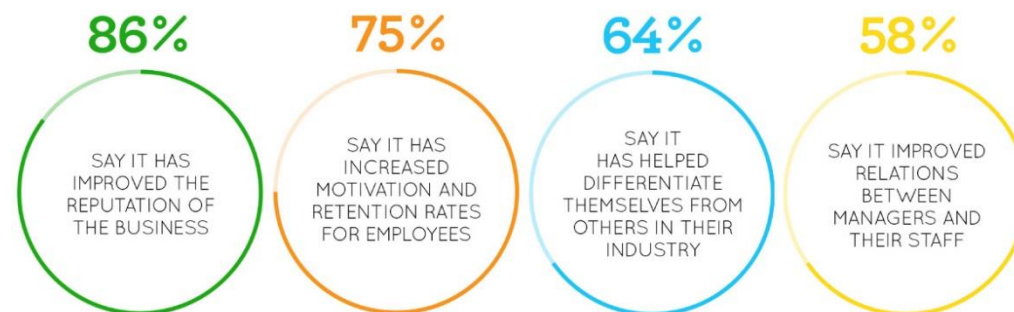
Икономически личен интерес

Макар че би било хубаво да си представим, че всички правителства и предприятия се занимават с проблемите на бедността и неравенството от добро сърце (и макар че има много такива), факт е, че съществуват и причини за предприемане на мерки за борба с бедността, които за мнозина са по-подходящи.

За предприятията те могат да включват:

- **По-добър обществен имидж**, особено ако има известна схема или стандарт, от които те могат да се възползват, докато предприемат мерки за борба с бедността.
- **Набиране и задържане на персонал**, ако служителите се чувстват ценени и добре възнаградени.
- **Производителност на персонала**, тъй като служителите могат да се чувстват по-мотивирани и да работят по-ефективно, ако получават подходящо възнаграждение и не са изложени на риск от бедност.

WHAT HAS PAYING THE LIVING WAGE DONE FOR YOUR BUSINESS?

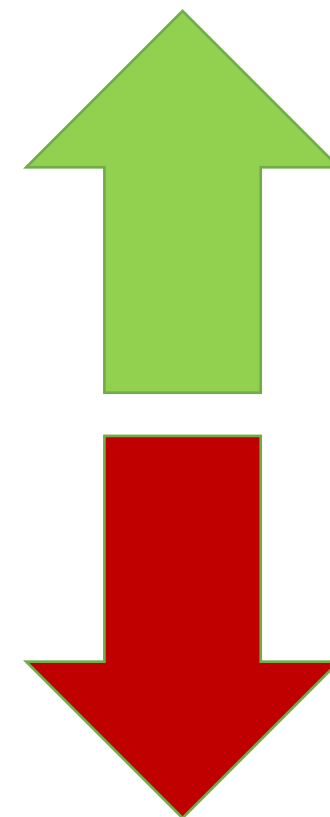

Това може да бъде от значение и за правителствата, тъй като в по-широк мащаб работната сила, която е по-малко обедняла, обикновено е по-квалифицирана, по-продуктивна, по-здрава и по-щастлива.

Динамика на политическата власт

Динамиката на политическата власт може да бъде и двупосочна: интересите, които стоят в нея, могат да бъдат както стимул, така и пречка за предприемане на действия срещу бедността и неравенството:

- От една страна, политическите интереси могат да направят борбата с бедността и неравенството по-привлекателна. Голяма част от населението, което е станало по-бедно и силно неравнопоставено, вероятно е недоволно от състоянието на политиката и е **по-вероятно да гласува срещу действащото правителство**, а подобни ситуации могат дори да предизвикат вълнения, ако са особено тежки.
- От друга страна, неравнопоставеното общество означава, че има вероятност да има не само много бедни, но и много богати хора. Много по-вероятно е хората с голямо богатство да могат да влияят на политиката както чрез парите си, така и чрез социалното си положение, което означава, че **те често могат по-ефективно да защитават икономическите си интереси**. Те са особено склонни да правят това, когато обществото става все по-неравностойно и **следователно предприемането на значими действия за борба с бедността им струва все по-скъпо**.

Краткосрочна печалба

Един от основните интереси, които съществуват в капиталистическите общества, е стремежът към краткосрочна печалба. Това означава, че компанията се опитва да спечели възможно най-много пари възможно най-бързо, като същевременно харчи възможно най-малко за това.

Този начин на мислене за краткосрочна печалба може да бъде голям проблем за неравенството и бедността, тъй като **често означава, че компанията ще изразходва по-малко средства за персонала** - ще плаща възможно най-ниските заплати на възможно най-малък брой служители и ще им предоставя възможно най-евтините обезщетения.

Свързан проблем е, че все по-често тези печалби се изплащат на акционерите на компаниите, които често вече са доста богати, вместо да се реинвестират в компанията под формата на по-високи заплати или по-добри придобивки за служителите, или като данък, който би могъл да се насочи към програми, които биха могли да помогнат за намаляване на бедността и неравенството.

Представените по-долу кръгови диаграми показват колко драстично се е увеличил делът на печалбите, които отиват при акционерите, през последните десетилетия.

04

Отговорности

Общ преглед

Големият въпрос, с който ще завършим този модул, е, разбира се, следният:

"Какво мога да направя по въпроса?"

Какво могат да направят обикновените хора, за да сложат край на неравенството и бедността там, където се намират, и по света?

В този раздел ще дадем няколко примера в отговор на този въпрос:

- Политическа ангажираност
- Дарение
- Справедлива търговия

Политическа ангажираност

Както видяхме по-рано, много от решенията на проблема с бедността и неравенството идват от действията на правителствата. Ето защо един от най-преките начини, по които можете да помогнете за премахване на бедността и неравенството, е да убедите правителствата си да предприемат такива действия.

Можете да направите това по няколко различни начина:

- **Гласувайте!** Знайте кога са вашите избори (всички, не само националните!), знайте кои са кандидатите и за какво се борят, и не забравяйте да гласувате.
- **Пишете на представителите си:** когато става въпрос за проблем, свързан с бедността или неравенството, писането до представителите ви или подписването на петиции е чудесен начин да насочите вниманието им към проблема и да научите какво мислят.
- **Кампании:** включете се в кампании по въпросите на бедността и неравенството във вашия район - има много организации и каузи, които правят страхотни неща!

Дарения

Даряването на средства за каузи и организации, които се борят с неравенството и бедността, може да изглежда очевиден отговор, но определено си заслужава да се подчертае.

Това може да означава даряване на пари, но не е задължително. Парите са важен ресурс и могат да помогнат на организациите да вършат повече и по-добра работа, но те не са единственият важен ресурс.

Трябва да помислите и за даряване на вещи, които притежавате - прегледайте **всичките си вещи и помислете за даряване на неща, с които сте готови да се разделите или от които вече нямате нужда**. Това може да бъде всичко: дрехи, книги, мебели, електроника или каквото и да е друго, с което разполагате. Благотворителните магазини могат да използват това за набиране на средства или има много организации, които могат да използват тези вещи, за да помогнат директно на нуждаещите се.

Fairtrade

Fairtrade тук означава както конкретен етикет, така и по-обща философия, която трябва да имате предвид, когато пазарувате. Тя може да спомогне за преодоляване на глобалните неравенства както във вашата страна, така и по света.

Първо, винаги следете за етикета Fairtrade, показан на изображението по-долу. Продуктите, носещи този етикет, са сертифицирани като произведени по начин, който зачита правата на работниците и им осигурява справедливо заплащане за техните продукти.

Справедливата търговия обаче е и по-широко понятие от това. Помислете за някои от големите компании, които познавате, и за това как се отнасят към служителите си, колко добре плащат на доставчиците си и дали не прилагат съмнителни от етична гледна точка подходи, като например избягване на данъци.

Докладите за по-големите и дори за по-малките компании, от които може да купувате, обикновено не са трудни за намиране и този вид прозрачност на веригите за доставки на компаниите е все по-често срещана норма в днешно време.

FAIRTRADE
FOUNDATION

Основни моменти от модула

- **Неравенството и бедността се дължат на различни фактори.** Тези фактори включват вида на заетостта на хората, социалното неравенство, от което те могат да страдат, екологичните или други последици от изменението на климата, които могат да окажат въздействие върху тях или тяхната общност, както и цикъла на бедността, който прави излизането от бедността много по-трудно.
- **В обществото има редица участници, които оказват различно влияние върху неравенството и бедността.** Правителствата могат да приемат закони по въпросите на бедността и неравенството и да изразходват средства за предотвратяването им, работодателите и бизнесът определят заплатите и условията на труд, а гражданското общество и общностите могат да се обединят, за да подкрепят нуждаещите се по различни начини, например
- **Съществува и широк кръг от интереси, които стимулират неравенството и бедността, както и тяхното премахване в обществото.** Сред тях са икономическият интерес, при който бизнесът може да забележи, че по-високоплатените работници са по-продуктивни; динамиката на политическата власт, при която бедността и неравенството карат населението да гласува по определен начин; и краткосрочната печалба, при която бизнесът може да намали заплатите и условията на труд, за да спести пари в краткосрочен план.
- **И накрая, има различни начини, по които хората могат да изпълнят своите отговорности по отношение на проблемите на бедността и неравенството.** Те включват политическа ангажираност, като гласуване и провеждане на кампании, даряване на пари или ресурси на благотворителни организации или групи по интереси и купуване на продукти, които са сертифицирани като справедлива търговия (Fairtrade) .

Библиография

Причини

Премия за бедност: Защо е толкова скъпо да си беден. (2015 г., 10 ноември). Взето от <https://www.theguardian.com/public-leaders-network/2015/nov/10/poverty-premium-costs-poor-energy-phone-tariffs-councils>

Бедност в Обединеното кралство: факти, цифри и последици. (2021, 01 юли). Взето от <https://www.bigissue.com/latest/uk-poverty-the-facts-figures-and-effects/>

Причини за бедността и неравенството. (2016 г., 28 април). Взето от <https://www.eapn.eu/what-is-poverty/causes-of-poverty-and-inequality/>

Данъчна политика в Обединеното кралство - Причини за неравенството в доходите и богатството - Higher Modern Studies Revision - BBC Bitesize. (n.d.). Взето от <https://www.bbc.co.uk/bitesize/guides/zspttfr/revision/6>

Организация на обединените нации. (2020). НЕРАВЕНСТВО В ЕДИН БЪРЗО ПРОМЕНЯЩ СЕ СВЯТ. <https://www.un.org/development/desa/dspd/wp-content/uploads/sites/22/2020/01/World-Social-Report-2020-FullReport.pdf>

Евростат. (2018 г., 16 март). Бедността сред работещите в ЕС. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20180316-1>

Евростат. (2021). Статистически данни за разликата в заплащането на жените и мъжете - Statistics Explained. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Gender_pay_gap_statistics

Фондация "Работна заплата". (2021). The Living Wage is Good for Business. Living Wage Foundation. <https://www.livingwage.org.uk/good-for-business>

Обяснение на бедността в Обединеното кралство. (2012 г., 3 октомври). QE ECONOMICS (ИКОНОМИКА НА QE). <https://economicsalevel.wordpress.com/2012/07/03/uk-poverty-explained/>

Библиография

Участници

Фондация "Джоузеф Раунтри", 2016 г. Можем да се справим с бедността в Обединеното кралство. [онлайн] Достъпно на адрес: <<https://www.jrf.org.uk/report/we-can-solve-poverty-uk>> [посетен на 17 септември 2021 г.].

Интереси

Hughes, C., Kenway, P., Kelly, P., & Barry-Born, T. (2016 г., март). Просветен личен интерес? Ролята на работодателите от частния сектор за намаляване на бедността. New Policy Institute.

https://www.npi.org.uk/files/3514/5866/8006/BAAP_final_report_220316-2.pdf

OXFAM. (2017 г., януари). ИКОНОМИКА ЗА 99%. https://www-cdn.oxfam.org/s3fs-public/file_attachments/bp-economy-for-99-percent-160117-en.pdf

Университетът в Шефилд. (2012 г., 20 юли). Ново изследване установява, че намаляването на бедността в световен мащаб се определя от политическия интерес - Archive - News archive - The University of Sheffield.

<https://www.sheffield.ac.uk/news/nr/global-poverty-selfinterest-1.197205>

Witco, C. (2016). Икономическо неравенство и пристрастия на групите по интереси. ECPR. <https://ecpr.eu/Events/Event/PaperDetails/29515>

Библиография

Отговорности

Project, B. (2019 г., 4 ноември). Addressing How to Stop Poverty (Как да спрем бедността): Стъпки, които всеки може да предприеме. The Borgen Project. <https://borgenproject.org/how-to-stop-poverty/>

Фондация "Феъртрейд". (2021 г., 18 юни). Какво е Fairtrade? Fairtrade Foundation. <https://www.fairtrade.org.uk/what-is-fairtrade/>

Речник

ПОНЯТИЕ	ОПРЕДЕЛЕНИЕ
Договор с нулеви часове	Работа, която не гарантира никакво работно време, а субектът работи само когато е необходимо.
Цикъл на бедността	Ситуация, при която бедността затруднява излизането от нея.
Профсъюз	Организирано сдружение на работници от дадена професия или занаят, създадено с цел защита на техните права и интереси.
Гражданско общество	Известни още като "трети сектор", това са организации извън правителството и бизнеса, които работят в интерес или за кауза на гражданите.
Fairtrade (философия)	Търговия, особено в развиващите се страни, при която на производителите в тези страни се заплаща справедливо и устойчиво възнаграждение.
Fairtrade (организация)	Система за сертифициране, управлявана от организацията Fairtrade, която показва ясно, че даден продукт отговаря на определени стандарти за заплащане и условия на труд при производството му.

Практически препоръки

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Резултати от обучението

Знания

- ☐ Разбиране на причините за неравенството и бедността и защо те продължават да съществуват
- ☐ Разбиране кои участници могат да повлияят на неравенството и бедността, защо и какво можете да направите по въпроса

Умения

- ☐ Идентифициране и анализиране на ключови участници и техните интереси за решаване на обществени проблеми като неравенство и бедност.
- ☐ Критично мислене за ролята ви в неравенството и бедността в обществото

Нагласи

- ☐ Разглеждане на неравенството и бедността като продукт на системи, а не само на отделни хора.
- ☐ Признаване, че вие и другите имате роля в премахването на неравенството и бедността

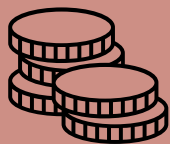

Учебни планове

01

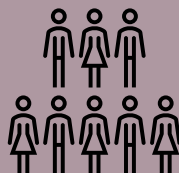
Причини

Помогнете на учениците си да разберат сложността на причините за неравенството и бедността

02

Участници

Възможност за учениците ви да проучат в дълбочина ролята на действащо лице, което влияе на неравенството и бедността.

03

Интереси

Вашите ученици могат да се учат един от друг за интересите, свързани с неравенството и бедността.

04

Отговорности

Дайте на учениците реален, практически пример за това как неравенството и бедността са свързани с техния избор и какво могат да направят по въпроса.

Учебен план 1

Неравенство

Причини

Учебен план 1 Заглавие

Продължителност: 90 минути

Цел	Този план има за цел да накара учениците да разберат сложните причини за неравенството и бедността, как различните причини могат да се изострят взаимно и как могат да се самоподсилват.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Съоръжение/оборудване	• Класна стая, физическа или виртуална • Интернет • Черна дъска или друго средство за писане, видимо за всички
Инструменти/материали	• Практически казус
Основна дейност	Разпределете учениците по номера и дайте на всеки от тях да разгледа един аспект от казуса на следващия слайд. Този аспект трябва да е проблем в казуса, който допринася за въпросната бедност. Като такъв той може да бъде ниското заплащане, скъпите грижи за децата, лошите условия на живот или някакъв друг подходящ аспект. Лицата трябва да обмислят и съвсем накратко да напишат как определеният им аспект на казуса влияе върху другите аспекти на казуса, а след това и върху всички други начини, по които той влияе върху ситуацията като цяло. След това те трябва да бъдат поканени да споделят идеите си за това как техният аспект влияе на останалите и на цялостната ситуация, като идеите се отбелязват на дъската в съответните категории. След като всички идеи бъдат изяснени и записани, класът трябва да бъде поканен да проведе групово дискусия за това кой аспект според тях е най-важен за причиняването на бедността и каква би била най-ефективната намеса, за да се облекчи тази бедност.
Отражение	Размисълът трябва да бъде насочен към взаимосвързаността на причините за бедността и към това как това прави бедността все по-трудно преодолима. Следва да се насърчи и разглеждането на по-малко традиционните или пряко икономически аспекти на бедността, като например

Пример от реалния живот/казус 1

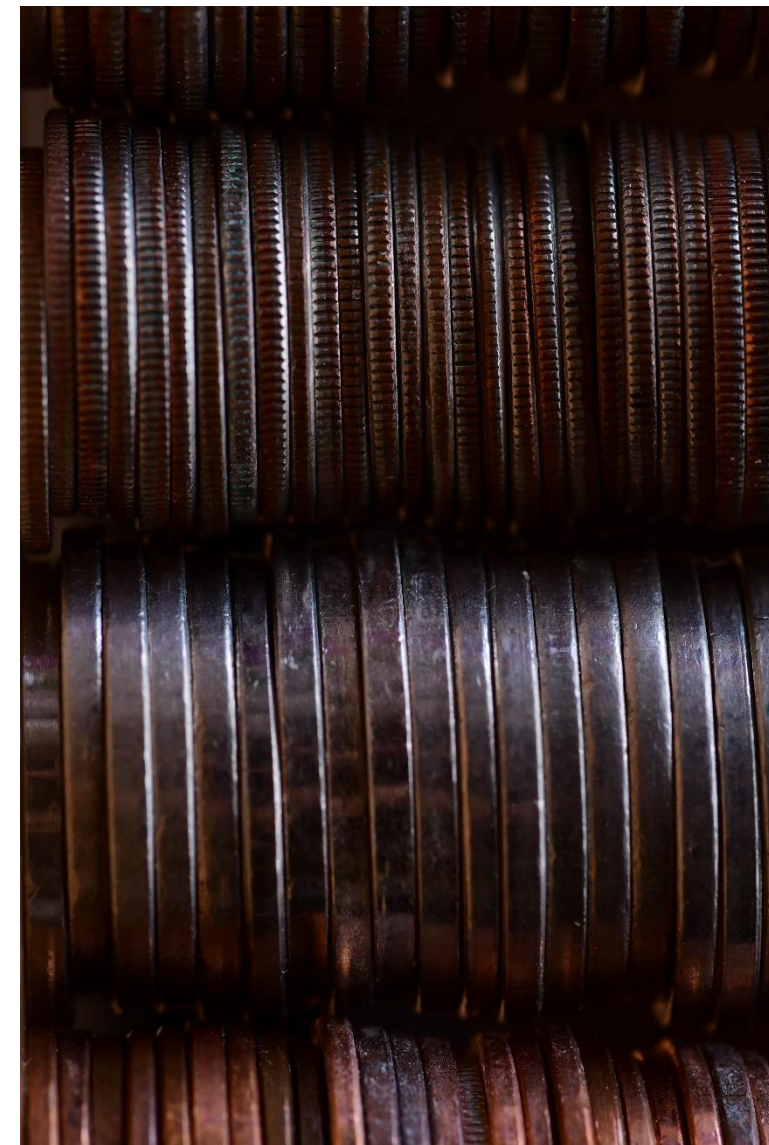
Неравенство

Причини

Пример от реалния живот/казус 1

Продължителност: 30 минути

Цел	Целта на този практически казус е да покаже някои примери за причините за бедността и неравенството, как те се появяват в реалния свят и как често се самоподдържат и самоподсилват.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Описание на казуса	Този казус, представен по-подробно в препратката по-долу от изходния материал, описва трудното положение на едно семейство в Лондон. Семейството се състои от жена, работеща в Националната здравна служба на заплата малко над минималната, нейната възрастна майка и четирите ѝ деца. Заради ниското заплащане майката поема допълнителни смени и извънреден труд, доколкото е възможно, но това означава, че трябва да плаща допълнително за грижи за децата, когато собствената ѝ майка не може да гледа внуците. Поради това тя често закъснява със сметките, което води до това, че понякога телефонът ѝ е прекъснат, за да може да плати за отопление, електричество или наем. Ситуацията също така означава, че нямат много пари, така че семейството не е ходило на почивка от няколко години, споделят леглата си, децата никога не канят приятели на гости, а в апартамента им има силна влага.
Връзка с темата	Този казус е пример за реална бедност и съдържа значителен брой преки и косвени признаци за възникването на бедността, като подчертава и сложността на бедността и неравенството по отношение на причините за тях.
Последващи въпроси	Последващите въпроси за разглеждане могат да включват: как са свързани причините за бедността в този случай? По какъв начин цикълът на бедността се повтаря? Какви неикономически фактори можете да идентифицирате, които биха могли да затруднят излизането от бедността?
Препратки	https://www.poverty.ac.uk/living-poverty/personal-experiences/renee-low-paid-worker

Учебен план 2

Неравенство и бедност	
Актьори	
Учебен план 2 Заглавие	
Продължителност: 2 часа	
Цел	Този учебен план има за цел да помогне на учениците да разберат ролята на различните участници във влиянието върху неравенството и бедността, техните методи и въздействия.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Съоръжение/оборудване	• Класна стая • Проектор • Интернет
Инструменти/материали	• РРТ
Основна дейност	Обучаемите могат да бъдат разделени на групи или да работят индивидуално, в зависимост от броя на хората в дадена група и ограниченията във времето. След въведение в темата учащите трябва да изберат фактор, който оказва влияние върху проблемите на неравенството и бедността, и да направят задълбочено проучване за него, за да създадат презентация за него пред останалите членове на класа. Тази презентация трябва да включва информация за това кой или какво е този актьор, каква е основната му мисия и как я постига. Тя трябва да съдържа и практически пример за работа, която са предприели в областта на неравенството и бедността, и какво се е случило в тази ситуация, включително постигнатото въздействие. След това тези презентации трябва да бъдат представени пред по-широка група обучаеми, като при възможност се даде възможност за дискусия.
Отражение	По време на писането, представянето и слушането на тези презентации учениците трябва да разгледат разнообразието от участници, които могат да повлияят на неравенството и бедността както положително, така и отрицателно, начина, по който го правят, и системите, от които са част. Те трябва да разгледат подходите, предимствата и ограниченията на всеки от представените участници.

Пример от реалния живот/казус 2

Неравенство	
Актьори	
Пример от реалния живот/казус 2	
Продължителност: X	
Цел	Целта на това проучване е да илюстрира начините, по които някои от главните действащи лица по въпросите на бедността и неравенството могат да повлияят на тези явления в реални ситуации.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Описание на казуса	Това проучване на случай, което можете да намерите чрез линка "Препратки" на страница 37, се отнася до обезщетения, спечелени за работниците в Warburtons, една от най-големите пекарни в Обединеното кралство. Дружеството искаше да актуализира подхода си, а действащото им споразумение с профсъюза BFAWU относно условията на труд беше остаряло и в много отношения се нуждаеше от актуализация. Ръководството и синдикатът работиха заедно и преговаряха конструктивно, според двете страни, за да подобрят условията за служителите и за компанията като цяло. Споразумението, което те постигнаха в крайна сметка, доведе до увеличаване на заплатите и същевременно до намаляване на гарантираните минимални работни часове, което гарантира, че служителите ще получават поне толкова, колкото преди, но с по-малко работни часове. То също така опрости структурата на заплащането и схемите на смените и даде повече възможности на работниците да придобият нови умения, както и гъвкавост както за компанията, така и за работниците
Връзка с темата	Това проучване на случай показва начините, по които двама ключови участници в борбата с неравенството и бедността (синдикати и работодатели) могат да работят, както и подхода, който могат да възприемат в работата си както за себе си, така и помежду си.
Последващи въпроси	Съответните въпроси могат да включват: как този сценарий би могъл да протече по различен начин при различно отношение от страна на един или двамата участници? Как биха могли да се включат други участници в подобен случай?
Препратки	https://gala.gre.ac.uk/id/eprint/20029/1/20029%20ANTUNES Better Jobs the Added Value

Учебен план 3

Неравенство

Интереси

Учебен план 4 Заглавие

Продължителност: 90 минути

Цел	Този план има за цел да помогне на учениците да разберат кои са интересите, свързани с бедността и неравенството, и кои са участниците, свързани с тези интереси. Той също така има за цел да им помогне да разберат как интересите в тези области могат да бъдат формулирани по различен начин и как те могат да бъдат ограничени от икономическите и социалните системи, в които действат.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Съоръжение/оборудване	• Класна стая • Проектор • Интернет
Инструменти/материали	• РРТ
Основна дейност	Обучаемите трябва да се разделят на групи и на всяка от тях да се определи участник в неравенството и бедността: това може да е правителството, работодател от определен мащаб или организация на гражданското общество. Задачата тук е групите да проучат, напишат и представят на този участник аргументи защо трябва да се интересува от бедността и неравенството и да действа по тях. В тези презентации трябва да се посочат конкретни причини, поради които е в интерес на този конкретен участник да предприеме действия. След презентациите обучаемите трябва да могат да задават въпроси на презентаторите и да обсъждат различните подходи, както и по-специално причините и интересите, които могат да накарат актьора да откаже да приеме тези предложения.
Отражение	По време на изпълнението на тази задача следва да се разсъждава върху интересите, които подтикват основните действащи лица да поемат отговорност за бедността и неравенството, както и за отказа им да го направят. Какви различни интереси имат различните участници и къде техните интереси могат да съвпадат? Как могат да се преформулират аргументите и подходите, за да станат по-привлекателни за интересите на даден участник? И как може да се наложи да се променят по-широки икономически или социални системи, за да се намали значимостта на интересите, които често допринасят за бедността и неравенството?

Пример от реалния живот/казус 3

Неравенство	
Интереси	
Пример от реалния живот/казус 3	
Продължителност: 30 минути	
Цел	Целта на този казус е да покаже какви интереси могат да накарат работодател или друг участник да се заеме с проблемите на бедността и неравенството.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Описание на казуса	Това проучване документира опита на глобална адвокатска кантора, наречена Linklater, при въвеждането на заплащането на издръжката на живот в Обединеното кралство. Заплатата за издръжка на живота е заплата над минималната работна заплата, за която се твърди, че е сума, която задоволява ежедневните нужди на повечето служители. Тъй като тя е над минималната работна заплата, работодателите не са задължени да я изплащат. Линклейтър съобщава, че след въвеждането на заплащането за издръжка на живота компанията им е имала редица ползи. Сред тях са: по-дълъг престой на служителите в компанията, по-голяма гъвкавост в рамките на техните функции и следователно по-голям опит; по-щастливи служители, работещи с клиенти, които имат по-малко притеснения и следователно се справят по-добре с работата си; по-добра репутация на компанията като отговорен работодател; повече възможности за създаване на контакти и взаимоотношения с други компании, работещи с издръжка на живота.
Връзка с темата	В това проучване на случай се описват опитът и резултатите на едно предприятие, което е въвело заплащането на издръжката на живота, като по същество е повишило заплатите на своите служители до заплата, която се счита за издръжлива, предотвратявайки бедността и намалявайки неравенството.
Последващи въпроси	Въпросите за последващи действия по този казус включват: защо много предприятия предпочитат да не плащат заплата, осигуряваща препитание? Какви интереси могат да накарат правителствата да определят минимална работна заплата, по-ниска от тази за издръжка на живота? Какви други интереси могат да убедят работодателите да помогнат в борбата с бедността и неравенството?

Учебен план 4

Неравенство

Отговорности

Учебен план 4 Заглавие

Продължителност: 1 час

Цел	Този план има за цел да помогне на учениците да разберат как техните действия и живот са свързани със системи и практики, които засилват бедността и неравенството. Той трябва да им помогне да обмислят начини, по които могат да избегнат участието си в тези системи и да осъзнаят по-добре последиците от своя избор.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Съоръжение/оборудване	• Класна стая, виртуална или физическа • Интернет
Инструменти/материали	• РРТ • Проучване на казуса Fairtrade и/или други казуси
Основна дейност	Разпределете учащите в малки групи за тази дейност. Задачата им е, след като прочетат и обсъдят свързания с него казус от следващия слайд, да приложат тази линия на мислене към продукти от собствения си живот. Всяка група трябва да избере предмет или продукт - в идеалния случай нещо от ежедневието; например домакински аксесоар, игра или може би дреха. Групите следва да разгледат този въпрос в контекста на бедността и неравенството, както и на веригите за доставки и трудовите практики, които ги засилват. Проучванията на групите следва да включват съображения за това как и къде е произведен този артикул, какви са обикновено условията на труд в тази индустрия и колко лесно или трудно е да се определи откъде са доставени различните части по отношение на веригата на доставки. Те трябва също така да разгледат обратното - какви по-етични варианти съществуват за този вид стоки, варианти, които е по-малко вероятно да допринесат за бедността и неравенството. Групите трябва да са готови да представят своите мисли и изводи по всички горепосочени въпроси пред цялата група.
Отражение	По време на и след груповите презентации трябва да се разгледа по-широкият контекст на практиките и системите, които поддържат неравенството и бедността, както и мястото на хората в тях. Обучаемите следва да бъдат насърчавани да обмислят собственото си място в тези системи и каква промяна могат да направят на тези системи и практики в собствения си живот. В по-широк план те трябва да помислят и да обсъдят защо в някои случаи може да е трудно да се напуснат или да се направят промени в тези системи, както и какви усилия и практики са променили тези системи в миналото.

Пример от реалния живот/казус 4

Неравенство

Отговорности

Пример от реалния живот/казус 4

Продължителност: 30 минути

Цел	Целта на това казус е да покаже начин, по който хората могат да предприемат действия и да направят избор, който да се справи с неравенството и бедността.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Описание на казуса	Този казус разглежда пример за организация за справедлива търговия, Divine, която произвежда шоколад. Всички продукти на Divine носят знака Fairtrade, за да помогнат на потребителите да направят информиран избор за продукта, който купуват. Като част от своя ангажимент към философията на Fairtrade, Divine като компания притежава най-големите си акции от фермерите, които произвеждат суровия продукт, като по този начин печалбите отиват при тези фермери и се инвестират в програми, насочени към подобряване на земеделието, равенството между половете, правата върху земята и управлението. Всички други продукти, които използва в своята гама, като ядки или плодове, също се доставят от доставчици на Fairtrade, които по същия начин предприемат стъпки за осигуряване на справедливо заплащане и положителни програми за своите производители на всяко ниво от веригата на доставки.
Връзка с темата	Този казус показва как един работодател е поел отговорност за ролята си в неравенството и бедността и е предприел мерки за предотвратяването им, а това от своя страна дава на потребители като нас по-добър избор да поемат отговорност за собствената си роля в неравенството и бедността.
Последващи въпроси	Последващите въпроси за този казус могат да включват: До каква степен борбата с неравенството и бедността е отговорност на отделните хора спрямо работодателите, организациите и правителствата? До каква степен отделните хора могат да повлияят на неравенството и бедността? Ако не чрез разглеждане на потребителския им избор, как иначе биха могли да окажат това въздействие?
Препратки	https://www.fairtrade.org.uk/for-business/fairtrade-case-studies/divine-case-study-empowering-farmers-and-consumers/

Културно разнообразие,
идентичности, стереотипи
и премахване на
предразсъдъци. Човешки
права.

Преглед

Какво се очаква да бъде преподадено в този модул?

- Какво представлява културното многообразие
- Дайте примери за класически културни стереотипи и...
- ... премахване на този вид предразсъдъци.
- Показване на значението на зачитането на правата на човека

Цели и задачи

- Преподаване на фундаменталната основа на образованието за глобално гражданство.
- Показва значението на разнообразието в днешно време.
- Важно е да не съдите другите въз основа на тяхната култура, пол, етническа принадлежност или място на произход.

Теми

01

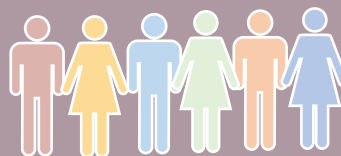
Културно многообразие и идентичности

- Какво е културно многообразие?
- Защо културното многообразие е важно за нашето общество?
- Как да научим децата за ползите от културното многообразие?

02

Права на човека

- Какво представляват нарушенията на правата на човека?
- Примери за случаи по света и в Европа?

03

Стереотипи

- Какво представляват стереотипите?
- Стереотипи в детската и младежката литература.
- Културни стереотипи и расизъм.

01

**Културно
разнообразие и
идентичности.**

Общ преглед

- Какво е културно многообразие?
- Защо културното многообразие е важно за нашето общество?
- Как да научим децата за ползите от културното многообразие?

Какво е културно многообразие?

Културното многообразие е многообразието от форми, в които се проявяват културите на групите и обществата.

Всеобщата декларация на ЮНЕСКО за културното многообразие потвърждава правата на човека. Тя се стреми към по-голяма солидарност, основана на признаването на културното многообразие, осъзнаване на единството на човечеството и развитие на межкултурния обмен.

Разнообразието на културите отразява многообразието и взаимодействието на културите, които съжителстват в света и са част от общото наследство на човечеството. Според ЮНЕСКО културното разнообразие е толкова необходимо за "човечеството", колкото биологичното разнообразие за живите организми.

Защо културното многообразие е важно за нашето общество?

Културното многообразие формира живота ни

Начинът ни на живот се определя от общия език, идеи, ценности, обичаи, поведение и материални ценности, които се предават от поколение на поколение.

Културното многообразие е от **основно значение** за живота ни и присъства в ежедневието ни. Това явление е най-добрата възможност да се учим от другите. По този начин можем да **научим и за различните гледни точки към** света, в който живеем.

Накратко, културното многообразие включва общо **уважение**, което е напълно приложимо към нашите социални отношения, както и към разширяването на **познанията ни за света** и всичко, което ни заобикаля.

Как да научим възрастните за ползите от културното многообразие?

Деца се нуждаят от примери на други хора, които са отворени и приемат различията, тъй като те са силно повлияни от поведението на възрастните. Родителите могат да играят активна роля във формирането на поведението на децата си, като им помагат да бъдат по-приемливи и любезни към тези, които изглеждат различно от тях.

Родителите могат да помогнат на децата си да ценят и оценяват разнообразието в ежедневието, като моделират поведение, което е открито и добронамерено към другите.

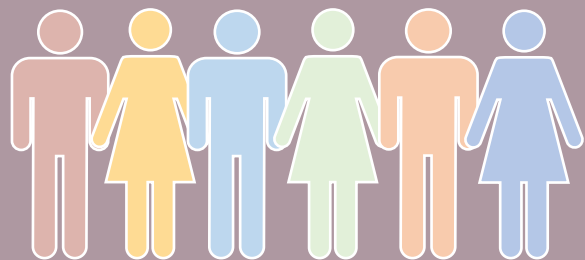
- Практикуване на единство
- Употреба на любезен език
- Демонстриране на любезност в действие
- Насърчаване на мултикултурния опит
- Пренасочване на нетолерантното поведение

02

Права на човека.

Общ преглед

- Права на човека и злоупотреби.
- Случаи на нарушения на правата на човека по света.
- Случаи на нарушения на правата на човека в Европа.

Права на човека и злоупотреби

- Правата на човека са права, които имаме, защото **съществуваме като човешки същества**; тяхното съществуване **не зависи от никоя държава**.
- Тези универсални права са **присъщи на всички нас**, независимо от тяхната националност, пол, етнически или национален произход, цвят на кожата, религия, език или друг статут.

Но...

Какво се случва, ако правата на човека не се спазват?

**ЗЛОУПОТРЕБА С
ПРАВАТА НА
ЧОВЕКА**

Какво се счита за нарушение на правата на човека?

Нарушаването на правата на човека е нарушаване на основните права на хората чрез неправилно отношение към тях. Някои примери за такова неправомерно отношение могат да бъдат: детски труд, трафик на хора с цел сексуална експлоатация, дискриминация...

Нарушения на правата на човека по света

СЛУЧАИТЕ С ИРАК И СИРИЯ.

Сирия и Ирак са два чудесни примера за нарушаване на правата на човека в най-новата история. Ние признаваме, че тези две страни са в състояние на **постоянна политическа и военна нестабилност**. Въпреки това значителна част от световните сили се намесват в тези територии.

Глобалният интервенционизъм, териториалното разделение без оглед на етническата принадлежност и редица други фактори в тази спорна територия са благоприятна среда за организации, които нарушават правата на човека, като **Ал Кайда**, а по-късно и **ИДИЛ**.

Дългият списък на зверствата, извършени от тези организации, включва бомбени атентати, отвлечения, малтретиране и изнасилване на жени и деца и др.

Трябва да внушим на младите хора, че този глобален проблем засяга всички нас, а **не е само върхът на айсберга**.

Нарушения на правата на човека в Европа

Според доклада за правата на човека на Съда в Страсбург правата на човека се нарушават не само в Русия или Латинска Америка, но и в други европейски държави.

Европейският съюз например наложи санкции на страната заради изтезанията и репресиите срещу **ЛГБТИ** хората и политическите опоненти в Чечения.

Примери за нарушаване на тези права както в Русия, така и в други европейски страни, могат да бъдат:

- Нарушаване на свободата на изразяване.
- Нарушаване на свободата на вероизповедание или религия.
- Насилие и сексуално насилие.

Отговорността ни за този проект е да повишим осведомеността за това, че всички тези проблеми са част от живота ни и че е необходимо качествено гражданско образование, за да се ограничат тези трагедии.

03

Стереотипи

Общ преглед

- Какво представляват стереотипите?
- Стереотипи в детската и младежката литература.
- Културни стереотипи и расизъм.

Какво представляват стереотипите?

? Стереотипите са просто възприемане на човек или хора, чиято цел е да се оправдае определено поведение по отношение на определена социална категория.

Терминът често се използва в негативен смисъл, като стереотипите се смятат за нелогични убеждения, които ограничават креативността и могат да бъдат променени само чрез **лични разсъждения** по темата.

ПРОИЗХОД: Първоначално стереотипът е бил отпечатък, направен от оловна матрица, който се е използвал в печатането вместо оригиналния шрифт. Тази употреба е довела до метафора за набор от предварително установени идеи, които могат да бъдат пренесени от едно място на друго без никакви усилия.

Стереотипи в детската и младежката литература

Един от най-големите източници на стереотипи за децата е детската и младежката литература. Всички познаваме типичните такива, които най-често са изобразени като главни или антагонисти, или както популярно се казва, като добри и лоши.

С течение на времето понятието за злодей, вещица, принцеса или герой постепенно се променя, а заедно с тях и стереотипите.

През Средновековието архетипният злодей е злата вещица, която може да унищожи всичко по пътя си.

След първата индустриална революция тази вещица е заменена от по-подходящи персонажи като злия пират или разбойниците.

Историята еволюира от злодеите от миналото към злодеи с по-ежедневен характер, като например учителя в училище или тормоза в класната стая или извън нея. Историята се е интегрирала в реалния живот.

Културни стереотипи и расизъм.

Културните стереотипи са тясно свързани с **расизма**. Но за да разберем каква е тази връзка, трябва да знаем какво представляват двете понятия.

Расизмът е научно невярното убеждение, че групите хора притежават различни поведенчески черти, съответстващи на физическия облик, и могат да бъдат разделени въз основа на превъзходството на една раса над друга. Той може да означава и предразсъдъци, дискриминация или антагонизъм, насочени срещу други хора, защото са от различна **раса** или **етническа принадлежност**

Когато **социалният стереотип** е отрицателен, той обикновено носи със себе си особено расистки компонент. Расовите стереотипи например произтичат от убеждението, че принадлежността към дадена расова група определя някого по редица характеристики, включително и по поведението му. Тази идея, че принадлежността към групата определя вродени качества, се нарича "**есенциализъм**".

Как да разчупим стереотипите?

За да разчупим стереотипите, първо трябва да знаем техния произход, както беше обяснено в предишния раздел.

Всяка област е добро място за избягване на това течение от стереотипи и за научаване на младите хора да бъдат по-толерантни. Най-добрите места за осъществяване на тези промени обаче са в семейната среда, както и в училищата.

Учителите не трябва да използват предразсъдъци, за да дават пример за определени видове поведение. Това е добър начин за премахване на различни стереотипи, като например **стереотипите за пола**. Вместо винаги да отъждествяваме момчетата със синия цвят, а момичетата - с розовия, трябва да учим, че този вид сегрегация е по-скоро вредна, отколкото полезна.

Можем да открием и много **стереотипи при юношите**. След пандемията от Covid положението на юношите многократно е обобщавано: безотговорни, незрели и дори неуважителни.

В допълнение към този пример, в който младите хора са обобщени, откриваме и обратния случай. Стереотипите и предразсъдъците на юношеството са рисков фактор за формирането на идентичността, което е основната задача на този етап, откъдето произтича значението на доброто образование за предотвратяване на този вид риск.

ОСНОВНИ МОМЕНТИ ОТ МОДУЛА

Културно многообразие и идентичности

Културното многообразие е от основно значение за разбирането на днешното общество.

Права на човека

Уважението и толерантността, които правата на човека предлагат, са от основно значение за формирането на бъдещите възрастни.

1 2
3 4

Стереотипи

Трябва да изкореним лошите предразсъдъци сред всички нас, за да изградим по-добро общество.

Как се разчупват стереотипите?

Просто трябва да сме наясно с предразсъдъците, които всички имаме, и да се учим от тях. Умът е парашут, той работи само когато се отвори.

Речник на термините

ТЕРМИН	ДЕФИНИЦИЯ
Гражданско образование	Гражданското образование може да се определи като обучение на децата от ранна детска възраст, за да станат ясно мислещи и просветени граждани, които участват в решенията, свързани с обществото.
Културно разнообразие	Културното многообразие е съществуването на различни културни групи в едно общество.
Културни стереотипи	Те са споделени убеждения на възприемащите за характеристиките на целевата група и същевременно функционират като социални очаквания.
Етническа принадлежност	Фактът или състоянието на принадлежност към социална група, която има обща национална или културна традиция.
Стереотипи за половете	е обобщен възглед или предварителна представа за качествата или характеристиките, които притежават или трябва да притежават жените и мъжете, или за ролите, които изпълняват или трябва да изпълняват мъжете и жените.
Глобален интервенционизъм	Намесата се определя като заплашителен акт, който не е желан от обекта на намесата.
Права на човека	Правата на човека са основните права и свободи, които принадлежат на всеки човек по света от раждането до смъртта му.

Речник на термините

ТЕРМИН	ДЕФИНИЦИЯ
Идентичност	Идентичност са качествата, убежденията, личността, външният вид и/или изразите, които правят даден човек или група
Мултикултурализъм	Наличието или подкрепата на няколко различни културни или етнически групи в едно общество.
Расизъм	Убеждението, че различните раси притежават различни характеристики, способности или качества, особено такива, които ги отличават като по-нисши или по-висши една от друга.
Повишаване на осведомеността	Повишаването на осведомеността е процес, който има за цел да информира и образова хората по дадена тема или въпрос с намерението да повлияе на техните нагласи, поведение и убеждения за постигане на определена цел или задача.
Уважение	Чувство на дълбоко възхищение от някого или нещо, предизвикано от неговите способности, качества или постижения.
Сегрегация	Разделянето или изолирането на раса, класа или етническа група чрез принудително или доброволно пребиваване в ограничена зона, чрез бариери за социално общуване, чрез отделни образователни институции или чрез други дискриминационни средства.

Речник на термините

ТЕРМИН	ДЕФИНИЦИЯ
Формиране на поведение	Формирането е използване на подсилване на последователни приближения на желаното поведение.
Стереотипи	Стереотипите са просто възприемане на човек или хора, чиято цел е да оправдае определено поведение по отношение на определена социална категория.

Библиография

Amowitz LL, Kim G, Reis C, Asher JL, Iacopino V. Human Rights Abuses and Concerns About Women's Health and Human Rights in Southern Iraq. JAMA. 2004;291(12):1471–1479.

Tajfel, Henri (1982). Social Identity and Intergroup Relations. United States: Cambridge University Press.

<https://www.brighthorizons.com/family-resources/encouraging-children-to-value-diversity>

<https://web.archive.org/web/20150522015522/http://webs.ono.com/libroteca/simbolocuento.htm>

https://greatergood.berkeley.edu/article/item/how_to_beat_stereotypes_by_seeing_people_as_individuals

<https://www.jyu.fi/viesti/verkkotuotanto/kp/vf/jaakko.shtml>

Практически препоръки

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Резултати от обучението

Знания

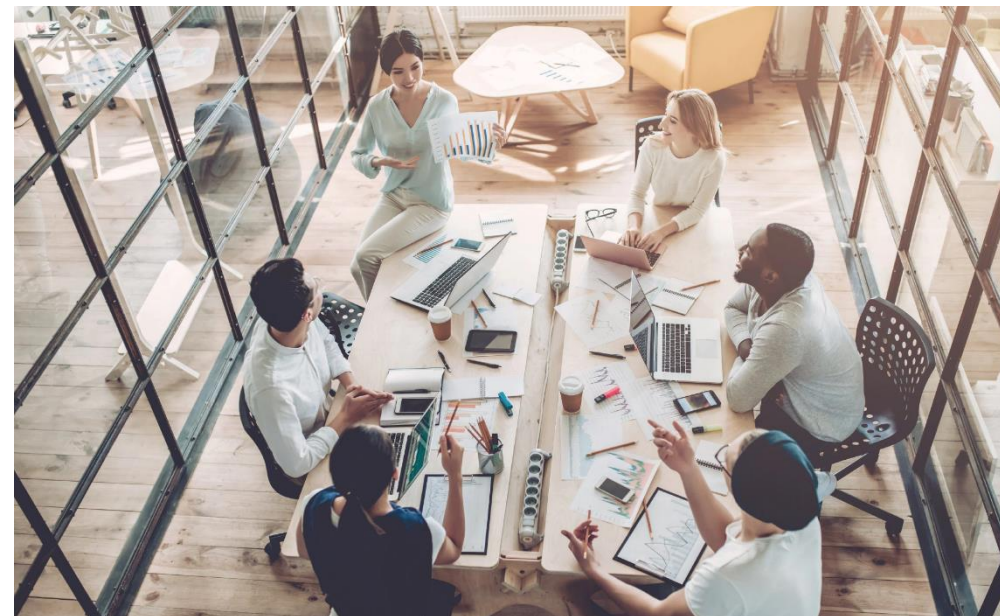
- Да научите защо културното многообразие е важно в нашето общество, особено за децата и бъдещите поколения.
- Значението на правата на човека и последиците от тяхното нарушаване
- Как могат да бъдат премахнати стереотипите и какви са отрицателните странични ефекти от използването им

Умения

- Да научите как да действате, когато в дадена ситуация се говори за расизъм или друг вид дискриминация.
- Да се научите как да бъдете чувствителни към различните културни идентичности

Отношение

- разбиране на различните културни среди на хората

Учебни планове

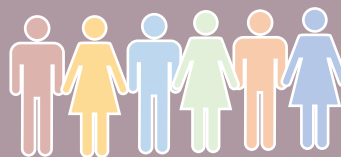
01

Културно
многообразие и
идентичности

02

Права на човека

03

Стереотипи

Учебен план 1

Културно разнообразие, идентичности, стереотипи и премахване на предразсъдъците. Права на човека.

Причини

Културно разнообразие и идентичности.

Продължителност: 90 минути

Цел	Целта на този учебен план е учениците да разберат конкретните причини за културното многообразие и идентичност, как тези причини си взаимодействат и как могат да се самоподсилват.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Съоръжение/оборудване	• Класна стая, физическа или виртуална • Интернет • Черна дъска или друго средство за писане, видимо за всички
Инструменти/материали	• РРТ
Основна дейност	Дейност 1 - Теоретична основа: Възрастните се разделят на групи и след това им се обяснява сценарият от реалния живот на следващия слайд. Това трябва да ги накара да се замислят за това как културното и личностното многообразие е част от нашия живот. Дейност 2 - Групово упражнение: След това възрастните трябва да обсъдят помежду си доколко културното многообразие е полезно за тях и как то присъства в класната стая, напр. различни култури в класната стая, различни полови идентичности и други идентичности. След това те трябва да споделят тази информация и собствените си заключения с останалите членове на класа. След като всички идеи бъдат записани на дъската, трябва да се направи заключителна рефлексия по тази тема и сесията да приключи.
Отражение	Размисълът трябва да бъде насочен към това как разнообразието от култури и идентичности е част от нашето общество и че трябва да се учим от тях, за да подобрим своето. Смятате ли, че културното разнообразие е важно в днешно време? Колко самоличности познавате?

Пример от реалния живот/казус 1

Културно разнообразие, идентичности, стереотипи и премахване на предразсъдъците. Права на човека.

Културно многообразие и идентичност

Случаят със Sephora

Продължителност: 30 минути

Цел	Целта на този пример от реалния живот е учениците да разберат конкретните причини за културното многообразие и идентичността, как тези причини си взаимодействат и как могат да се самоподсилват.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Описание на казуса	Нека вземем за пример проучване, проведено от Top Technology Trends for SMBs, в което се посочва, че марката Sephora подобрява качеството и производителността на хората, като има много диференциран екип по отношение на културата и идентичността. Това може да означава разширяване на разнообразието на вашата група. Според неотдавнашно проучване екипите, които са разнообразни по пол, в 73% от случаите вземат по-добри бизнес решения, докато при изцяло мъжките екипи този процент е 58. А екипите със смесени възрасти и членове, разпределени на много места, дават по-добри бизнес решения в 87% от случаите. Sephora е една от марките, която изглежда вече е осъзнала това. Методите за наемане и повишаване в Sephora се отличават с фокус върху потенциала на хората, а не върху определени изисквания за квалификация. Разнообразието в Sephora е създавало среда, в която всички работници се чувстват комфортно да говорят и да бъдат признати на конференции.
Връзка с темата	Този реален сценарий е пример за това как в много важни компании от всеки сектор разнообразието винаги е чудесна възможност за подобряване както на средата, така и на индивидуалните и колективните възможности на екипа.
Последващи въпроси	• Как смятате, че културното разнообразие може да бъде от полза за средата в класната стая? • Смятате ли, че културното многообразие е полезно за обществото?
Препратки	https://www.softwareadvice.com/resources/hr-challenges-diversity/

Учебен план 2

Права на човека

Причини

Права на човека

Продължителност: 90 минути

Цел	Целта на този план е учениците да разберат конкретните причини за правата на човека, как тези причини си взаимодействат и как могат да се самоподсилват.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Съоръжение/оборудване	- Класна стая, физическа или виртуална - Интернет - Черна дъска или друго средство за писане, видимо за всички
Инструменти/материали	PPT
Основна дейност	Дейност 1 - Теоретична основа: Възрастните се разделят на групи и след това им се обяснява сценарият от реалния живот на следващия слайд. Това трябва да ги накара да се замислят как правата на човека и нарушенията на правата на човека са част от нашия живот. Дейност 2 - Групово упражнение: След това възрастните трябва да обсъдят помежду си доколко правата на човека са полезни за тях и как те присъстват в класната стая, например различните нарушения на правата на човека, които са се случили в историята, дали учениците познават собствените си права и т.н. След това те трябва да споделят тази информация и собствените си заключения с останалите членове на класа. След като всички идеи бъдат записани на дъската, трябва да се направи заключителна рефлексия по тази тема и сесията да приключи.
Отражение	Размисълът трябва да бъде насочен към това как правата на човека и тяхното нарушаване са част от нашето общество и че трябва да се учим от тях, за да подобрим своето. Колко нарушения на правата на човека познавате? Какво е вашето предложение за избягване на тези нарушения?

Пример от реалния живот/казус 2

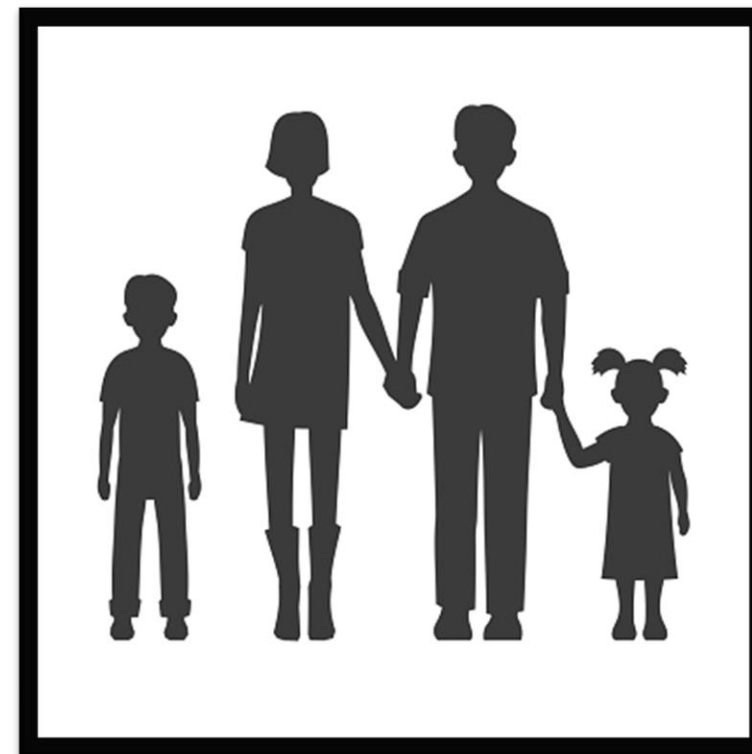
Права на човека

Социални права

Случай Graham Gasking

Продължителност: 90 минути

Цел	Този сценарий от реалния живот има за цел да покаже чрез действителен случай значението на семейните и детските права и да обясни колко е важно тези права никога да не бъдат нарушавани.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони.
Описание на казуса	В продължение на няколко периода Греъм Гаскин, тийнейджър, е бил малтретиран в ареста. Той желае да получи достъп до досиетата си за социални грижи, които се съхраняват от Градския съвет на Ливърпул. Съветът отказва да му предостави достъп до всички негови документи. Греъм Гаскин се опитал да принуди Съвета да му позволи да се запознае с документите си в съда, но съдът застанал на страната на Съвета. В резултат на това той завежда дело в Европейския съд по правата на човека. Според Европейския съд по правата на човека правата на Греъм Гаскин са били нарушени. Съдът решава, че той трябва да се запознае с документите си за социални грижи, за да разбере произхода си и отношението към него, докато е бил под грижи. Благодарение на делото на Греъм Гаскин, по което Европейският съд се произнася през 1989 г., сега е по-лесно за лицата, които се намират под грижи или са в досег с обществените грижи, да преглеждат материалите, публикувани за тях. Сега съветите трябва да съхраняват документацията за уязвимите деца за период от 75 години.
Връзка с темата	Този случай е много ценен, тъй като кара учениците и самите учители да осъзнаят, че не всички имат еднакви права и че трябва да работим за един по-равноправен свят.
Последващи въпроси	• Вярвате ли, че правата на децата са равни за всички? • Разбирате ли, че поради културните различия тези права се нарушават?
Препратки	https://www.equalityhumanrights.com/en/secondary-education-resources/useful-information/human-rights-case-studies

Учебен план 3

Стереотипи

Причини за стереотипите

Разрушаване на стереотипите

Продължителност: 90 минути

Цел	Целта на този план е възрастните да разберат конкретните причини за стереотипите и техните причинители, как тези причини си взаимодействат и как те могат да се самоподсилват.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Съоръжение/оборудване	• Класна стая, физическа или виртуална • Интернет • Черна дъска или друго средство за писане, видимо за всички
Инструменти/материали	• PPT
Основна дейност	Възрастните се разделят на групи и след това им се обяснява сценарият от реалния живот на следващия слайд. Това трябва да ги накара да се замислят за това как стереотипите са важна част от живота ни. След това възрастните трябва да обсъдят помежду си доколко стереотипите влияят на живота ни и как те присъстват в класната стая, например какви стереотипи имат сред съучениците си, дали често са имали предразсъдъци или са поставяли учителя в дадена категория, например във връзка с предмета, който преподава, и ако да, колко от тях са били стереотипизирани. След това те трябва да споделят тази информация и собствените си заключения с останалите членове на групата. След като всички идеи бъдат записани на дъската, трябва да се направи окончателно обмисляне на тази тема и сесията да приключи.
Отражение	Размисълът трябва да бъде насочен към това, че стереотипите са част от нашето общество и че трябва да се учим от тях, за да подобрим своето. Част ли са стереотипите от ежедневието ни? Какво предлагате за разчупване на стереотипите?

Пример от реалния живот/казус 3

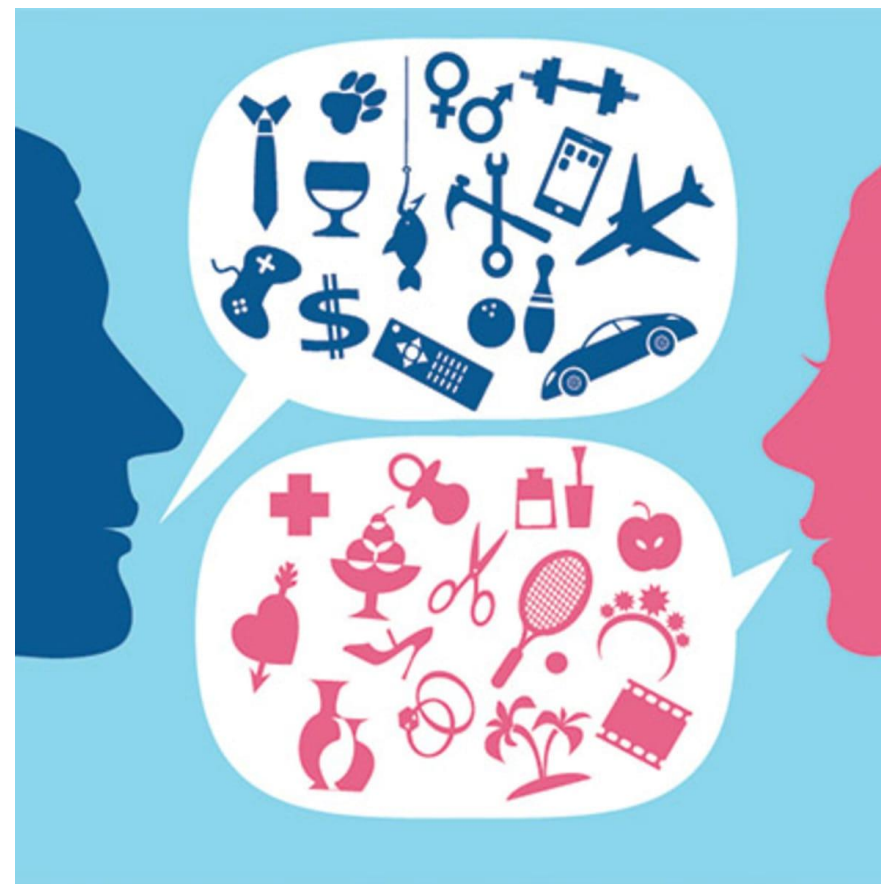
Стереотипи

Стереотипи

Случаят с половите стереотипи

Продължителност: 90 минути

Цел	Целта на това проучване на случай е възрастните да осъзнаят колко силно са подвластни на силни стереотипи и какво могат да направят, за да ги разрушат.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Описание на казуса	Нека вземем за пример случая с шестгодишно момиче в САЩ и стереотипите за ролите на половете. Една майка публикува този случай в социалните медии, за да повиши осведомеността за жените в науката. Тази жена коментира, че е била изненадана как малката ѝ дъщеря е научила за важни и признати хора в света на науката чрез примери на мъже като Алберт Айнщайн, Никола Тесла, Стив Джобс или Исаак Нютон. Сред всички споменати не е имало нито една жена. Тъй като тази майка не искала да възпитава у дъщеря си тези полови роли, особено в такава ранна възраст, тя решила да публикува тази история в социалната мрежа Twitter, така че всеки, който желае, да може да посочи името на жена учен. В крайна сметка резултатът от тази публикация послужи за повишаване на осведомеността относно ролите и стереотипите на половете и, разбира се, за да научим повече за обществото, което ни заобикаля, както майка, така и дъщеря.
Връзка с темата	Този случай показва как стереотипите са част от ежедневието ни и как с малко усилия на индивидуално ниво много повече хора могат да бъдат информирани за тях.
Последващи въпроси	- Смятате ли, че срещате много стереотипи? - Кои според вас са най-разпространените стереотипи в нашето общество?
Препратки	https://www.lettoysbetoys.org.uk/resources/raising-the-issue-of-stereotypes-in-school-case-study/

Медийна грамотност и интернет безопасност

Преглед

Медийна индустрия

- Еволюцията на средствата за масова информация
- Предимства и недостатъци на новите медии

Информационна грамотност

- Определяне на информационната грамотност и нейното значение.
- Информационното разстройство и видовете фалшиви новини.

- Концепцията за нетикет и нейното значение
- Съвети за добър нетикет

Нетикет

- Концепцията за дигитален отпечатък и неговото разделяне на активен и пасивен
- Съвети за поддържане на добър дигитален отпечатък

Дигитален отпечатък

Теми

01

Медийна индустрия

Еволюцията на медийната индустрия.

02

Информационна грамотност

Определението и значението на информационната грамотност и информационното безредие в живота ни.

03

Нетикет

Важността на нетикета в живота ни и как да го поддържаме ежедневно.

04

Дигитален отпечатък

Определяне на дигиталния отпечатък и неговите видове, както и връзката му с "бисквитките".

01

Медийна индустрия

Общ преглед

- Гръцкият философ Сократ казва: *"Знам, че нищо не знам"*, което показва колко ценно и безкрайно е знанието. Хората и до днес се опитват да научават нови неща и да са в крак със световните новини. През годините медиите са се развивали, адаптирайки се към новите реалности и към нуждите на обществото.
- В тази тема ще бъдат обяснени определението и развитието на медийната индустрия, както и предимствата и недостатъците, които новите медии имат върху обществото.

Медийна индустрия

Какво е медия?

? Медията е терминология на комуникацията, която **разпространява информация от един или повече източници до** целевата публика, а всяка медия, предназначена за по-голяма аудитория, се нарича **масова медия**. Тя е основният източник на информация за обществото и **се развива** през годините въз основа на нуждите на обществото и новите реалности.

? Традиционни медии
Традиционните медии са **един от най-старите видове средства за масово осведомяване** и тяхната основна характеристика е, че новините и информацията се предават на целевата аудитория **без използването на интернет**.

Например:

- Книги
- Радио
- Телевизия
- Вестници
- Списания

Медийна индустрия

Еволюцията на традиционните медии към новите медии

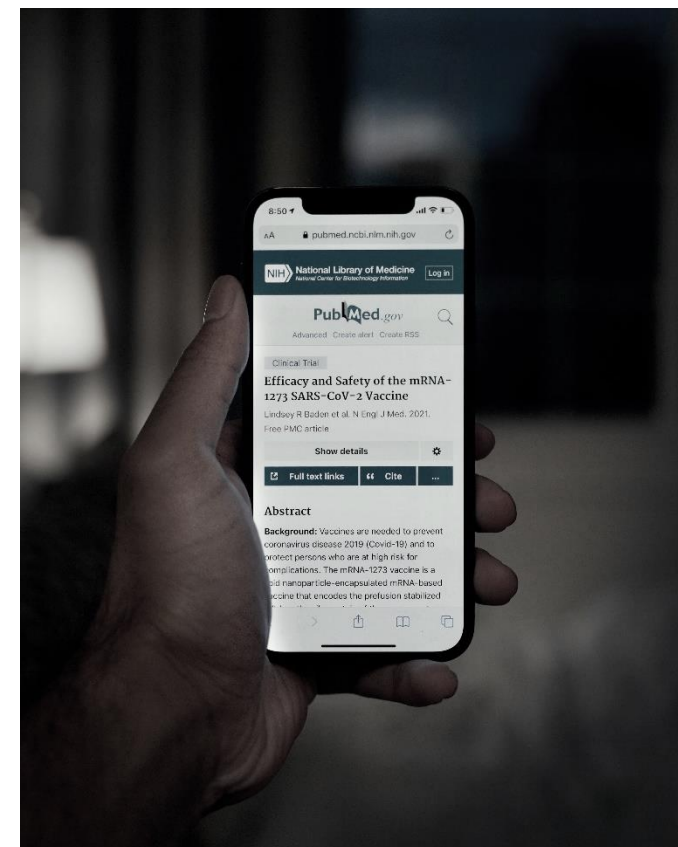

Нови медии

След като **интернет** придоби важна роля в живота ни, той завладя и **всички видове традиционни медии** поради по-бързото и по-лесно разпространение на новини. След въвеждането на интернет в живота ни (през 60-те години на XX век) започна **ерата на новите медии***, която представлява основно **преосмисляне на съществуващите медии**.

Например:

- електронни книги
- Онлайн радио
- Стрийминг телевизия
- Онлайн вестници
- Онлайн списания

**обяснено в речника*

Медийна индустрия

Еволюцията на традиционните медии към новите медии

Нови медии

В допълнение към "цифровизацията" на традиционните медии има и допълнителни медии, които могат да се определят като нови, като например **социалните медии***. Това са уебсайтове или приложения, които улесняват споделянето на идеи, мисли, видеоклипове и снимки чрез виртуални общности. В днешно време те са толкова разпространени, че много от тях имат своя специфична **целева група** и/или **цел**.

Например:

- Facebook - за социални мрежи като цяло
- Instagram - за споделяне на снимки
- Twitter - за политически възгледи и споделяне на новини
- LinkedIn - за кандидатстване за работа и свободни позиции
- YouTube - за видеоклипове и уроци
- TikTok - за по-кратки видеоклипове

Как социалните медии променят журналистиката? от
<https://www.youtube.com/watch?v=-7esKJDZqzQ>

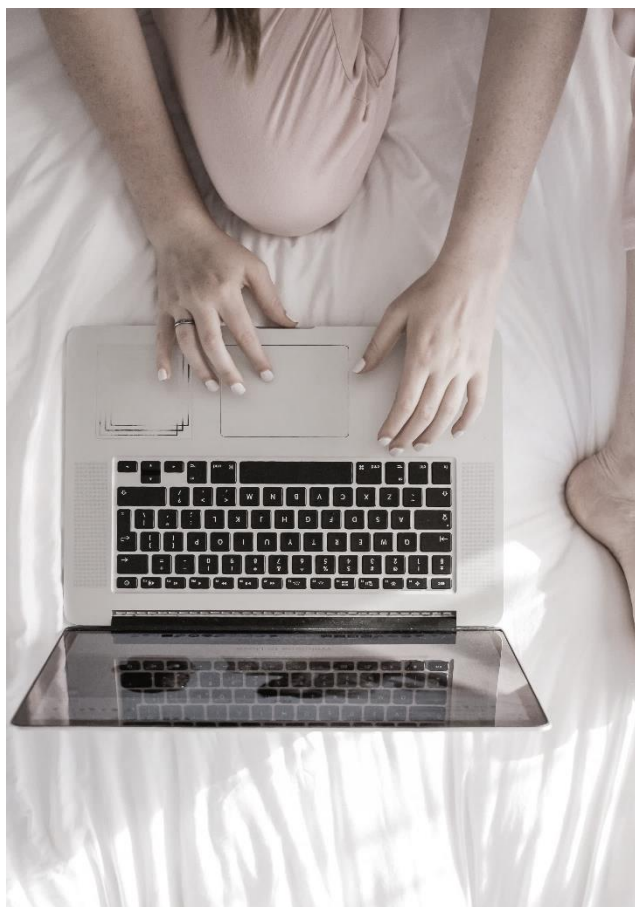
**обяснено в речника*

Медийна индустрия

Какви са предимствата и недостатъците на новите медии?

Предимства

- По-лесна и бърза комуникация и информация.
- Незабавни актуализации на новини, независимо от мястото на инцидента.
- По-лесно популяризиране на благородни каузи и активизъм.
- Повишаване на осведомеността по всякакви въпроси.
- Съществуване на повече от едно мнение само с едно кликане.
- Наличие на новини на всички възможни езици.

Недостатъци

- Риск да прочетете нещо, което не е вярно (Фалшиви новини - тема 2 за повече информация).
- Бомбардиране с новини от голямо разнообразие от източници.
- **Реч на омраза*** и **кибертормоз***
- Причина за разсейване и липса на концентрация
- Развитие на мързел и/или пристрастяване

Медийна индустрия

Заклучение

Средствата за масова информация се развиват и адаптират към новите реалности, в които живеем, и в които интернет играе основна роля. Онлайн вестниците и списанията, електронните книги и социалните медии са някои от начините да се информирате възможно най-бързо. Въпреки че е по-лесно и бързо да се информираме по всяка възможна тема, се появиха нови рискове, които налагат да бъдем по-предпазливи с всичко, което може да се намери онлайн. В следващата тема ще бъде поставен по-голям акцент върху тези рискове като фалшивите новини и дезинформацията.

02

Информационна грамотност

Общ преглед

- Тъй като информацията и новините стават достъпни за всеки по всяко време, хората могат да се информират, когато пожелаят. Почти безплатна и незабавна, информацията се разпространява възможно най-бързо. Въпреки това цялата информация, предоставена онлайн, не означава непременно, че е валидна.
- В тази тема ще бъде представено понятието "информационна грамотност" и "информационно разстройство", ще бъдат подчертани най-важните рискове, които трябва да се вземат под внимание, и ще бъдат дадени съвети за тяхното избягване.

Информационна грамотност

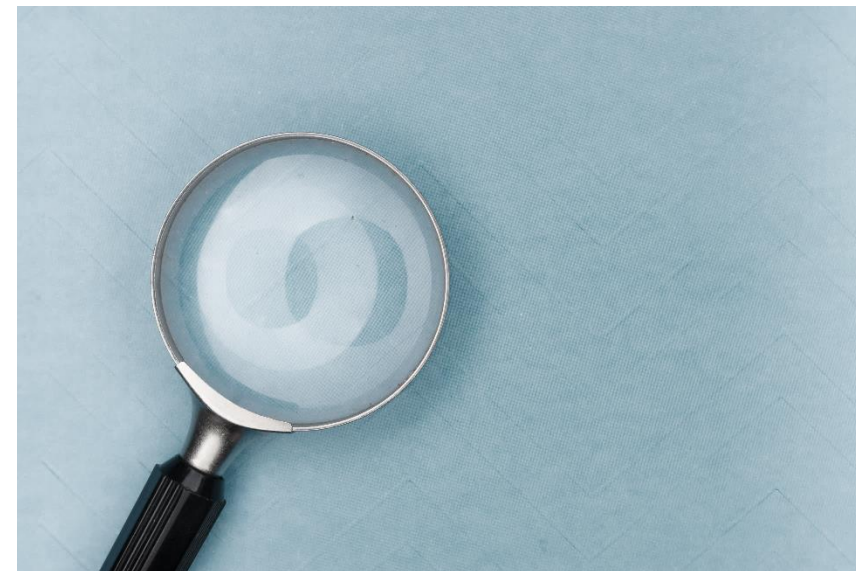
Какво представлява информационната грамотност?

? Информационната грамотност е **съвкупност от способности, които се изискват от хората, за да могат да разпознават кога е необходима информация и да я идентифицират, оценяват и използват.**

Някои от необходимите умения за информационна грамотност са:

- Да осъзнаете **как взаимодействате** с дигиталния свят
- Да можете да **намирате смисъл** в откритата информация.
- Да посочите **какъв вид информация** ви е необходима.
- **Етично** използване на информацията
- Оценяване на информацията за **достоверност** и **авторитет**

Тези способности се смятат за основни още от ранна възраст, тъй като новите медии играят важна роля в живота ни и информацията е достъпна за всеки по всяко време (*медийна индустрия - тема 1 за повече информация*).

Информационна грамотност

Какво представлява информационното разстройство?

Информационното разстройство е споделянето и/или разработването на невярна информация със или без вредни намерения. То се разделя на три вида:

Информационна грамотност

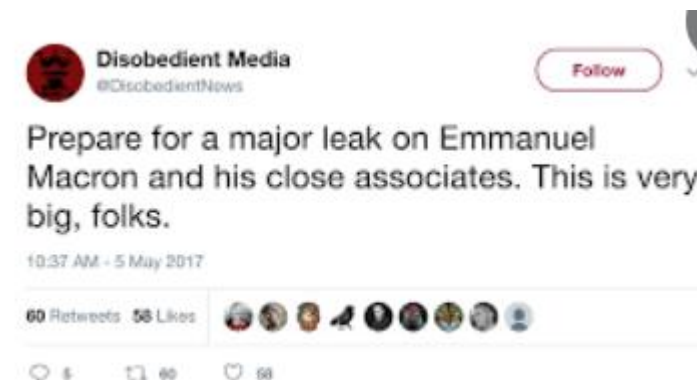
Примери за типове информация

Пример за **дезинформация**, тъй като невярната информация се предоставя с цел да навреди на някого (мигранти).

Пример за **дезинформация**, тъй като невярната информация се дава без цел да навреди на някого

Пример за **невярна информация**, тъй като истинската информация се предоставя с цел да навреди на някого (Еманюел Макрон преди изборите)

Как да разбирате дезинформацията, дезинформацията и злонамерената информация <https://www.youtube.com/watch?v=HD5MmuLDeFE>

Информационна грамотност

Как да изберете новините си?

- Внимавайте със **заглавията**. **Завладяващите** заглавия с **главни букви** и **възклицателни знаци** често се използват за фалшиви новинарски статии.
- Проучете **източника**. Уверете се, че източникът е **надежден** и с **добра репутация**. Ако не разпознавате източника, би било добре да видите неговата страница "За".
- Следете за **неправилно форматиране**. Фалшивите новинарски статии обикновено съдържат **повторения** и **правописни грешки**.
- Гледайте внимателно всички **снимки** или **видеоклипове**. Тези, които се използват за фалшиви новини, често са **манипулирани** или дори извадени от **контекста**. Би било разумно да проверите откъде идват тези източници.
- Проверете **датите**. Сроковете може да са грешни и да нямат смисъл.
- Проверете **доказателствата**. Фалшивите новини не могат да бъдат оправдани, затова доказателствата са важни.
- Прочетете **други статии**, свързани със същата тема. Ако същата история не е отразена в друг източник, вероятно става дума за фалшива новина.
- Някои истории са **умишлено неверни**, дори с цел **сарказъм**. Споделяйте новините, които смятате, че идват от надежден източник, и мислете критично дали дадена статия е информативна или саркастична.

Как да избираме новините си - Деймън Браун

<https://www.youtube.com/watch?v=q-Y-z6HmRgI>

Информационна грамотност

Как да изберете новините си?

Никой не може да определи с абсолютна сигурност дали дадена информация е "истинска" или "фалшива"; пет основни въпроса обаче могат да помогнат:

КАКВО? КЪДЕ? КОЙ? КАК? ЗАЩО?

↓

За какво е тази статия? Основните резултати от нея звучат ли разумно и безпристрастно? Има ли доказателства, които да ги обосновават?

↓

Къде е намерена тази статия? Може ли същата история да бъде намерена в други източници? Изглежда ли уебсайтът надежден?

↓

Кой е написал тази статия? Има ли последователна информация за автора онлайн? Има ли активни и проверени профили в социалните медии?

↓

Как може да се опише тази статия? Структурирана ли е и формална ли е? Има ли правописни или граматически грешки, повторения?

↓

Каква е целта на тази статия? Има ли скрит смисъл? Изглежда ли пристрастна?

Информационна грамотност

Заклучение

Сега, когато информацията е достъпна за всеки, хората трябва да внимават какво четат и какво споделят. Глобални проблеми като президентството на Доналд Тръмп, Брекзит и COVID-19 са само няколко примера за това колко бързо могат да се разпространяват новините и как нещата могат да ескалират. Ето защо да имате критично мислене и да сте готови да преценявате всички налични източници е най-доброто нещо, което бихте могли да направите, преди да споделите какъвто и да е вид информация с другите.

Wardle, C., 2017 г. ИНФОРМАЦИОННО РАЗСТРОЙСТВО: към интердисциплинарна рамка за изследвания и разработване на политики. [Онлайн] Достъпно на: <<https://rm.coe.int/information-disorder-report-version-august-2018/16808c9c77>> [Посетено на 16 юли 2021 г.].

03

Нетикет

Общ преглед

- ❑ Трудно е да си представим живота без технологии. Непрекъснато сме пред екрана, независимо дали става дума за работа или за удоволствие. Това, което забравяме, е, че онлайн комуникацията работи по същия начин като комуникацията лице в лице. Например, трябва да оставяме хората да довършат това, което казват, и да бъдем учтиви, дори и да не сме съгласни с мнението им.
- ❑ В тази тема ще бъде обяснено значението на поддържането на добри маниери онлайн и ще бъдат дадени съвети, които да ви помогнат в това.

Нетикет

Какво е нетикет и кога е необходим

? **Нетикет*** е комбинация от думите "мрежа,, (от англ. net) и "етикет". Той може да се определи като използване на **добри и приемливи маниери** в инструментите за онлайн комуникация, като например социални медии, имейли, чатове и форуми.

Важно е винаги да използвате нетикет онлайн, защото той:

- Помага на хората да взаимодействат **ясно** и с **уважение помежду си**
- Предлага **ефективна** онлайн комуникация
- Елиминира всякакви **конфликти** или **разногласия**

Без нетикет съществува риск от:

- **Груб език, който** може да доведе до онлайн конфликти
- **Неразбирателства** и погрешни **тълкувания**
- Разрушаване на всякакви **отношения** (приятелски, професионални и др.)

*обяснено в речника

Какво може да предизвика онлайн спорове?

- **Тролове**: хора, които са **груби** или **правят обидни коментари** нарочно, за да привлекат внимание или да разстроят някого.
- **Онлайн ресурси** (видеоклипове, снимки, статии, публикации, мемета, gif-ове): онлайн ресурсите, които се намират в интернет, са неограничени и много от тях могат да имат **обидно** или **противоречиво съдържание**.
- **Невежество**: склонни сме да не вземаме под внимание или просто не познаваме **средата** или **положението на** другите хора, поради което можем да кажем или да направим нещо, което може да обиди другите.
- **Неразбирателство поради различни стилове на писане и пунктуация**: писането с главни букви, използването на **възклицателни знаци** или многото **точки** може да бъде изтълкувано погрешно, тъй като емоциите и езикът на тялото не могат да се видят през екрана.
- **Липса на социално взаимодействие / анонимно публикуване**: хората се чувстват по-комфортно да споделят мнението си онлайн, защото се чувстват **по-сигурни** пред екрана.

Нетикет

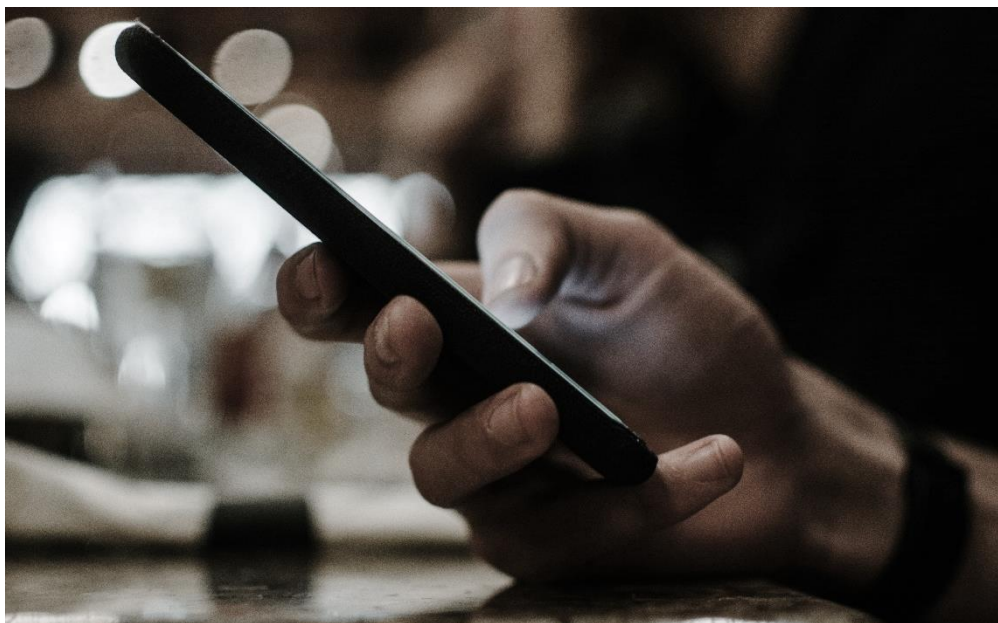
Как да спазваме добър нетикет онлайн?

- Използвайте **уважителен** език. Не пишете нещо, което не бихте казали на живо.
- Използвайте **правилната пунктуация**. Не пишете с главни букви, тъй като това се счита за грубо.
- Споделяйте **дискретно** и зачитайте **личния живот на** хората.
- Публикувайте или препубликувайте нещо, след като **проверите фактите**. Това е начин да се избегне **дезинформацията** и **фалшивите новини**.
- Бъдете предпазливи със **сарказма**. Хората не могат да прочетат гласа или изражението на лицето ви, затова сарказмът се губи при писане.
- Практикувайте **златното правило**. Отнасяйте се с хората така, както бихте искали да се отнасят с вас.
- Използвайте **правилния тон**. Имейлът може да бъде по-официален, докато съобщението в чата е по-неформално.
- Не забравяйте **човека**. Без значение колко голямо е разногласието, от другата страна на екрана има човек с **чувства**.
- Бъдете **отговорни** онлайн. Съобщавайте за нещо обидно и не участвайте в инциденти, свързани с кибертормоз.

Нетикет

Заклучение

Онлайн комуникацията днес е важна част от живота ни. Този начин на общуване не променя начина, по който трябва да се държим, нито начина, по който се отнасяме към хората. Ето защо доброто владение на нетикета е от основно значение и трябва да се използва ежедневно във всяка среда и ситуация. В тази тема са дадени съвети и предложения, които да позволят по-лесна и ефективна комуникация с други онлайн потребители.

И накрая, етикетът е тясно свързан и със следващата тема - дигиталния отпечатък.

04

Дигитален отпечатък

Общ преглед

- ❑ Една от причините, поради които е важно да поддържате добра онлайн идентичност, е, че онлайн действията винаги ще бъдат достъпни в интернет. Вашите публикации, харесвания, споделяния и коментари са само примери за следите, които оставяте след себе си, като използвате интернет. Затова трябва да сте постоянно наясно с това.
- ❑ В тази тема ще бъде обяснено понятието „дигитален отпечатък“, както и неговите видове (активен/пасивен отпечатък), как той е свързан с уеб бисквитките и накрая ще бъдат предложени съвети и предложения за поддържане на добър дигитален отпечатък.

Дигитален отпечатък

Какво е дигитален отпечатък?

? Дигиталният отпечатък* е **следата, която оставяте след себе си, когато използвате интернет**. Тя може да включва:

- уебсайтовете, които посещавате,
- снимките и видеоклиповете, които качвате в социалните медии.
- взаимодействията ви с други хора във всички социални онлайн пространства.

Често срещано сравнение е отпечатъкът, който оставяте, когато се разхождате на плажа. За разлика от следата на плажа, която в крайна сметка изчезва, **дигиталната следа няма да изчезне, тъй като ще остане постоянно онлайн**. Ето защо е важно да помислите, преди да публикувате, тъй като тя може да бъде копирана или споделена много бързо.

**обяснено в речника*

Дигитален отпечатък

Каква е разликата между активен и пасивен отпечатък?

Всички ваши действия онлайн формират вашия дигитален отпечатък, който може да бъде разделен на две категории: активен и пасивен.

Активен отпечатък

Той се развива чрез следите, които **умишлено** оставяме след себе си, като извършваме онлайн действия.

Например:

- Публикации, споделяния, харесвания и коментари в социалните мрежи
- Абонаменти и бюлетини
- Качване на изображения и видеоклипове
- Приемане на бисквитки

Пасивен отпечатък

Това е информацията, която **неволно** оставяме онлайн, дори без да го осъзнаваме.

Например:

- Данни, оставени от други потребители (публикации, в които сме били маркирани)
- Информация, събрана при извършване на различни дейности онлайн, като местоположение и **IP адрес***.

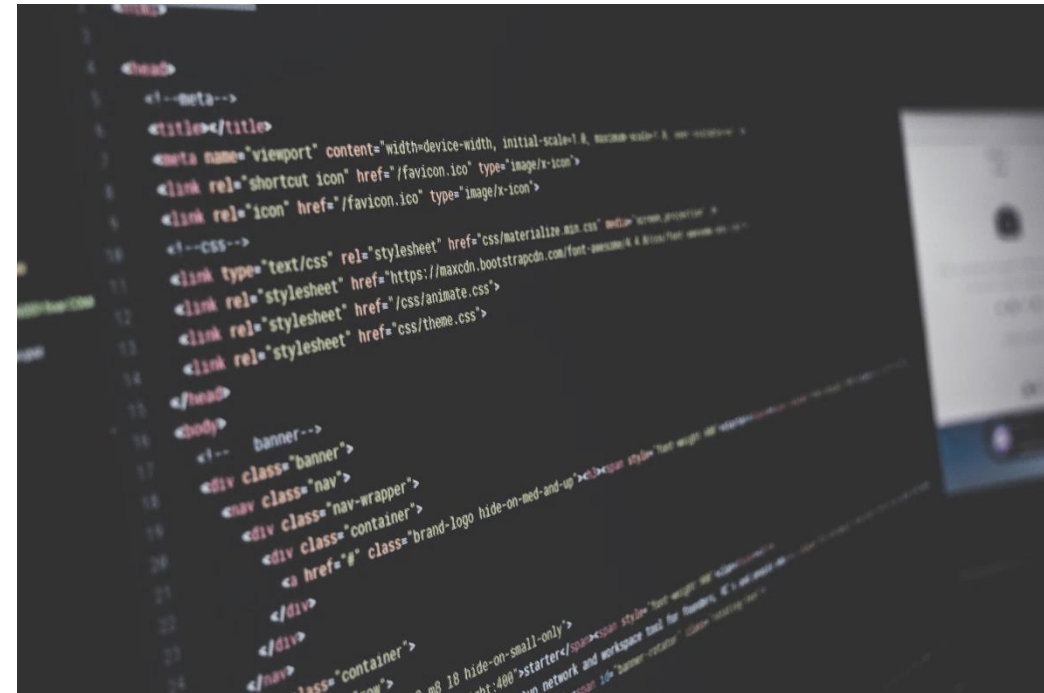
Дигитален отпечатък

Какво представляват бисквитките и как са свързани с дигиталния отпечатък?

? Бисквитките* са **текстови файлове с малки части от данни**, които се използват за идентифициране на компютъра ви, докато използвате мрежата. Те имат за цел да подобрят вашето сърфиране в уеб чрез **идентифициране на предпочитанията ви**.

Всички данни, съхранявани в "бисквитка", са обозначени с **уникален за вас и вашия компютър идентификатор**, поради което сърфирането в мрежата става все по-персонализирано.

? Бисквитките също така позволяват на други сайтове да ви проследяват в мрежата в рамките на процес, наречен **профилиране на бисквитки***. Този процес представлява **съставяне на множество бисквитки** чрез дейностите ви по сърфиране, за да се създаде профил за вас. С други думи, **вашият дигитален отпечатък се използва чрез бисквитките, за да бъдете насочвани онлайн с персонализирани реклами**.

Дигитален отпечатък

Каква информация събират бисквитките?

- IP адрес
- **Хобита** и **интереси** въз основа на уебсайтовете, които посещавате
- Видът на **устройството, което** използвате
- **Приложенията**, които използвате
- **Публикациите** и **историята на чатове** в акаунтите ви в социалните мрежи
- Вашите **симпатии**, **предпочитания** и **антипатии** (ако харесвате/не харесвате даден певец, филм)
- **Отношенията** ви с други хора (членове на семейството, близки приятели)

→ **Само едно малко упражнение:**

Разберете какво мисли Google за вас тук:

<https://adssettings.google.com/authenticated>

(ако настройката за персонализиране на рекламите е включена)

Как "бисквитките" могат да ви проследяват (прос

<https://www.youtube.com/watch?v=QWw7Wd2gUJk>

Проследяване на тракерите от Гари Ковач

https://www.youtube.com/watch?v=f_f5wNw-2c0

Дигитален отпечатък

Как да управлявате дигиталния си отпечатък?

- Премахнете всякаква **нелицеприятна** или **ненужна информация**, която някога сте въвели, особено в социалните медии.
- Изтрийте всички акаунти в социалните мрежи, които сте създали и **не използвате в момента**, и деинсталирайте **всички неизползвани приложения**.
- Конфигуриране на **настройките за поверителност** на акаунтите ви в социалните мрежи.
- Променете настройките на профила си в социалните мрежи, като изберете **функцията за близки приятели**.
- **Предварително** проверявайте публикации, снимки, видеоклипове или други ресурси, в които участвате.
- Бъдете внимателни, когато **свързвате акаунти**.
- Прочетете **Общите условия***, дори да ви се струва, че са ненужни и скучни.
- Помислете, преди да **приемете бисквитките**.
- Потърсете себе си в различни търсачки и **премахнете всичко, което не ви харесва**.
- Бъдете внимателни при общуването си **онлайн** (за повече информация - тема 3)
- Публикувайте повече неща, които бихте искали хората да знаят за вас, като **постижения, хобита и/или интереси**.

**обяснено също в речника*

Дигитален отпечатък

Заклучение

Концепцията за дигиталния отпечатък трябва да ни накара да осъзнаем, че трябва предварително да обмисляме действията си онлайн. Ето защо всичко, което правим онлайн, ще остане там завинаги. Освен това то ще се използва заедно с широк набор от данни, за да се направи нашето сърфиране в интернет по-персонализирано и подходящо за нас въз основа на нашите предпочитания, действия и търсения онлайн.

Помислете за дигиталния си отпечатък следващия път, когато търсите чифт обувки онлайн и намерите реклама на същия чифт или на онлайн магазина 5 минути по-късно. Или помислете за това следващия път, когато приемете бисквитките на даден уебсайт. Това е така заради онлайн следите, които оставяте след себе си.

Основни моменти от модула

Не цялата налична информация е достоверна.
 Помислете два пъти, преди да споделите или разпространите информацията, която току-що сте прочели в някоя статия. Бъдете наясно с информационното разстройство и неговите три вида.

Важно е да поддържате добри маниери не само по време на комуникация лице в лице, но и онлайн. Не забравяйте, че трябва да уважавате човека от другата страна на екрана.

Информацията е достъпна за всеки и по всяко време. Новите медии са по-важни и присъстват в живота ни от традиционните, но могат да се появят много рискове, поради което е важно да бъдем предпазливи по отношение на това, което можем да намерим онлайн.

Важно е да разграничавате активния от пасивния дигитален отпечатък и да бъдете внимателни, когато сърфирате онлайн и приемате бисквитки на различни уебсайтове.

Библиография

Dollarhide, M., 2021. *Social Media Definition*. [online] Investopedia. Available at: <<https://www.investopedia.com/terms/s/social-media.asp>> [Accessed 15 July 2021].

Europepmc.org. 2021. *Europe PMC*. [online] Available at: <<https://europepmc.org/article/MED/32417871>> [Accessed 16 July 2021].

Hartney, E., 2020. *10 Basic Rules of Netiquette or Internet Etiquette*. [online] Verywell Mind. Available at: <<https://www.verywellmind.com/ten-rules-of-netiquette-22285>> [Accessed 14 July 2021].

www.kaspersky.com. n.d. *What are Cookies?*. [online] Available at: <<https://www.kaspersky.com/resource-center/definitions/cookies>> [Accessed 14 July 2021].

Leverage Edu. 2021. *Definition, Types of Mass Media & Its Advantages*. [online] Available at: <<https://leverageedu.com/blog/types-of-mass-media/>> [Accessed 15 July 2021].

Netsafe – Providing free online safety advice in New Zealand. 2021. *What is a digital footprint?*. [online] Available at: <<https://www.netsafe.org.nz/digital-footprint/>> [Accessed 14 July 2021].

Libguides.madisoncollege.edu. n.d. *Research Guides: Information Literacy: Guide for Students: What is Information Literacy?*. [online] Available at: <<https://libguides.madisoncollege.edu/InfoLitStudents>> [Accessed 16 July 2021].

University of Louisiana at Lafayette. 2019. *10 Online Etiquette Tips for Students*. [online] Available at: <<https://online.louisiana.edu/blog/10-tips-ensure-youre-using-good-netiquette>> [Accessed 14 July 2021].

Wardle, C., 2017. INFORMATION DISORDER: Toward an interdisciplinary framework for research and policy making. [online] Available at: <<https://rm.coe.int/information-disorder-report-version-august-2018/16808c9c77>> [Accessed 16 July 2021].

Речник на термините

ТЕРМИН	ДЕФИНИЦИЯ
Профилиране на бисквитки	Това е процесът на събиране на множество бисквитки чрез дейностите ви по сърфиране, за да се създаде профил за вас.
Бисквитки	Текстови файлове с малки части от данни, които се използват за идентифициране на компютъра ви при използване на мрежата. Те имат за цел да подобрят вашето сърфиране в уеб чрез идентифициране на предпочитанията ви.
Кибертормоз	Това е използването на онлайн комуникация за сплашване на даден човек, обикновено чрез социалните медии.
Дигитален отпечатък	Това е следата, която оставяте след себе си, когато използвате интернет. Тя може да включва уебсайтовете, които посещавате, снимките и видеоклиповете, които качвате в социалните медии, и взаимодействието ви с други хора във всички социални онлайн пространства.
Дезинформация	Споделя се невярна информация и се цели нанасяне на вреда
Реч на омразата	Всякакъв вид комуникация (писмена, устна, поведенческа), която атакува даден човек въз основа на това, което е.
IP адрес	Уникален адрес, който идентифицира устройство, свързано в онлайн мрежа.

Речник на термините

ТЕРМИН	ДЕФИНИЦИЯ
Злонамерена информация	Споделя се реална информация и се цели вреда
Дезинформация	Споделя се невярна информация, но не се цели вреда
Нетикет	То може да се определи като използване на добри и приемливи маниери в онлайн инструментите за комуникация, като например социални медии, имейли, чатове и форуми.
Ерата на новите медии	Епохата, в която медиите разчитат на интернет и компютрите за разпространение.
Социални медии	Уебсайтове и приложения, които позволяват на потребителите да създават и споделят съдържание или да участват в социални мрежи.
Правила и условия	Документът, уреждащ договорните отношения между доставчика на услуга и нейния потребител.

Практически препоръки

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Резултати от обучението

Знания

- ☐ Описване на **еволюцията** на средствата за масова информация
- ☐ Изброяване на **различните видове** фалшиви новини
- ☐ Определяне на **понятието** "нетикет"
- ☐ Определяне на **понятието** „дигитален отпечатък“

Умения

- ☐ Определяне на **традиционните** и **новите** медии
- ☐ Разграничаване на **истинските** от **фалшивите** новини
- ☐ Прилагайте **съветите** за добър нетикет
- ☐ Поддържане на **правилен** цифров отпечатък

Отношение

- ☐ Оценяване на **доброто** поведение онлайн
- ☐ Реагиране на **лошо** поведение онлайн

Учебни планове

01

Учебен план 1

Кратко описание на плана.

02

Учебен план 2

Кратко описание на плана.

03

Учебен план 3

Кратко описание на плана.

04

Учебен план 4

Кратко описание на плана.

Учебен план 1

Медийна грамотност и безопасност в интернет

Медийна индустрия

Еволюцията на медиите

Продължителност: 40 минути

Цел	Този план има за цел да обясни развитието на медийната индустрия чрез дефиниране на традиционни и нови медии и класифициране на предимствата и недостатъците на новите медии.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Съоръжение/оборудване	• Класна стая • Проектор • Интернет
Инструменти/материали	• Презентация • Видеоклипове
Основна дейност	• Дейност 1: Задайте рефлексивен въпрос: <i>какво представляват медиите и техните видове?</i> Възрастните обучаеми трябва да помислят и да кажат различните видове медии (телефон, телевизия, радио, социални медии и т.н.) (10 минути) • Дейност 2: Класифициране на традиционните и новите медии чрез представяне на техните дефиниции и извеждане на разликите между тях (15 минути) • Дейност 3: Представяне на видеоклипа "<i>Как социалните медии променят журналистиката</i>" и провеждане на дискусия за предимствата и недостатъците на новите медии, особено на социалните медии (8 минути) • Дейност 4: Представете своето разделение, което е включено в презентацията (5 минути) • Дейност 5: Заключение за значението на новите медии и подчертаване на съществуващите опасности (2 минути)
Рефлексия	• Вярвате ли, че рано или късно ще се появи нова медийна еволюция? • Кой е най-сериозният риск, с който се сблъскват хората в момента с новите медии? • Вярвате ли, че сте в състояние да се защитите от новите медии?

Пример от реалния живот/казус 1

Медийна грамотност и безопасност в интернет

Медийна индустрия

Еволюцията на The Guardian

Продължителност: 15 минути

Цел	Целта на това проучване е да представи развитието на британския вестник The Guardian в зависимост от нуждите и новите реалности на нашето общество.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Описание на казуса	The Guardian е британски всекидневник, основан през 1821 г. под името The Manchester Guardian, който променя името си през 1959 г. През всичките тези години до днес той включва нови теми с цел привличане на повече аудитория, като например спортни рубрики и рубрики за свободни работни места, и многократно променя дизайна си. През 2000 г. The Guardian стартира своя уебсайт, тъй като технологиите в обществото са се развили, и дори е обявен за онлайн новинарска услуга на годината на наградите на британската преса. През същата година стартира и уеб блогът на Guardian, който е първият блог на вестника. През 2003 г. "Гардиън" стартира първите си платени уеб услуги с ново цифрово издание на вестника, а през 2009 г. е пуснато приложението "Гардиън" за iPhone, последвано от такова за Android и Windows през 2011 г. Всички тези действия показват факта, че The Guardian вече не е печатен вестник, а вестник, който се развива заедно с обществото.
Връзка с темата	Казусът с The Guardian показва еволюцията на традиционната медия (вестник) към модерна (чрез приложения, блог и уебсайт). Той може да бъде представен в учебен план 1 след дейност 2.
Последващи въпроси	• Смятате ли, че е необходимо вестникът да се развива? • Какви са предимствата и недостатъците на тези действия? • Предпочитате ли традиционен вестник вместо онлайн? Защо?
Препратки	Guardian News and Media. (2017 г., 11 декември). <i>История на Guardian</i> . The Guardian. Взето на 1 ноември 2021 г. от https://www.theguardian.com/gnm-archive/2002/jun/06/1 .

Учебен план 2

Медийна грамотност и безопасност в интернет

Информационна грамотност

Светът на фалшивите новини

Продължителност: 55 минути

Цел	Този план на урока има за цел да въведе понятията "информационна грамотност" и "информационно разстройство" и да помогне на възрастните да разпознаят различните видове невярна информация.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Съоръжение/оборудване	• Класна стая • Проектор • Интернет
Инструменти/материали	• Презентация • Видео • Подарък
Основна дейност	• Дейност 1: Представяне на презентация - Теоретична основа на информационната грамотност и информационното разстройство (15 минути) • Дейност 2: Прожектиране на видеоклипа "Как да разберем грешната информация, дезинформацията и злонамерената информация" (5 минути) • Дейност 3: Упражнение в група - Предоставете на възрастните листовката за този план на урока (следващата страница) и ги оставете да обсъдят и решат какъв тип невярна информация представлява всяка снимка. Проведете кратка дискусия, за да обясните избора им (15 минути). • Дейност 4: Представяне на презентация - Съвети как да избирате новините си (15 минути) • Дейност 5: Заключение относно рисковете от невярна информация чрез свързване на първата тема с тази и подчертаване на значението на критичното мислене при избора на новини (5 минути)
Отражение	• Вярвате ли, че сте способни да разпознавате фалшивите новини? • Кои са съветите, които бихте препоръчали на своите връстници, за да бъдат предпазливи онлайн? • Били ли сте свидетели на примери за невярна информация онлайн? Ако да, каква е била тя и от какъв тип?

Ръководство за учебен план 2

Медийна грамотност и безопасност в интернет

Информационна грамотност

Светът на фалшивите новини

Допълнителен материал

Определете вида на невярната информация във вашата група (грешна информация, дезинформация и злонамерена информация).

Пример от реалния живот/казус 2

Медийна грамотност и безопасност в интернет

Информационна грамотност

Фалшиви новини и пица

Продължителност: 15 минути

Цел	Целта на това проучване е да покаже колко лесно е да се намерят фалшиви новини онлайн и колко опасно е да им се вярва.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Описание на казуса	През 2016 г. 28-годишен мъж е арестуван, след като влиза в ресторант Comet Ping Pong Pizza и започва да стреля, но за щастие никой не е пострадал. Той направил това след твърдения, че ресторантът е управлявал педофилски кръг от мазето си с помощта на Бил и Хилари Клинтън. Това фалшиво твърдение започна месец по-рано, когато в интернет се разпространиха фалшиви тuitове и служителите на пицарията започнаха да получават смъртни заплахи от десни активисти, които вярваха, че тези твърдения са верни. След като разпитали мъжа, влязъл в ресторанта, изглеждало, че той само е искал да спаси децата, попаднали в капана на заведението.
Връзка с темата	Този случай е пример за това докъде могат да стигнат фалшивите новини и какви последствия могат да имат за хората, които не са достатъчно предпазливи, за да се замислят два пъти за тяхната достоверност.
Последващи въпроси	• Били ли сте някога повлияни от фалшиви новини? • Смятате ли, че фалшивите новини могат да бъдат много опасни? • Можете ли да се сетите за други примери за фалшиви новини, които са повлияли на мислите и действията на хората?
Препратки	Samuelson, K. (2016 г., 5 декември). <i>Pizzagate: Какво да знаем за теорията на конспирацията</i> . Time. Взето на 1 ноември 2021 г. от https://time.com/4590255/pizzagate-fake-news-what-to-know/ .

Учебен план 3

Медийна грамотност и безопасност в интернет

Нетикет

Необходимостта от нетикет в живота ни

Продължителност: 70 минути

Цел	Този план на урока има за цел да дефинира понятието "нетикет", да обясни причините, поради които то е важно, и да помогне на възрастните да развият и поддържат добър нетикет, като предостави съвети.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Съоръжение/оборудване	• Класна стая • Проектор
Инструменти/материали	• Презентация • Пример от реалния живот/казус 3
Основна дейност	• Дейност 1: Изнесете презентация - Теоретична основа за това какво е нетикет, защо е важен и как може да се предизвикат онлайн спорове (25 минути) • Дейност 2: Упражнение по групи - използвайте казус 3 в класната стая и оставете възрастните да работят по групи въз основа на насоките на казуса (25 минути) • Дейност 3: Изготвяне на презентация - Съвети как да поддържа добър нетикет (15 минути) • Дейност 4: Приключете с темата за значението на нетикета и оставете възрастните да помислят за образа, който добрият нетикет оставя след себе си, за да свържат следващата тема с тази (5 минути)
Отражение	• Смятате ли, че нетикетът е важен, и защо? • Правилни ли са действията ви в интернет, за да имате добър нетикет? Какво може да се промени?

Пример от реалния живот/казус 3

Медийна грамотност и безопасност в интернет

Нетикет

Последиците от лошия нетикет

Продължителност: 25 минути

Цел	Целта на този казус е да предостави на възрастните пример за лош нетикет и да ги накара да се замислят за последиците от него.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Описание на казуса	Камерън Райли, 18-годишен британец, работи като охранител в Бъкингамския дворец преди кралската сватба на принц Уилям и принцеса Кейт Мидълтън през 2011 г. Камерън публикува в социална мрежа следното: <i>„Тя и Уилям минаха покрай мен в петък н всичко, което получих, беше с***но помахане, докато тя гледаше в обратна посока от мен, глупава надъхана крава, не съм ли достатъчно добър за тях! Наконтена к*чка напълно съм съгласен с тоа въпрос, кой му пука въобще за ней,”</i> <i>Оригинал:</i> <i>“Hur and william drove past me on friday n all a got was a sh***y wave while she looked the opposite way from me, stupid stuck up cow am I not good enough for them! posh b*tch am totally with u on this 1 who reely gives a f about hur,”</i> След публикуването на тази публикация той е освободен от длъжност, а публикацията е премахната.
Връзка с темата	Този казус е реален пример за лош нетикет и последиците, които могат да имат подобни действия. То ще бъде използвано като дейност 2 от плана за урок 3.
Последващи въпроси	• Защо е уволнен този охранител на Бъкингамския дворец? • Смятате ли, че е било справедливо той да загуби работата си? • Кой са елементите на лош нетикет в неговия пост?
Препратки	RadarOnline. (2011 г., 25 април). <i>Охранител уволнен от кралската сватба, след като нарекъл Кейт Мидълтън "глупава надменна крава"</i> . RadarOnline. Взето на 29 октомври 2021 г. от https://radaronline.com/exclusives/2011/04/buckingham-palace-guard-fired-royal-wedding-kate-middleton-stupid-stuck-cow/ .

Учебен план 4

Медийна грамотност и безопасност в интернет

Дигитален отпечатък

Следете стъпките си онлайн

Продължителност: 75 минути

Цел	Този план има за цел да обясни какво е дигитален отпечатък, да разграничи активния от пасивния отпечатък, да въведе понятието "бисквитки" и да даде съвети на възрастните как да управляват дигиталния си отпечатък.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Съоръжение/оборудване	• Класна стая • Проектор • Интернет
Инструменти/материали	• Презентация • Пример от реалния живот/казус 4
Основна дейност	• Дейност 1: Представяне на презентация - Теоретична основа на определението за дигитален отпечатък и разделянето му на активен и пасивен. След това продължете с обяснение на бисквитките (25 минути) • Дейност 2: Онлайн упражнение - всички възрастни трябва да отидат на следната връзка: https://adssettings.google.com/authenticated и да открият каква информация е събрала Google за тях. Забележка: настройката за персонализиране на рекламите трябва да е включена (5 минути) • Дейност 3: Упражнение по групи - използвайте казус 4 в класната стая и оставете възрастните да работят по групи въз основа на насоките на казуса (25 минути) • Дейност 4: Представяне на презентация - Съвети как да управляваме дигиталния си отпечатък (15 минути) • Дейност 5: Приключване на темата "Мисли, преди да публикуваш" и подчертаване на факта, че всичко, което е онлайн, остава там завинаги (5 минути)
Отражение	• Публикували ли сте някога нещо, за което съжалявате? Защо? • Вярвате ли, че дигиталният отпечатък може да ви навреди?

Пример от реалния живот/казус 4

Медийна грамотност и безопасност в интернет

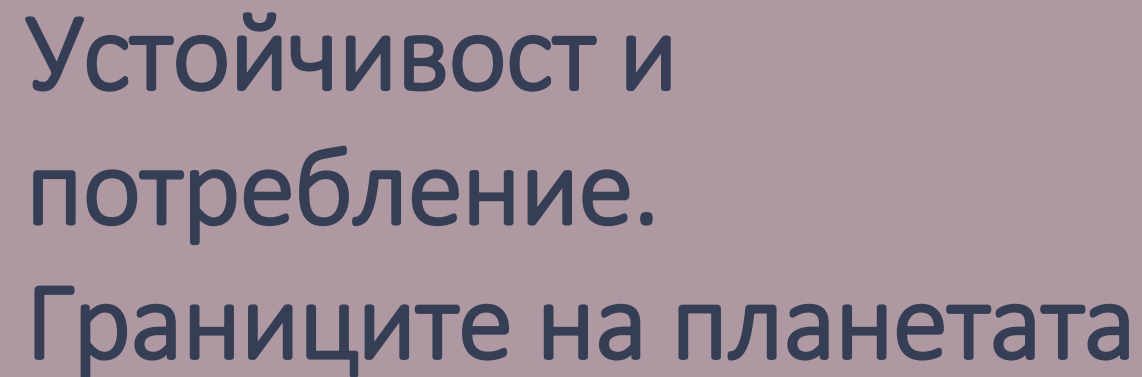
Дигитален отпечатък

Минали действия в социалните медии и техните последици

Продължителност: 25

Цел	Целта на това проучване на случай е да покаже пример за дигитален отпечатък и как действията ви онлайн могат да бъдат открити след години и да повлияят на бъдещето ви.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Описание на казуса	Серхи Гуардиола е нает като играч на Барселона Б на 29 декември 2015 г. По-късно същия ден той е уволнен поради откриването на серия от тuitове, публикувани в социалните мрежи през 2013 г., които показват предпочитанията на играча към Реал Мадрид и обидните му коментари за Каталуния. Някои примери за публикации: "Време е за "Класико"... Хала Мадрид," "Хала Мадрид. Каталунски китки. F**k Catalonia today and always hala Madrid". Дори и да беше изтрил публикациите, това не е достатъчно, за да промени мнението на Барселона.
Връзка с темата	Този реален пример/казус показва как действията ни онлайн могат да повлияят на бъдещето ни дори след години и заключава, че е важно да сме предпазливи, когато публикуваме. Той трябва да бъде представен в дейност 3 от план за урока 4.
Последващи въпроси	• Смятате ли, че случилото се със Серхи Гуардиола е справедливо? • Какво може да се направи по различен начин? • Можете ли да се сетите за някои свои действия онлайн, които могат да ви навредят в бъдеще?
Препратки	Диас, Л. А. (2019 г., 16 февруари). <i>Серхи Гуардиола, уволнен от Барселона заради няколко тuitа, ще направи своя поклон на Камп Ноу</i> . MARCA на английски език. Взято на 1 ноември 2021 г. от https://www.marca.com/en/football/barcelona/2019/02/16/5c67faeeca474182668b45ae.html .

Преглед

Устойчив начин на живот

Съвременният европейски начин на живот е неустойчив в много отношения

Необходими са повече усилия, за да се даде възможност за по-нататъшна промяна в поведението и начина на живот, които подкрепят устойчивото бъдеще.

Отговорно потребление и производство (SDG12)

Тази цел е насочена към осигуряване на устойчиво потребление и производствени модели

Устойчивото потребление и производство е свързано с да правим повече и по-добре с по-малко

Кръгова икономика места за ефективно използване на ресурсите в центъра на икономическите решения и практики.

Селското стопанство е ключов сектор за постигане на целите на кръговата биоикономика

Ролята на селското стопанство в кръговата биоикономика

Необходимост от рационално използване на енергията в селското стопанство е важен въпрос.

Съществуват техники, чието прилагане може да допринесе за намаляване на потреблението на енергия.

Контрол на енергията при оранжерийни култури

Теми

01

Устойчив начин на живот

Връзката между начина
на живот и устойчивостта.
Въздействия и
предизвикателства.

02

Отговорно потребление и производство (SDG12)

Защо е създадена **SDG12**?

03

Ролята на селското стопанство в кръговата биоикономика

Приносът на селското
стопанство към кръговата
икономика. Методи и
предизвикателства.

04

Енергиен контрол в оранжерийни култури

Контрол на енергията в
оранжерии: Методи,
ползи, трудности.

01

Устойчив начин на живот

Общ преглед

Устойчивото потребление е свързано с покупката, използването и изхвърлянето на продукти и услуги.

Устойчивостта на начина на живот е по-широко понятие и включва дейности като междуличностни отношения, дейности в свободното време, спорт и образование, както и, разбира се, потребление на материали.

Устойчив начин на живот

Съвременният европейски начин на живот е неустойчив в много отношения и се основава на свръхпроизводство и свръхпотребление, което оказва твърде голям натиск върху природните ресурси и предизвиква отрицателни екологични, икономически, социални и здравни последици.

Основните предизвикателства и въздействия могат да бъдат идентифицирани в четири области на въздействие, свързани с начина на живот:

- (1) Консумация (хранителни продукти, продукти за домакинството и свободното време)
- (2) Живот (застроена среда и жилища)
- (3) Преместване (индивидуална мобилност и транспорт)
- (4) Здраве и общество (здраве, благосъстояние, застаряване и справедливост)

SUSTAINABLE LIFESTYLES

#SIMPLY.LIVE.BETTER.

Устойчив начин на живот

Основните избори на начин на живот, които водят до въздействието на потреблението, включват:

- *Консумацията на храни и напитки, личният транспорт и жилищата са източник на 70-80 % от въздействието върху околната среда в Европа.*
- *Само потреблението на месо и млечни продукти представлява почти една четвърт (24%) от всички въздействия върху крайното потребление, като делът им е далеч най-голям в сектора на храните и напитките.*
- *Битовото отопление, потреблението на вода, уредите и електрониката съставляват 40% от общото потребление на енергия в Европа (като само на отоплението на помещенията се падат 67% от потреблението на енергия в домакинствата в ЕС-27).*

Устойчив начин на живот

Основните избори на начин на живот, които водят до въздействието на потреблението, включват:

- *Притежанието на автомобили в ЕС-27 се е увеличило с повече от една трета (35%) между 1990 и 2007 г.*

Повече от една трета от 750-те милиона автомобила в света се притежават от водачи в ЕС.

- В ЕС-27 приблизително 60% от възрастните и над 20% от децата в училищна възраст са с *наднормено тегло или затлъстяване*. Коронарните сърдечни заболявания, които често се свързват с мазните храни и тютюнопушенето, остават най-честата причина за смърт в ЕС.

Устойчив начин на живот

Все повече хора се стремят да **променят начина си на живот, за да осигурят по-голяма устойчивост за себе си и за обществата, в които живеят.** Някои примери включват:

- Промените към *ефективно потребление* (по-малко разхищение), *различно потребление* (преминаване към висококачествени стоки и услуги) и *достатъчно потребление* (намаляване на потреблението на материали) показват възможности за устойчиви начини за използване на продукти и услуги.

- *Потреблението в сътрудничество* (споделяне, размяна, търговия и т.н.) разкрива промяна в предпочитанията - от притежание на стоки към достъп до стоки и услуги и от пасивни потребители към съпроизводители на стоки и услуги (напр. градско земеделие: отглеждане на собствена храна).

Устойчив начин на живот

Все повече хора се стремят да **променят начина си на живот, за да осигурят по-голяма устойчивост за себе си и за обществата, в които живеят.** Някои примери включват:

- *Промяната в поведението на домакинствата* за пестене на енергия и инвестиране в енергийна ефективност е сигнал за нарастваща осведоменост и готовност за преминаване към по-устойчив начин на живот.

- Градовете и общините подкрепят *преминаването към други видове транспорт*, като ходене пеша, колоездене и обществен транспорт, както и нови технологии, като например електрически превозни средства.

- *Възникват обещаващи синергии за здравето, равенството и благосъстоянието* чрез преразглеждане на начина, по който живеем, храним се и се движим.

Устойчив начин на живот

One Planet Living Framework

A world where we can live happy, healthy lives within our fair share of the worlds resources, leaving sufficient space for wildlife and wilderness.

Устойчив начин на живот

Стратегиите за устойчиви действия трябва да отчитат различните нужди, желания и мотивации на отделните хора. Стратегиите и подходите често се фокусират върху технологични иновации или политически решения поотделно. Успешната промяна на поведението зависи от разбирането на хората и разнообразието на стиловете на живот и достъпа до възможности за устойчив начин на живот. Ключовите фактори за успех включват:

- Промените в посока към устойчив начин на живот трябва да включват *промени в поведението на всички* възрастови и социално-икономически групи, както и на сегменти от населението с различни нива на знания, информираност и интереси. Успешните инициативи за устойчивост са тези, които се опитват да разберат как да мотивират и да дадат възможност за промяна сред различните групи.

Устойчив начин на живот

Стратегиите за устойчиви действия трябва да отчитат различните нужди, желания и мотивации на отделните хора. Стратегиите и подходите често се фокусират върху технологични иновации или политически решения поотделно. Успешната промяна на поведението зависи от разбирането на хората и разнообразието от начини на живот и достъп до възможности за устойчив начин на живот. Ключовите фактори за успех включват:

- Дългосрочна промяна към устойчив начин на живот може да се постигне чрез *улесняване, поевтиняване и увеличаване на удоволствието от устойчивия избор* чрез развитие на подходяща инфраструктура и разработване на специфични за контекста решения.

- *Трябва да се прилагат интегрирани подходи на много нива и с участието на много заинтересовани страни, за да се създаде благоприятна среда, която да улесни устойчивия начин на живот и дълготрайната промяна.*

Устойчив начин на живот

TIPS TO SUSTAINABLE LIVING

- Be a minimalist
- Limit waste
- Conserve energy and water
- Stay away from toxic chemicals
- When traveling, be responsible
- Go meatless one day of the week
- Go an hour a week with no technology
- Borrow, borrow, borrow

marcuslemonis.com/lifestyle/sustainable-living

M

Устойчив начин на живот

Създаването на условия за промяна на поведението и начина на живот, които ще подпомогнат устойчивото бъдеще, ще изисква изследвания, иновации, сътрудничество и участие на всички нива на обществената политика, системите за производство и потребление, за да се създаде необходимата инфраструктура и да се промени начинът, по който хората възприемат напредъка и индивидуалния успех.

02

Отговорно
потребление
и производство
(SDG 12)

Общ преглед

Потреблението и производството в световен мащаб се основават на **използването на природната среда и ресурсите по** начин, който продължава да има разрушително въздействие върху планетата.

Икономическият и социалният напредък през последното столетие е съпроводен от **влошаване на състоянието на околната среда**, което застрашава системите, от които зависи бъдещото ни развитие.

Цели за устойчиво развитие (ЦУР/SDG)

Програмата до 2030 г. за устойчиво развитие, приета от всички държави - членки на ООН, през 2015 г., предоставя общ план за мир и просперитет за хората и планетата сега и в бъдеще. В основата ѝ са **17-те цели за устойчиво развитие (SDG)**, които представляват спешен призив за действие от страна на всички държави - развити и развиващи се - в рамките на глобално партньорство.

В Целите за устойчиво развитие се признава, че премахването на бедността и другите лишения трябва да върви ръка за ръка със стратегии за подобряване на здравеопазването и образованието, намаляване на неравенството и стимулиране на икономическия растеж - всичко това, докато се справяме с изменението на климата и работим за опазването на океаните и горите.

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

Отговорно потребление и производство (SDG12)

Понастоящем хората потребяват повече ресурси от всякога, като *надхвърлят капацитета на планетата за генериране*. В същото време отпадъците и замърсяването нарастват, а разликата между богатите и бедните се задълбочава. Това се отразява неблагоприятно на здравето, образованието, равенството и овластяването.

Устойчивото потребление и производство се отнася до

"използването на услуги и свързани с тях продукти, които отговарят на основните нужди и да осигури по-добро качество на живот, като същевременно сведе до минимум използването на природни ресурси и токсични материали, както и емисиите на отпадъци и замърсители през целия жизнен цикъл на услугата или продукта, така че да не се застрашават нуждите на бъдещите поколения".

12 RESPONSIBLE
CONSUMPTION
AND PRODUCTION

Отговорно потребление и производство (SDG12)

Пандемията COVID-19 дава възможност на страните *да изградят планове за възстановяване*, които да обърнат настоящите тенденции и да променят моделите на потребление и производство към по-устойчиво бъдеще.

ENSURE SUSTAINABLE CONSUMPTION AND PRODUCTION PATTERNS

BEFORE COVID-19

THE WORLD CONTINUES TO
USE NATURAL RESOURCES
UNSUSTAINABLY

GLOBAL MATERIAL
FOOTPRINT
73.2 BILLION
METRIC TONS

GLOBAL MATERIAL
FOOTPRINT
85.9 BILLION
METRIC TONS

ELECTRONIC
WASTE
GREW BY
38%

BUT
LESS THAN
20%
IS RECYCLED
(2010-2019)

COVID-19 IMPLICATIONS

THE PANDEMIC OFFERS AN OPPORTUNITY TO
DEVELOP RECOVERY PLANS
THAT BUILD A MORE SUSTAINABLE FUTURE

FROM 2017 TO 2019,
79 COUNTRIES AND THE
EUROPEAN UNION REPORTED
AT LEAST ONE POLICY TO
PROMOTE SUSTAINABLE
CONSUMPTION AND PRODUCTION

RISING
FOSSIL FUEL SUBSIDIES
ARE CONTRIBUTING TO
THE CLIMATE CRISIS

**\$318
BILLION**
(2015)

**\$427
BILLION**
(2018)

HARVESTING

TRANSPORT

STORAGE

PROCESSING

13.8%
OF FOOD IS LOST IN SUPPLY CHAINS (2016)

ACCESS MORE DATA AND INFORMATION ON THE INDICATORS AT [HTTPS://UNSTATS.UN.ORG/SDGS/REPORT/2020/](https://unstats.un.org/sdgs/report/2020/)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Отговорно потребление и производство (SDG12)

Някои факти и цифри:

- Всяка година около една трета от всички произведени храни, равняващи се на 1,3 милиарда тона на стойност около 1 трилион долара, гният в кофите на потребителите и търговците на дребно или се развалят поради лоши практики на транспортиране и събиране на реколтата.
- Ако хората по света преминат към енергийно ефективни крушки, светът ще спести 120 милиарда щатски долара годишно.
- Ако до 2050 г. световното население достигне 9,6 милиарда души, за осигуряването на природните ресурси, необходими за поддържането на сегашния начин на живот, ще са необходими почти три планети.
- По-малко от 3 % от водата в света е прясна (годна за пиене), като 2,5 % от нея е замръзнала в Антарктида, Арктика и ледниците. Следователно човечеството трябва да разчита на 0,5 % за всички нужди на човешките екосистеми и на прясната вода.

03

Ролята на селското стопанство в кръговата икономика биоикономика

Общ преглед

Кръговата икономика поставя ефективното използване на ресурсите в центъра на икономическите решения и практики, като осигурява добавена стойност и гарантира, че **ресурсите се запазват възможно най-дълго, за да могат да се използват отново и отново.**

Премахват се отпадъците, които могат да бъдат избегнати, изискванията към ресурсите се свеждат до минимум, ефективността се подобрява, а разходите се намаляват.

Ролята на селското стопанство в кръговата биоикономика

Земеделските стопани могат да поемат водеща роля в развитието на биоикономиката и да я направят устойчива, като интегрират кръговите дейности и природните цикли в съществуващите и новите практики. В селското стопанство това означава, наред с другото:

- Съхраняване и увеличаване на природния капитал чрез балансиране на потоците от възобновяеми ресурси
- Оптимизиране на добива на природни ресурси чрез циркулация на продукти, компоненти и материали
- Превръщане на отпадъците и остатъците в "ресурс", свързване на края на един процес с началото на друг, създаване на вериги за обратна връзка

Circular agrofood system

In 2050, the global population will have risen to 9.5 billion people. This means that the world would need 70% more food. A circular agrofood system can use the currently available agricultural land to meet this requirement. An essential part of this system is in establishing smart connections between plant-based and animal products, in order to create an integral agrofood system.

www.wur.eu/circularfood

LAND

Manure from the animals contributes to a fertile healthy soil and **improves crop yields**.

CROPS

Only 30% of the crops are suitable for human consumption. We can use the other parts and **residual flows** from agriculture and the food industry to produce **animal feed**.

CATTLE

Cattle and sheep can consume grass and herbs in pastures that are unsuitable for growing food, such as the peat **grasslands** in the Netherlands.

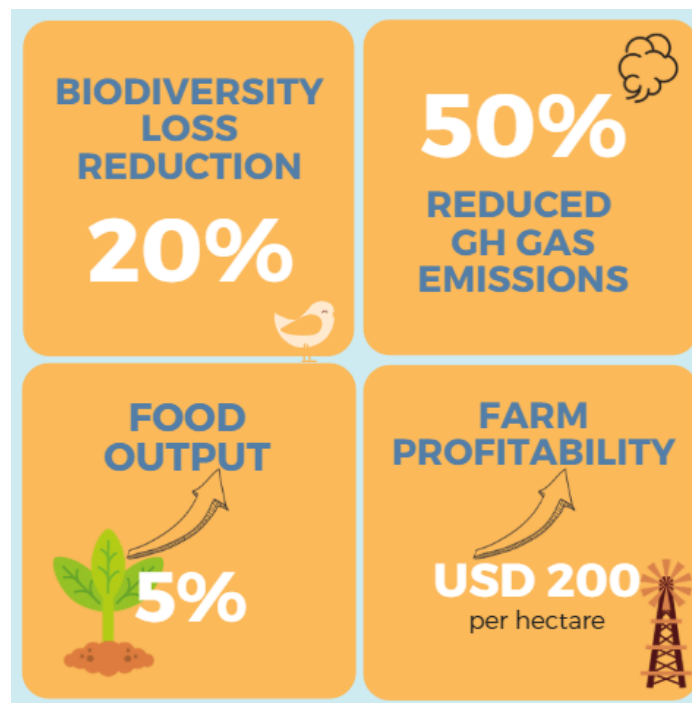
MANURE

Manure is also a valuable source of organic material that **replenishes the soil** and completes the circular agrofood system.

Ролята на селското стопанство в кръговата биоикономика

Кръговата икономика може да бъде постигната в различни мащаби, независимо дали става въпрос за ферма или за свързване на различни лица, предприятия и сектори с цел ефективно използване на ресурсите в по-широки географски райони.

Ролята на селското стопанство в кръговата биоикономика

Защитеното градинарство (отглеждане в оранжерии) може да осигури високо качество на продукцията и да допринесе за продоволствената сигурност в световен мащаб. Освен това защитеното градинарство предоставя значителни възможности за кръгово производство с цел по-ефективно използване на ресурсите. Това включва рециклиране, на различни нива - от отделните стопанства до регионално ниво.

Ролята на селското стопанство в кръговата биоикономика

Оранжерии могат да помогнат за поддържането на кръговрат, защото имат:

- Потенциал за висока производителност с намалена употреба на вода и агрохимикали за единица продукция
- Производствен капацитет на хектар, който е до 10-15 пъти по-висок от този при земеделието на открито
- Голям потенциал за рециклиране на вода и хранителни вещества

4 Benefits of Smart Greenhouses

Maintain Ideal
Micro-Climate

Enhance Irrigation &
Fertilization Practices

Control Infection &
Avoid Disease

Prevent Thefts &
Improve Security

**Operational
Values**

Optimize Yields

Enhance Chemical & Resource-Use Efficiency

Minimize Manual Intervention

Ролята на селското стопанство в кръговата биоикономика

Основни предизвикателства:

- *Нарастваща наличност на ресурси, както по отношение на качеството, така и на количеството, и по-специално на вода, както в стопанствата, така и в регионален мащаб.* Вторичните водоизточници, като дренажни води, кондензационни води от покриви, могат да увеличат наличността на вода на ниво стопанство. Водата може да се използва повторно на каскаден принцип и да захранва различни процеси (градинарски или други), разположени близо един до друг, дори без да е необходимо допълнително третиране.

- *Насърчаване на сдружаването на заинтересованите страни за създаване на клъстери с цел увеличаване на кръговия характер на защитените системи за отглеждане.* Те включват компании за проектиране и изграждане на оранжерии, доставчици на суровини за градинарските стопанства, компании за информационни и комуникационни технологии (ИКТ), консултанти по оранжерийно производство, градинарски асоциации, вериги за преработка и маркетинг на селскостопански храни, търговци на дребно, супермаркети, потребители, изследователи, политици, правителства и неправителствени организации.

Ролята на селското стопанство в кръговата биоикономика

Основни предизвикателства:

- *Оценка на нивото на технологиите в съществуващите оранжерии и подпомагане на трансфера на технологии от експерименталните към търговските стопанства, като се има предвид компромисът между технологиите и работната сила.* Високотехнологичните оранжерии могат да достигнат високи нива на кръговрат, но и инвестиционните им разходи са високи, докато в нискотехнологичните (с ниски инвестиционни разходи) оранжерии достигането на определено ниво на кръговрат е по-трудоемко.

04

Контрол на енергията при оранжерийни култури

Общ преглед

Съществуват много технологии за оранжерийни системи, които могат да бъдат възприети от фермерите и да **позволят по-добро, по-ефективно и устойчиво използване на енергията**. Въпреки това **трябва да се решат много въпроси**, свързани с високата цена на технологиите в сравнение с инвестиционния капацитет на земеделските стопани, както и с адаптирането на технологиите към разнообразните проблеми, с които се сблъскват земеделските стопани в различните географски райони.

Контрол на енергията при оранжерийни култури

Необходимостта от рационално използване на енергията в оранжерийните култури е от решаващо значение, тъй като енергията формира значителна част от общите производствени разходи. Все по-често се използва отопление, за да се получи ранно производство и постоянен количествен и качествен добив, което води до по-голямо използване на енергия. По-добрият контрол на околната среда (напр. подаване на повече CO₂, допълнително осветление), интензифицираните производствени схеми и използването на охладителни системи водят до увеличаване на потреблението на енергия.

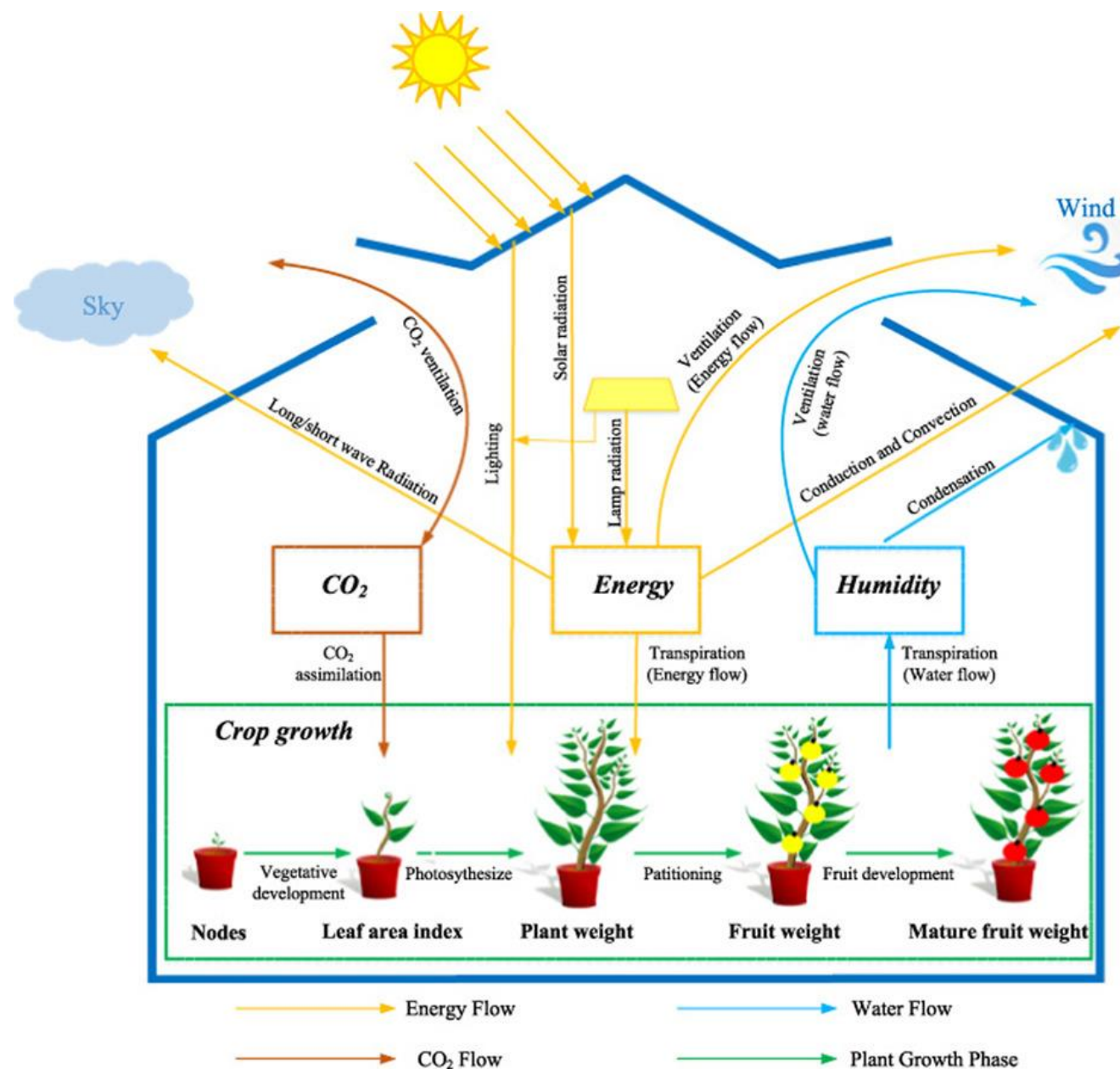
Средно използването на енергия варира между 10 и 30 % от общите производствени разходи в зависимост от различните региони.

Контрол на енергията при оранжерийни култури

Целта на прилагането на техники и технологии за контрол на енергията, консумирана от оранжерията, е да се повиши енергийната ефективност на оранжерията, като се съчетае с намаляване на общото потребление на енергия и свързаните с него емисии на CO₂.

Основните процеси на загуба на енергия в оранжериите с естествена вентилация са конвекция и радиация от покритието на оранжерията, както и пренос на топлина и латентна топлина чрез вентилацията.

Контрол на енергията при оранжерийни култури

Примерни действия за контрол на потреблението на енергия в оранжерията са:

- Чести проверки на инфраструктурата и оборудването, поддръжка на изолацията
- Ефективен контрол на температурата и влажността
- Използване на засенчващи системи

Контрол на енергията при оранжерийни култури

Някои от **трудностите за** контрол на потреблението на енергия в оранжерията са:

- Възможност за прехвърляне на технологии и ноу-хау, разработени в страните от Северна Европа, в средиземноморските страни, главно поради високите разходи, но също и поради различните предизвикателства.
- Контролът на климата е свързан със специфичните характеристики на всяка култура, но също така и с огнищата на гъбични заболявания.
- Специфични характеристики на изолационните покривни материали (напр. намаляване на светлинната пропускливост, повишаване на нивото на влажност)

Контрол на енергията при оранжерийни култури

Някои от **ползите** от контрола на потреблението на енергия в оранжерията са:

- Намаляването на температурата на отопление с 1° C спестява около 10% енергия
- Прилагането на стратегията за интегриране на температурата води до 20% икономия на енергия
- Различните видове материали за покриване на оранжерии могат да доведат до 25-51% намаление на годишното потребление на енергия

Основни моменти от модула

- Съвременният европейски начин на живот е неустойчив в много отношения поради предпочитанията, свързани с потреблението на продукти, жизнената среда и домовете, начините на придвижване, здравето и социалните въпроси.
- Предложени са обещаващи практики, които свеждат до минимум неустойчивите въздействия на начина на живот, като същевременно подобряват здравето и благосъстоянието, с участието на различни заинтересовани страни.
- Устойчивото потребление и производство се изразява в отделяне на икономическия растеж от влошаването на околната среда, повишаване на ефективността на ресурсите и насърчаване на устойчив начин на живот.
- Устойчивото потребление и производство могат също така да допринесат значително за намаляване на бедността и за прехода към нисковъглеродни и екологични икономики.

Основни моменти от модула

- Селското стопанство може да допринесе за дългосрочната устойчивост на кръговата биоикономика на практика
- Защитеното градинарство (оранжерии) може да осигури висококачествено производство и да допринесе за глобалната продоволствена сигурност и опазването на природните ресурси.
- Съществуват активни и пасивни методи за намаляване на потреблението на енергия, без това да се отразява на количеството и качеството на добива.

Библиография

- United Nations Environment Programme, One Earth (2018). Sustainable Lifestyles: Options and Opportunities. Paris: UN Environment.
- https://www.scp-centre.org/wp-content/uploads/2016/05/64_Sustainable_Lifestyles_Todays_facts_and_Tomorrows_trends.pdf
- <https://sdgs.un.org/goals>
- <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-consumption-production/>
- https://ec.europa.eu/eip/agriculture/sites/default/files/eip-agri_factsheet_ws_circular_economy_2016_en.pdf
- Ellen MacArthur Foundation (2021) The Big Food Redesign: Regenerating Nature with the Circular Economy
- https://ec.europa.eu/eip/agriculture/sites/default/files/eip-agri_factsheet_circular_horticulture_2019_en.pdf
- <http://www.fao.org/documents/card/en/c/22b737e1-488e-4993-86c9-13fd3fed122f/>
- <http://www.fao.org/3/i3284e/i3284e.pdf>
- Golzar F, Heeren N, Hellweg S, Roshandel R, 2018. A novel integrated framework to evaluate greenhouse energy demand and crop yield production. Renewable and Sustainable Energy Reviews 96, 487 – 501

Last access date 21 September 2021

Речник на термините

ТЕРМИН	ДЕФИНИЦИЯ
SDG	Цел за устойчиво развитие
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии

Практически препоръки

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Резултати от обучението

Знания

- ☐ Да идентифицирате моделите на съвременния начин на живот
- ☐ Да свърже съвременния начин на живот с използването на природните ресурси и с емисиите на отпадъци и замърсители в околната среда.
- ☐ Описване на по-голямата част от целите на SDG 12
- ☐ Да се анализират принципите и предизвикателствата на кръговата икономика като цяло и конкретно в селското стопанство.
- ☐ Препоръчване на методи и добри практики, които могат да се прилагат за подобряване на енергийната ефективност и намаляване на потреблението на енергия в оранжериите.

Умения

- ☐ Количествено определяне на социално-икономическите и екологичните ползи от кръговата икономика в селското стопанство
- ☐ Оценка на ползите от ефективния енергиен контрол в оранжерия

Нагласи

- ☐ Адаптиране на личния начин на живот към принципите на устойчивостта
- ☐ Изпълнение на действия в подкрепа на SDG12

Учебни планове

01

Устойчив начин
на живот

02

Отговорно потребление
и производство (SDG12)

03

Ролята на селското стопанство в кръговата био икономика

04

Енергиен контрол в
оранжерийни култури

Учебен план 1

Заглавие на модула: Устойчивост и потребление. Границите на планетата.

Устойчив начин на живот

Учебен план 1 Заглавие: Устойчив начин на живот

Продължителност: 135 минути

Цел	Този план има за цел да запознае възрастните с влиянието на начина на живот върху устойчивото развитие, като разгледа връзката на съвременния начин на живот с минали и настоящи модели на потребление и производство. Обучаемите ще се запознаят с компонентите на съвременния начин на живот и ще имат възможност да осъзнаят връзката му с използването на природните ресурси и с емисиите на отпадъци и замърсители в околната среда, а оттам и въздействието им върху околната среда и здравето на хората. Този план на урока също така ще подчертае основните предизвикателства, с които хората трябва да се справят чрез начина си на живот. И накрая, той има за цел да направи обучаемите способни да предложат действия, които биха могли да направят начина им на живот (по-)устойчив.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Съоръжение/оборудване	• Класна стая / място с маси и столове • Проектор • Компютър • Учебна дъска
Инструменти/материали	• Казус 1
Основна дейност	Обучителят прави въведение в темата на плана на урока въз основа на информацията, включена в описанието на казуса в следващия слайд. Той/тя разделя обучаемите на групи от по 5 души. Обучителят/обучителката възлага на всяка група по един компонент от начина на живот, например консумиране на храни и напитки, консумиране на енергия, живот в къщи и т.н., и иска от всяка група да напише как възложеният компонент е свързан с използването на природните ресурси и с емисиите на замърсители в околната среда. Обучителят обобщава идеите на всяка група на таблото на стената. Показва няколко слайда по тези въпроси, които е подготвил, като е използвал материала от казуса. След това, прилагайки техники за мозъчна атака, той/тя моли обучаваните да предложат мерки за намаляване на въздействията, като заключава, че има инициативи, които всеки човек може да предприеме, за да направи начина си на живот по-устойчив.
Отражение	Размисълът ще бъде насочен към: а) идентифициране на компонентите и моделите на съвременния начин на живот; б) свързването им с потреблението и производството; в) подчертаване на връзката им с използването на природните ресурси и с емисиите на отпадъци и замърсители в околната среда и следователно с въздействието им върху околната среда и здравето на хората; г) подчертаване на факта, че хората могат да предприемат мерки, за да направят начина си на живот (по-)устойчив.

Пример от реалния живот/казус 1

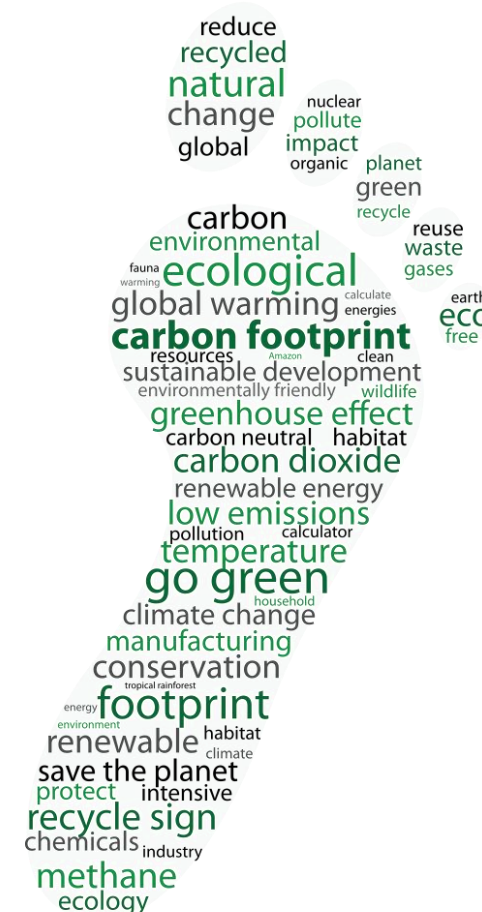
Заглавие на модула: Устойчивост и потребление. Границите на планетата.

Устойчив начин на живот

Пример от реалния живот/казус 1

Продължителност: 45 минути

Цел	Целта на този казус е да покаже влиянието на начина на живот върху устойчивостта, като разгледа връзката на съвременния начин на живот с миналите и настоящите модели на потребление и производство.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Описание на казуса	Начинът на живот се отнася до начина, по който хората водят живота си, който им позволява да задоволяват своите нужди и да стремежи. Те служат като "социални разговори", в които хората сигнализират на другите за своята социална позиция и психологически стремежи. Тъй като много от сигналите са опосредствани от стоки, стиловете на живот са тясно свързани с материалните и ресурсните потоци в обществото. Следователно стиловете на живот се отнасят до моделите на действие и потребление, които са свързани с използването на природните ресурси и с емисиите на отпадъци и замърсители в околната среда, когато хората се опитват да задоволят основните си нужди и да постигнат по-добро качество на живот.
Връзка с темата	Съвременният начин на живот е основен фактор, който стимулира потреблението и съответно влияе върху устойчивостта на планетата.
Последващи въпроси	Моля, дайте няколко примера, които доказват, че съвременният начин на живот не е устойчив. Моля, посочете някои въздействия на начина на живот върху околната среда и здравето. Моля, посочете някои основни предизвикателства, с които съвременният начин на живот трябва да се справи. Как можем да направим начина си на живот устойчив?
Препратки	Устойчив начин на живот: днешните факти и утрешните тенденции https://www.cscp.org/wp-content/uploads/2016/05/64_Sustainable_Lifestyles_Todays_facts_and_Tomorrows_trends.pdf Резюме, страници 10 - 16

Учебен план 2

Заглавие на модула: Устойчивост и потребление. Границите на планетата.

Отговорно потребление и производство (SDG 12)

Учебен план 2 Заглавие: Отговорно потребление и производство (SDG 12)

Продължителност: 90 минути

Цел	Този план на урока има за цел да представи на възрастните Цел № 12 за устойчиво развитие, озаглавена "Отговорно потребление и производство", която е включена заедно с още 16 цели за устойчиво развитие в Програмата до 2030 г. за устойчиво развитие, приета от всички държави - членки на ООН, през 2015 г.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Съоръжение/оборудване	• Проектор • Компютър • Интернет
Инструменти/материали	• Казус 2
Основна дейност	Обучителят показва един по един видеоклиповете на казус №2. В края на всеки видеоклип учителят обсъжда съдържанието на видеоклипа с обучаемите. В някои случаи той/тя може да спре видеото, за да обобщи съдържанието му, и след това да продължи. След като изгледа всички видеоклипове, учителят иска от всеки обучаван да предложи действие, което той/тя би могъл/а лесно да приложи в ежедневието си в подкрепа на SDG 12, и също така проучва чрез дискусия (въпроси и отговори) намерението на другите обучавани да го приложат.
Отражение	Размисълът ще бъде насочен към: а) причините, поради които е създадена SDG 12; б) мерките, които могат да бъдат приети на глобално и индивидуално равнище за постигане на SDG 12; и в) идентифицирането на някои ключови предизвикателства, стоящи зад SDG 12 на ООН (напр. ролята на технологиите).

Пример от реалния живот/казус 2

Заглавие на модула: Устойчивост и потребление. Границите на планетата.

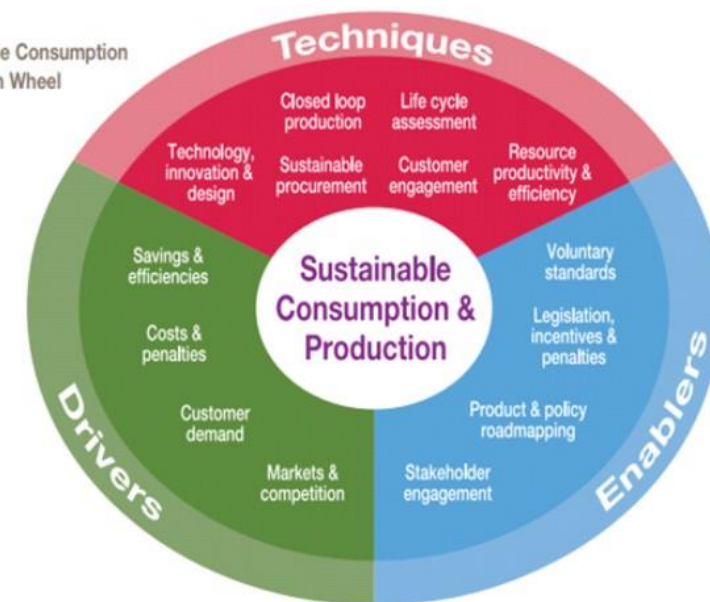
Отговорно потребление и производство (ЦУР 12)

Пример от реалния живот/казус 2

Продължителност: 30 минути

Цел	Целта на настоящият казус е да представи на възрастните Цел № 12 за устойчиво развитие, озаглавена "Отговорно потребление и производство", която е включена заедно с още 16 цели за устойчиво развитие в Програмата до 2030 г. за устойчиво развитие, приета от всички държави - членки на ООН, през 2015 г.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Описание на казуса	Във видеоклип №1 се подчертава, че прекомерното потребление на природни ресурси и се представят много аспекти на потреблението, които с прости промени могат да окажат голямо въздействие върху нашето общество. Видеоклип №2 определя проблема и неговия реален мащаб и представя решение на глобално и индивидуално ниво. ООН е изброила 11 цели или методи, които да гарантират постигането на SDG12. Във видеоклип №3 се обсъждат тези въпроси. Видеоклип №4 разнища някои от ключовите предизвикателства, които стоят зад SDG12 на ООН. Видео №5 обобщава какво знаем, какво се стреми да направи ООН и какво можем да направим ние.
Връзка с темата	Цел 12 на устойчивото развитие е създадена, за да се постигне устойчивост чрез отговорно производство и потребление.
Последващи въпроси	Защо беше създадена SDG 12? Можете ли да предложите мерки, които биха могли да бъдат приети на глобално и индивидуално ниво? Кои са основните предизвикателства, свързани с SDG 12 на ООН?
Препратки	Видеоклип № 1: https://www.youtube.com/watch?v=cKIPNGZBrtI Видеоклип №2: https://www.youtube.com/watch?v=z9zZQjZz7-U&t=0s Видеоклип №3: https://www.youtube.com/watch?v=LS4dHvfl-Yw Видеоклип №4: https://www.youtube.com/watch?v=RX2elsVjY-c Видеоклип №5: https://www.youtube.com/watch?v=puEWxGStQrE

The Sustainable Consumption and Production Wheel

Учебен план 3

Заглавие на модула: Устойчивост и потребление. Границите на планетата.

Ролята на селското стопанство в кръговата биоикономика

Учебен план 4 Заглавие: Ролята на селското стопанство в кръговата биоикономика

Продължителност: 135 минути

Цел	Този учебен план има за цел да повиши осведомеността на възрастните относно контекста на политиката и принципите на кръговата икономика и да представи на възрастните добри практики, които подпомагат прехода на селското стопанство към кръгова икономика. Добрите практики включват рециклиране на хранителни вещества, използване на оборски тор като тор, аквапоника, интегрирано управление на агропромишлени отпадъци и остатъци и др.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Съоръжение/оборудване	• Класна стая / място с маси и столове • Проектор • Компютър • Стенен борд
Инструменти/материали	• Казус 3
Основна дейност	Обучителят избира и използва някои от презентациите на казус 3, за да подкрепи целите на този план на урока. След това разделя обучаемите на 5-членни групи и ги моли да изберат конкретен селскостопански обект в своя регион (открито поле, оранжерия, животновъден обект и т.н.). Тя/той моли обучаемите да влязат в ролята на управител на този обект и да направят планове за практиките, които могат да бъдат приложени в подкрепа на кръговата икономика. След това всяка група представя идеите си, а учителят ги обобщава на стенното табло.
Отражение	Размисълът ще бъде насочен към: а) принципите, ползите и предизвикателствата на кръговата икономика като цяло и конкретно в селското стопанство; б) действията, които насърчават прехода на селското стопанство към кръгова икономика.

Пример от реалния живот/казус 3

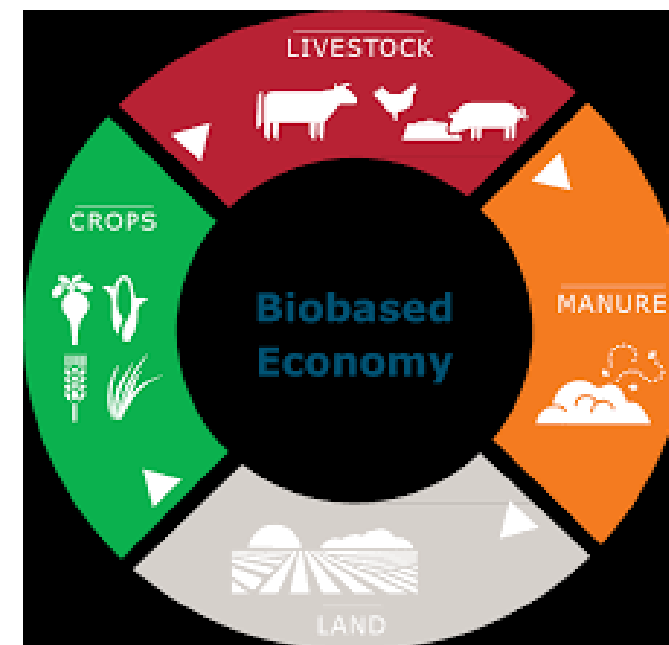
Заглавие на модула: Устойчивост и потребление. Границите на планетата.

Ролята на селското стопанство в кръговата биоикономика

Пример от реалния живот/казус 3

Продължителност: 45 минути

Цел	Целта на това проучване на случай е да се повиши осведомеността на възрастните относно конкретни начини за подпомагане на прехода на селското стопанство към кръгова икономика.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Описание на казуса	Документите, представени на семинара на EIP-AGRI, озаглавен "Възможности за селското и горското стопанство в кръговата икономика", се използват, за да се опише ролята на селското стопанство в кръговата биоикономика и да се обсъдят съответните предизвикателства. Представени са няколко добри практики, прилагани в цяла Европа, които могат да бъдат пренесени на други места.
Връзка с темата	Европейското партньорство за иновации за селскостопанска производителност и устойчивост (EIP-AGRI) стартира през 2012 г. и работи за насърчаване на конкурентоспособно и устойчиво селско стопанство съгласно принципите на кръговата икономика.
Последващи въпроси	Обсъдете ролята на селското стопанство в кръговата икономика. Идентифициране на предизвикателствата и възможностите при прехода на селското стопанство към кръгова икономика. Определяне на конкретни действия за стимулиране на иновациите при прехода на селското стопанство към кръгова икономика.
Препратки	Семинар на EIP-AGRI "Възможности за селското и горското стопанство в кръговата икономика" https://ec.europa.eu/eip/agriculture/en/event/eip-agri-workshop-opportunities-agriculture-and

Учебен план 4

Заглавие на модула: Устойчивост и потребление. Границите на планетата.

Контрол на енергията при оранжерийни култури

Учебен план 4 Заглавие: Контрол на енергията при оранжерийни култури

Продължителност: 135 минути

Цел	Този план за урок има за цел да повиши осведомеността на възрастните относно наличните методи и добри практики, които могат да бъдат приложени за подобряване на енергийната ефективност в средиземноморските оранжерии. Тези методи и добри практики са свързани с енергийно ефективен контрол на климата (контрол на температурата и влажността), намаляване на енергийните нужди на оранжерията (покривни материали, екрани, вентилация, засенчване, охлаждане) и замяна на изкопаемите горива с други устойчиви източници. Важна цел на този учебен план е количественото определяне на енергийните ползи, които могат да бъдат получени чрез прилагането на тези методи и добри практики.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Съоръжение/оборудване	• Класна стая / място с маси и столове • Проектор • Компютър • Документи А3 • Цветни маркери
Инструменти/материали	• Казус 4
Основна дейност	Обучителят прави въведение в темата на плана въз основа на информацията, включена в описанието на казуса в следващия слайд. Той/тя разделя обучаемите на групи от по 5 души. Обучителят възлага на всяка група област на интервенции, например контрол на температурата, контрол на влажността, покривни материали, вентилация, възобновяема енергия и т.н., раздава на всяка група съответните страници от материала за казуса, моли всяка група да проучи тези страници, а след това моли всяка група да подготви плакат А3. Той/тя обяснява, че всеки плакат трябва да представи 2-3 добри практики, свързани с определената област, и че трябва да подчертае енергийните ползи в цифри. Накрая всяка група представя своя плакат пред останалите групи и обучителят заключава, че с помощта на плакатите е доказано, че има налични методи, които могат да бъдат приложени, за да се използва енергията в оранжериите по устойчив начин.
Отражение	Разсъжденията ще бъдат насочени към: а) процесите в оранжерията, които са свързани с енергията; б) методите и добрите практики, които могат да бъдат приложени с цел подобряване на енергийната ефективност и намаляване на потреблението на енергия в оранжерията; в) количественото определяне на енергийните ползи от горепосочените методи и добри практики.

Пример от реалния живот/казус 4

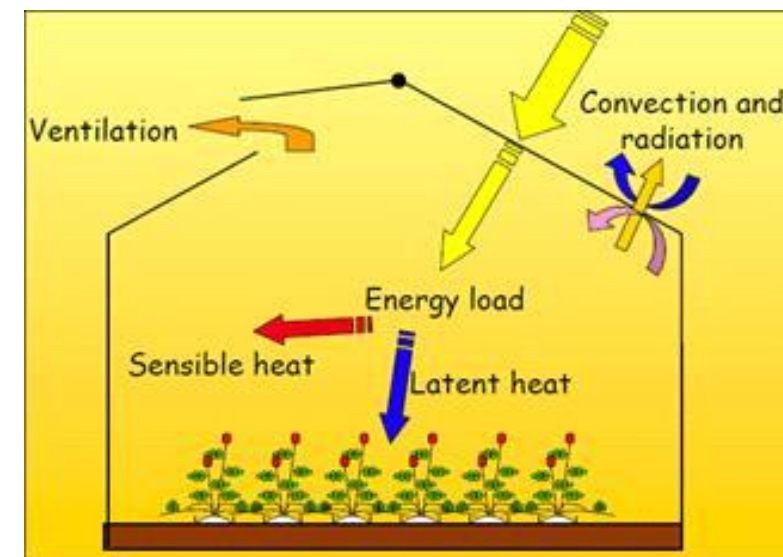
Заглавие на модула: Устойчивост и потребление. Границите на планетата.

Контрол на енергията при оранжерийни култури

Пример от реалния живот/казус 4

Продължителност: 45 минути

Цел	Целта на този казус е да запознае възрастните с принципите на устойчивото използване на енергия в средиземноморските оранжерии.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Описание на казуса	В статията се разглеждат методите за постигане на рационално използване на енергията в оранжерийните култури. Обсъжданите въпроси включват енергийно ефективен контрол на климата, намаляване на енергийните нужди на оранжерията и замяна на изкопаемите горива с други устойчиви източници. Представени са качествени и количествени данни. Предложени са добри практики по горепосочените въпроси.
Връзка с темата	Този документ се отнася точно до темата на казуса.
Последващи въпроси	Кои са процесите в оранжерията, свързани с използването на енергия, които изискват намеса за постигане на енергийна ефективност? да подчертае методите и добрите практики, които могат да се прилагат за подобряване на енергийната ефективност и намаляване на потреблението на енергия в оранжерията. Количествено определяне на енергийните ползи от горепосочените методи и добри практики.
Препратки	Добри земеделски практики за оранжерийни зеленчукови култури https://www.fao.org/3/i3284e/i3284e.pdf Контрол на климата в оранжерии и използване на енергията, страници 63 - 95, с акцент върху страници 84 - 92

Действия на общността

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Преглед

Методи на участие

Как институциите и общността участват в преподаването и поддържането на рамката на глобалното гражданство

- Глобални граждани, създадени чрез образование
- Действия на правителството и общността

Проучване на случай: Ферма на покрива DakAkker, Роттердам

Оказване на влияние върху вземането на решения

Как образованието за глобално гражданство създава отговорни членове на обществото, които мислят и действат на местно и глобално ниво:

- По-добро разбиране на влиянието на ГКЕ върху обществото

Проучване на случай: Nestle и иновациите на растителна основа

Какво представлява активизмът, значението му за защита и действие въз основа на ценностите на глобалното гражданство и най-популярните видове активизъм

Проучване на случай: Хаштаг активизмът е направен правилно - #TeamSeas

Активизъм

Теми

01

Методи на участие

Как се създават глобални граждани, какви са действията на общността и правителството в резултат на GCED

02

Оказване на влияние върху вземането на решения

Как GCED влияе върху процеса на вземане на решения и има значение

03

Активизъм

Какво е активизъм и как се проявява

01

Методи на участие

Общ преглед

Нашият свят става все по-сложен, а човешките взаимодействия са по-сложни от всякога - хората никога не са били по-свързани и взаимозависими. Тези промени в обществото вдъхнаха живот на концепцията за *глобално гражданство* или идеята, че всички ние сме част от глобална общност и следователно нашите избори и действия могат да повлияят на хората и общностите на местно, национално и международно равнище.

Глобалното гражданство възпитава уважение и толерантност към другите, заедно с техните различия, създава глобална осведоменост и съпричастност. Съществуват различни начини за въвеждане на глобална перспектива в нашите общности и демонстриране на принадлежност към глобалното гражданство и неговите основни ценности.

01

Методи на участие

Общ преглед

Глобалното гражданство се фокусира върху действията, промяната и трансформацията чрез придобиване на ценности, нагласи и умения за сътрудничество, комуникация и критично мислене. Учениците трябва да се превърнат в активни участници в изграждането на един по-справедлив, мирен, толерантен, приобщаващ и устойчив свят. То трябва да започне от най-ранния етап на живота, когато се формират решаващите възгледи, и да продължи през целия живот на човека.

GCE се прилага чрез различни методи на участие:

- **В училищата**
- Участие на **гражданите и правителството**
- **Do-ocracy**
- **Организации и движения**
- **В личен план**

Училища

Много преподаватели са съгласни, че *"глобалното гражданство е научено и възпитано поведение"*, а най-широко използваната стратегия в класната стая за развиване на глобални умения е обучението чрез проекти. Включването на младите учащи в примерни действия, които се придържат към основните ценности на GCE и ги популяризират, се оказва по-успешен метод от други.

Друг важен елемент от ориентирания към участието на учащите се характер на GCE е, че учениците, чрез ангажирането си с други хора чрез международни училищни програми и образователни социални мрежи, създават свои собствени форми на глобално гражданство чрез диалог и действия.

Снимка: [Erik Mclean](#) on [Unsplash](#)

Училища

Учителите в училищата имат много по-голяма отговорност и ангажираност като хора, които обучават децата от най-ранна възраст на ценностите на глобалното гражданство.

В класната стая има много начини учениците да станат граждани на света:

- Овластяване на учениците като лидери и учители
- Включване на глобални истории и дейности, свързани с културата, в учебната програма, когато е възможно.
- Кандидатстване за всички налични безвъзмездни средства за образование и обмен
- Организирайте екскурзии, стартирайте инициатива за приятелство с приятели по пощата или организирайте събития в рамките на Международната седмица.
- Насърчаване на доброволчеството и подпомагането на другите чрез социални проекти
- Да размишляваме върху света около нас, да подкрепяме диалога, разбирането на разнообразието и приемането на различните мнения.

Училища

Образованието за глобално гражданство може да помогне на младите хора да разберат как функционират публичните институции, какви са техните цели, правомощия и сфера на действие, което засилва доверието им в тези институции. Това дава възможност на учащите се да се превърнат в борци за мир и справедливост. Нещо повече, то подкрепя създаването на единна глобална общност, в която царят почтеност, етика, недискриминация и уважение към авторитетите и законите, което насърчава международния мир и сигурност.

Ето защо е изключително важно да се въведат повече предмети в образователните институции и да се отдели повече време за развиване на тези ценности у хората от най-ранна възраст.

Чудесен допълнителен ресурс за преподаватели: iEARN е организация с нестопанска цел, обединяваща над 30 000 училища и младежки организации в повече от 140 държави. iEARN подкрепя учителите и младите хора да работят заедно онлайн, използвайки интернет и други комуникационни технологии. Всеки ден повече от 2 милиона ученици по света участват в съвместна работа по проекти чрез iEARN. <http://www.iearn.org/>

Гражданско участие

Много хора са отдадени на своя квартал или местна общност и активно участват в подобряването на качеството на живот в тях. Например те се включват в доброволчески дейности за поддържане на чистотата в района, организират кампании за почистване на боклука, някои от тях създават групи и участват във вземането на решения за общинския бюджет.

Много общности се организират около комбиниран преход на цели квартали към по-устойчив начин на живот, като например инсталиране на общински слънчеви панели, поддържане на общински органични градини или създаване на групи за социални доброволци за неформални грижи за възрастни граждани, които може да имат нужда от това (например помощ при пазаруването, правене на компания).

Забележителните действия след хуманитарни кризи включват инициативи, ръководени от младежи, за решаване на актуални проблеми и самостоятелно сформирани общности от развитите страни, които доброволно дават подслон на бежанци и им помагат да си стъпят на краката. Това е ясен пример за ценностите на глобалната гражданска общност в действие.

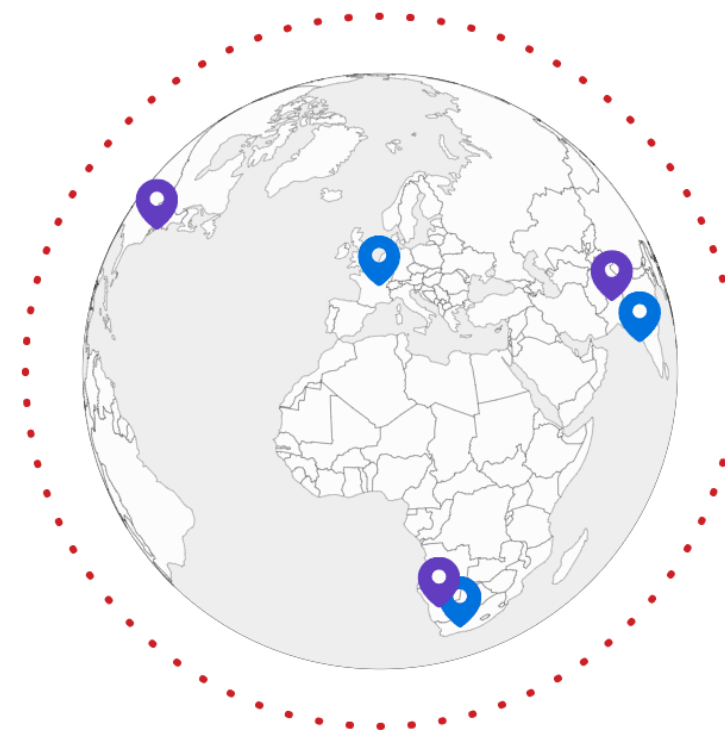
Снимка: [Anna Earl](#) on [Unsplash](#)

Участие на правителството

Правителството подкрепя участието на гражданите по различни начини, например като премахва ненужните правила и разпоредби, когато това е възможно. На местно или национално равнище съществуват форуми и различни организации, които имат за цел да създадат общество от по-ангажирани и самостоятелни граждани.

Освен това много правителства в ЕС са организирали дни на отворените врати, в които гражданите могат да "поемат" задълженията си за един ден - например студенти, които сформират младежко правителство.

След като жителите са по-ангажирани в обществения живот, правителството се адаптира и отчита в по-голяма степен инициативите на много общности. Това означава, че местните власти имат по-подкрепяща роля в случаи като осигуряване на съоръжения или повишаване на тяхната достъпност. Например общините могат да планират бюджетите на кварталите около идеята да помогнат на жителите да свършат нещата по-лесно.

Снимка от [globalcitizen.org](https://www.globalcitizen.org)

Do-ocracy

Активните граждани предпочитат индивидуален подход към своите нужди и често изискват от властите да мислят заедно с тях, вместо да търсят стандартни решения за всичко. Това води до опити на гражданите и властите да измислят начини да се отнасят един към друг и да работят заедно, като използват термин за това: **"демократия на действията"** - форма на демократично сътрудничество, при която *"отговорностите се поемат от хората, които вършат работата, а не от избрани или избрани служители"*. Това означава, че на гражданите, които **забелязват определен проблем и чувстват необходимостта или задължението** да работят по него, се позволява да намерят решения, без да зависят от местните длъжностни лица, които да го направят *вместо* тях. Ролята на местните служители и правителства в този случай е предимно подкрепяща, като се разрешават определени дейности, облекчават се някои ограничения или се премахват потенциални бюрократични пречки.

Някои **примери за "do-ocracy"** действия, чрез които обикновените граждани могат да влияят върху обществената сфера, включват: поддържане на зелени площи и парцели в квартала с кампании за почистване, създаване на патрули за безопасност в квартала, обединяване на местни учители, за да водят безплатни уроци за деца, които се нуждаят от тях, обществени кампании за групово финансиране на различни каузи на местно или дори международно равнище.

Снимка от [Shane Rounce](#) on [Unsplash](#)

Организации и движения

Основният дух на глобалното гражданско образование е да се научим да живеем заедно. То насърчава уважението към многообразието и солидарността към човечеството. Местните предизвикателства и действия са валидни въпроси, които трябва да се решават по различни начини, което доведе до рязкото увеличаване на броя на хуманитарните организации и движенията на съмишленици - глобални граждани.

Много от тях работят в международен план и са се утвърдили като важни защитници на ценностите на глобалното гражданство, като активно се опитват да образуват, да разрешават проблеми и конфликти.

Ето някои от най-популярните:

- Глобален гражданин
- ЮНЕСКО
- Oxfam
- Фондация "Бил и Мелинда Гейтс
- Международна младежка фондация
- Международно движение на Червения кръст и Червения полумесец
- Amnesty International

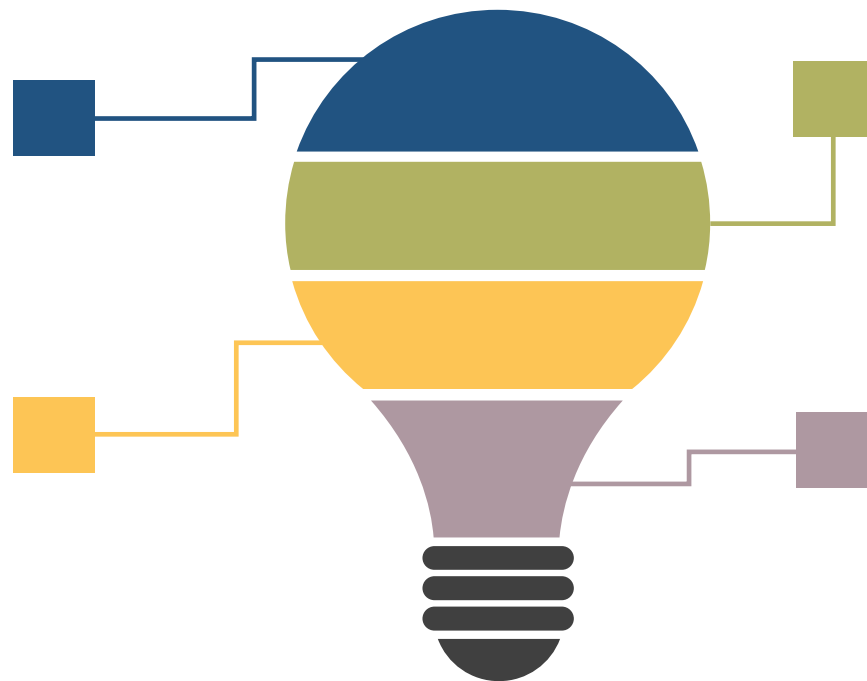
**GLOBAL
CITIZEN**

BILL & MELINDA
GATES foundation

В личен план

- Зачитане на културното многообразие
- Защита на правата на човека
- да се застъпвате за социална справедливост и равенство за всички
- Взаимодействие с местни и международни общности
- Участвайте в движения
- Прочетете за актуални местни и глобални проблеми.

- Направете по-екологичен избор, за да намалите въздействието си върху околната среда
- Рециклиране, намаляване на отпадъците, пестене на енергия и вода
- Пътувайте отговорно
- Потопете се в нови култури
- Изучаване на езици
- Доброволец

Как вие лично можете да станете по-добър глобален

02

Оказване на влияние върху вземането на решения

Преглед

Как учениците възприемат принципите на глобалното гражданство с автентичност и какво се случва, когато го правят?

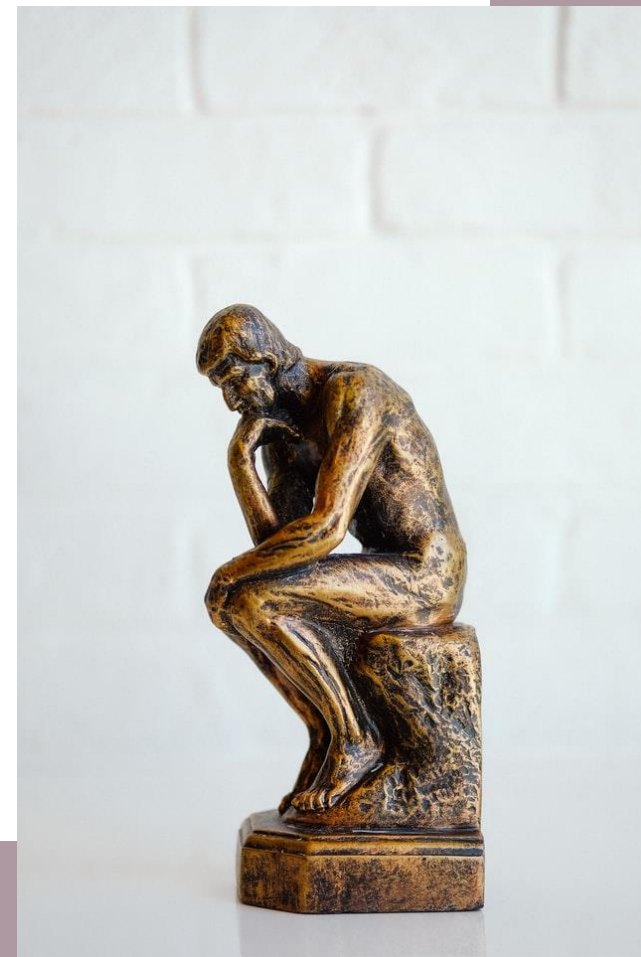
Днешните ученици разполагат с повече информация и достъп до нашия свят от всяко предишно поколение и затова техният принос и влияние са по-големи и се проявяват по различни начини.

- Участие в глобалната икономика
- GCED за устойчивост
- GCED срещу екстремизма
- GCED и правата на човека

Да постигнем промяна

Глобалното гражданство възпитава лично уважение и зачитане на другите, независимо къде живеят. То насърчава хората да мислят задълбочено и критично за това кое е **справедливо** и **равнопоставено** и кое ще сведе до минимум вредата за нашата планета. Изучаването на темите на глобалното гражданство помага на учениците да станат по-уверени в отстояването на своите убеждения и по-умели в оценяването на етиката и въздействието на своите решения и действия.

Усвояването на емпатия, особено към тези, които са различни от нас, е основна цел на GCE. Дори хора, които не са попадали в международна среда, могат да приложат повече емпатия в живота си, тъй като същите принципи важат както за местните и междуличностните конфликти, така и за международните конфликти.

Снимка от [Tingey Injury Law Firm](#) на [Unsplash](#)

Участие в глобалната икономика

Гражданството не е свързано само с отговорностите на хората, но и с възможностите, които светът предоставя, и с достъпа до глобалната икономика.

Участвайки в глобалната икономика, гражданите на света могат да реализират неограничен потенциал за взаимноизгоден обмен.

Без подходящо GCE световната икономика може да задълбочи културното напрежение и да насърчи експлоататорски бизнес практики (например марките за дрехи "бърза мода", които не плащат достатъчно за ръчен труд в развиващите се страни). С подходящо GCE за всички хората могат да осъзнаят, че като "граждани на света" имат много права и могат да се възползват от икономическите възможности на глобализацията.

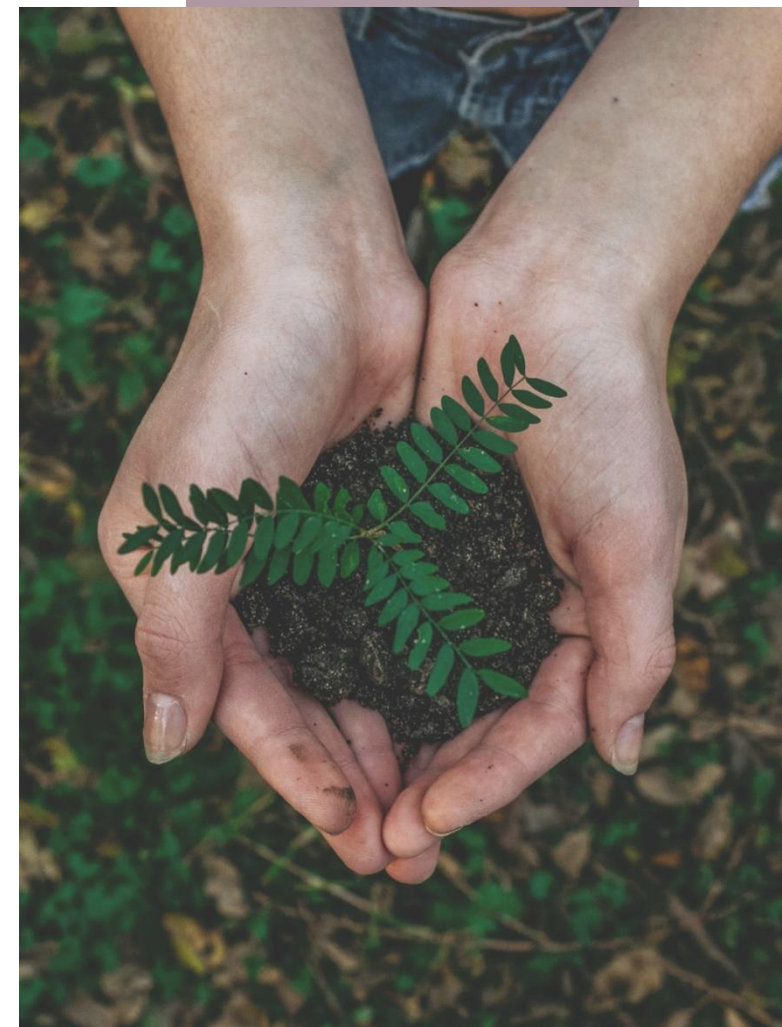
Снимка от [xb100](#) на
Freepik

GCE за устойчивост

Целта на образованието по глобално гражданство е да даде възможност на учащите да се ангажират и да поемат активна роля както на местно, така и на глобално ниво, за да станат активни участници в изграждането на един устойчив свят.

Тя позволява на хората да вземат информирани решения и да предприемат отговорни действия за *опазване на околната среда*. Тя учи гражданите как техните ежедневни действия и поведение могат да повлияят на заобикалящия ги свят и как те могат да бъдат променени, за да се *намали въздействието им върху околната среда*.

В резултат на това GCE е повлияла на много добри практики сред световните общности, като устойчиво отглеждане на храна, зачитане на природата и хората, участващи в процеса (напр. Fairtrade) рециклиране, управление на водните и енергийните отпадъци.

Снимка: [Noah Buscher](#) on [Unsplash](#)

GCE и правата на човека

Международен кодекс за правата на човека определя социалните взаимодействия между гражданите. Спазването на този кодекс е от съществено значение за запазването на глобалното общество. Добрият глобален гражданин е от полза за човечеството, като признава, че всеки човек има еднакви човешки права, и като се противопоставя на онези, които ги нарушават.

Универсалността е в основата на правото в областта на правата на човека. Всички ние сме равни и имаме еднакви права независимо от произхода, расата, пола, сексуалността, религията или качествата си. Като включва работата на философи и хуманитаристи, GCE може да привлече вниманието на учениците към универсалните човешки принципи и безусловното уважение към многообразието. В резултат на това хората, които са запознати и образовани в областта на ценностите на глобалното гражданство, са склонни да бъдат по-съпричастни и приемащи, което допринася за защитата на основни аспекти като правото на човека.

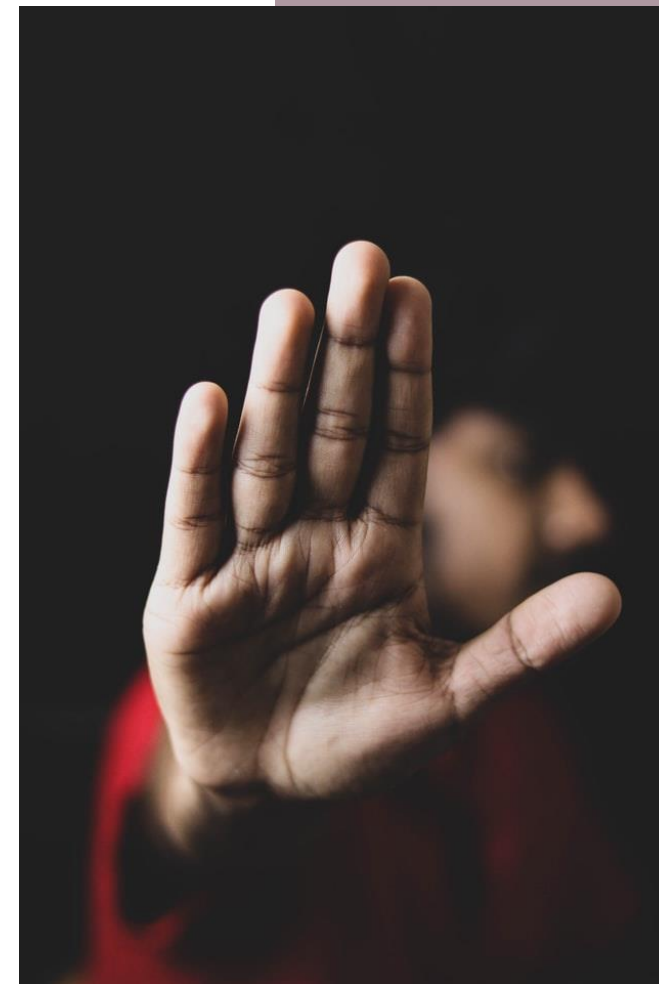
Снимка: [Markus Spiske](#) on [Unsplash](#)

GCE срещу екстремизма

Образованието за глобално гражданство се счита за един от най-полезните инструменти за предотвратяване на насилствения екстремизъм.

Концепцията за екстремизъм не толерира разнообразието или различията в гледните точки. Напротив, един от основните принципи на глобалното гражданство и образованието по глобално гражданство е уважението към многообразието и идеята, че всички хора са равни и имат еднакви права, независимо от произхода, расата и т.н.

Екстремизмът прибегва до използването на насилствена сила за постигане на екстремистка идеологически мотивирана цел, докато глобалното гражданство и образованието за глобално гражданство се основават на принципите на *ненасилие, съпричастност и солидарност към човечеството*. Глобалното гражданство представлява концептуален антидот на насилствения екстремизъм. *Ако последният е болест, то първият е най-доброто лечение (UNESCO, The ABCs of GCED, 2016 г.).*

Снимка: [Salman Hossain Saif](#) в [Unsplash](#)

03

АКТИВИЗЪМ

Преглед

Един от основните резултати от GCED е, че гражданите развиват смисъл, чувство за справедливост, импулс да действат, за да решат местен или глобален проблем и да изразят мнението си, да защитават човешките права и да се опитат да направят света по-добро място. Активизмът помага това да стане възможно.

- Какво е активизъм?
- Най-популярни видове активизъм

Какво е активизъм?

? *Практиката на предприемане на преки действия за постигане на политически или социални цели.*

Винаги, когато има положителна промяна в обществото, можем да я припишем на активисти. Глобалният гражданин е запознат с широкия свят, с правата си и има представа за собствената си роля в него. В резултат на това глобалният гражданин е възмутен от социалната несправедливост и е готов да направи така, че гласът му да бъде чул.

Активизмът може да се проявява **ежедневно по** различни начини - **чрез изкуство, музика, платформи на социалните медии или лично поведение**. Например отказ да се купуват продукти от компания, която добива материалите си по неетичен начин, или да се протестира срещу социална несправедливост или срещу проблем с правата на човека.

Активистите лобират пред правителствата, като призовават за корпоративна отчетност и водят кампании за равенство. Целите и визията им са различни, но повечето активисти имат една обща цел - да постигнат по-добър свят.

Снимка: [Brett Jordan](#) on [Unsplash](#)

Видове активизъм

Има много различни начини за изразяване на мнение и за борба с несправедливостта в света. Мирният протест е човешко право и е включен в Обединената декларация за правата на човека.

Най-често срещаните видове активизъм, които служат като израз на глобално гражданство, са следните:

- Протести и демонстрации
- Бойкоти и стачки
- Кампании в социалните медии
- Младежки активизъм
- Екология

Снимка: [Markus Spiske](#) on [Unsplash](#)

Протести и демонстрации

Вероятно най-известният вид активизъм и важно човешко право - мирният протест, гарантирано от Обединената декларация за правата на човека.

Демонстрацията обединява хора, обединени от общи убеждения, които маршируват по определен маршрут или заемат определено място, за да привлекат вниманието към дадена кауза. Повечето избрани дати и места са ключови, съвпадащи с важни исторически дати и места, за да се подчертае идеята на протеста или демонстрацията

Снимка: [Vlad Tchompalov](#) on [Unsplash](#)

Бойкоти и стачки

Целта на **бойкота** е да се окаже икономическо въздействие върху "целта", например предприятие, което се занимава с експлоататорски практики или нелоялна търговия. Подобно на протестите, бойкотите са най-успешни, когато в тях участват големи групи от хора. За да успеят, те се нуждаят от ясни цели и силни лидери и могат да окажат огромно въздействие и дори да постигнат промяна на политиките.

Стачките са начин на работещите граждани да се справят с несправедливи или опасни условия на труд, ниски заплати или други проблеми, като те могат да откажат да работят, когато преговорите са отказани или се провалят.

Въпреки че стачките се свързват най-вече с бизнеса, те се използват като ефективен метод за фокусиране върху даден проблем и могат да се използват и за оказване на натиск върху правителствата за промяна на определени политики.

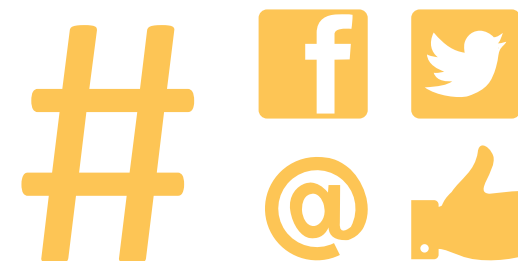
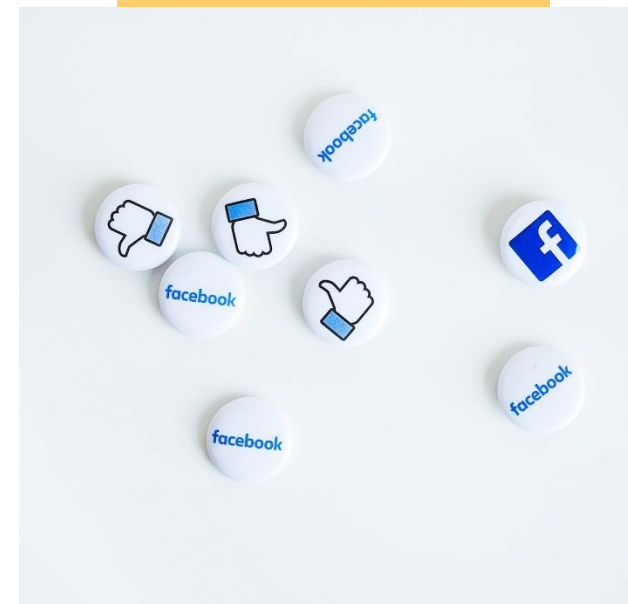

Снимка от потребител [vectorjuice](https://www.freepik.com) на [freepik.com](https://www.freepik.com)

Кампании в социалните медии

Нова форма на активизъм, която завладява света. Известен още като **"хаштаг активизъм"**, той се осъществява в социалните мрежи като Twitter, Instagram или Facebook. Потребителите повишават осведомеността за проблеми, организации и действия чрез публикации, графики, видеоклипове и др. Обхватът на социалните медии е огромен и през 2020 г. става ясно колко важен е станал той с кампанията #BlackLivesMatter.

Въпреки че този вид активизъм е толкова популярен, някои се съмняват в неговата ефективност, тъй като в повечето случаи той завършва с просто споделяне на публикация и не включва реални действия, което го прави перформативен. За това е измислен терминът **"слактивизъм"**. Въпреки това той може да хвърли светлина върху даден проблем и да достигне до по-широка публика, например до по-младите групи.

Младежки активизъм

Организиране на общността за социална промяна от хора на възраст между 15 и 24 години, което доведе до промяна в политическото участие и активност. Младите активисти все по-често предприемат действия и изказват мнението си за спешната необходимост от решаване на социални, хуманитарни и екологични проблеми.

Основата на движението са технологиите, с висока степен на използване на интернет и онлайн информация, което е довело до положително въздействие върху политическата ангажираност и като цяло до по-голяма активност в медиите в сравнение с по-възрастните поколения.

Социалният младежки активизъм е преобладаващият вид, който засяга реформите в образованието и участието на младите хора в управлението, пример за което са младежките съвети.

Двама младежки активисти - Грета Тунберг и Малала Юсафзай - завладяха хората по целия свят с борбата си за различни каузи и доказоха, че оказват влияние върху възгледите на младите хора, като поставят началото на движения и получават признание като съвременни младежки лидери.

SKOLSTREJK
FÖR KLIMATET

Снимка на [потребителя МНМ55 на wikipedia.org](https://www.wikipedia.org/wiki/File:Mh55.jpg)

Екология

Загриженост и действия, насочени към опазване на околната среда

Тя приема различни форми, които включват защита на природата и природната среда, защита на човешката среда, опазване на изчерпаемите природни ресурси, защита на функцията на критични елементи на земната система, екосистеми или процеси като климата.

Тя се стреми да влияе върху политическите процеси чрез лобиране, с активност и протести на местно ниво и образование за околната среда, като се застъпва за устойчиво управление на ресурсите и защита чрез промени в обществените политики и индивидуалното поведение.

Снимка: [Markus Spiske](#) on [Unsplash](#)

Основни моменти от модула

Днешните ученици разполагат с повече информация и достъп до нашия свят от всяко предишно поколение и затова техният принос и влияние са по-големи и се проявяват по различни начини.

Съществуват различни начини за въвеждане на глобална перспектива в нашите общности и демонстриране на принадлежност към глобалното гражданство и неговите основни ценности.

Един от основните резултати от GCED е, че гражданите развиват смисъл, чувство за справедливост, импулс да действат, за да решат местен или глобален проблем и да изразят мнението си, да защитават човешките права и да се опитат да направят света по-добро място. Активизмът помага това да стане възможно.

Библиография

- ЮНЕСКО за GCED - <https://en.unesco.org/themes/gced/>
- Уебсайт на поредицата "Глобално образование" - <https://www.globaleducationseries.org>
- Oxfam - Какво е глобално гражданство - <https://www.oxfam.org.uk/education/who-we-are/what-is-global-citizenship/>
- 28 милиона действия и десетилетие на въздействие за милиарди хора по света - <https://www.globalcitizen.org/en/content/global-citizen-actions-decade-of-impact/>
- ЮНЕСКО, Глобално гражданско образование - подготовка на учащите се за предизвикателствата на 21-ви век - <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000227729>
- Образование за глобално гражданство: теми и учебни цели - <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000232993>
- Азбука на глобалното гражданско образование - <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000248232>
- До-осразу и преоткриването на правителството, <https://ecpr.eu/Events/Event/PaperDetails/16320>
- Академично въздействие на GCED - <https://www.un.org/en/academic-impact/global-citizenship>
- Фондация "Бил и Мелинда Гейтс" - <https://www.gatesfoundation.org/>
- Младежки активизъм; Plan International - <https://plan-international.org/youth-activism>
- Ферма на покрива Dak Akker - Ротердам <https://dakakker.nl/>
- #TeamSeas - <https://teamseas.org/>
- Прегръщане на растителната основа - Nestle - <https://www.nestle.com/stories/healthy-food-meatless-meals-flexitarian-nutrition-needs>
- Какво стимулира бума на растителната храна? - <https://www.newfoodmagazine.com/article/139141/plant-based-boom/>
- The Vegan Society; <https://www.vegansociety.com/>

Допълнителни ресурси

Тема 1: Действия на общността - методи на участие

- Видео: Добре дошли в най-голямата градска ферма на покрива в света, BBC World Service (3 мин.) - <https://youtu.be/YerQvtIMPu0>
- Видео: Когато храната стане дефицитна Високотехнологични ферми - документален филм на DW (26 мин.) - <https://youtu.be/KIEOuKD9KX8>
- Видео: Глобално гражданско образование - Първа инициатива на GCED (~2 минути) - <https://youtu.be/tPdtGrnj7sU>
- Видео: Как да спасим нашата планета - Сър Дейвид Атънбъро - WWF International (~9 минути) - <https://youtu.be/0Puv0Pss33M>

Тема 2: Оказване на влияние върху вземането на решения

- Видео: Трейлър: Младежта може да движи света - ЮНЕСКО (3 мин.) - <https://youtu.be/e-WRPuU0-qA>
- Видео: Пълен документален филм: Младежта може да движи света - ЮНЕСКО (~11 мин.) - <https://youtu.be/vJOfA3nGoVc>
- Видео: GCED за превенция на насилствения екстремизъм - ЮНЕСКО (~2 мин.) <https://youtu.be/nhwVKKPDm4A>
- Видео: Никой не е роден, за да мрази: ЮНЕСКО (~3 мин.) - <https://youtu.be/2PXLvKT1U4M>
- Видео: Да се научим да живеем заедно в мир чрез GCED - ЮНЕСКО (~3 минути) - <https://youtu.be/KuKzq9EDt-0>
- Видео: H&M и Zara: Може ли бързата мода да бъде екологична? - Документален филм (13 мин.) - https://youtu.be/00NIQgQE_d4
- Уебсайт: Официална конференция на ООН по изменението на климата COP26 през 2021 г. - <https://ukcop26.org/>

Тема 3: Активизъм

- Видео: Поколениято Грета - младежкият активизъм по света - BBC (~4 мин.) - <https://youtu.be/6NaqdvSphaU>
- Статия: "Музиката може да накара хората да се променят": колко полезни са концертите за климата? (3 мин. четене) - <https://gal-dem.com/climate-live-concerts-music-social-justice/>
- Видео: Искате ли да бъдете младежки активист? Ето няколко съвета - CBC Kids News (~4 мин.) - <https://youtu.be/l1Fx3m2oPC4>
- Уебсайт: Официален #TeamTrees - <https://teamtrees.org/>

Речник на термините

ТЕРМИН	ДЕФИНИЦИЯ
Do-ocracy	Форма на демократично сътрудничество, при която <i>"отговорностите се поемат от хората, които вършат работата, а не от избрани или избрани служители"</i> . Всеки, който вижда даден проблем и може да направи нещо по него, е свободен да действа, за да го реши, и е подкрепен от местните служители или правителството.
Хаштаг активизъм	Актът на изразяване на подкрепа за дадена кауза чрез харесване, споделяне и т.н. в която и да е платформа на социалните медии.
Slacktivism	Практиката да се подкрепя политическа или социална кауза чрез средства като социалните медии или онлайн петиции, като се полагат много малко усилия или ангажимент.
Екология	Загриженост и действия, насочени към опазване на околната среда
Бърза мода	Термин, с който се описва дизайнът на дрехите, който бързо преминава от модния подиум към магазините, за да се възползва от тенденциите. Това позволява на потребителите да закупят модерен външен вид на достъпна цена, въпреки че тази бързина на производство и ниска цена обикновено идват от експлоататорски практики, голямо замърсяване на околната среда и отпадъци, ниски заплати и опасни работни места.

Практически препоръки

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Резултати от обучението

Знания

- ☐ Учениците познават концепцията за общности
- ☐ Обучаемите придобиват знания и разбиране за местни, национални и глобални проблеми
- ☐ Обучаемите разбират как ежедневните им действия могат да помогнат за решаването на местни/глобални проблеми стъпка по стъпка.
- ☐ Обучаемите познават своите права и правата на другите, когато става въпрос за изразяване на мнение.

Снимка: [Erik Mclean](#) on [Unsplash](#)

Резултати от обучението

Умения

- ❑ Обучаемите развиват чувство за принадлежност към общочовешкия свят, споделят ценности и отговорности, основани на правата на човека.
- ❑ Обучаемите развиват чувство за съпричастност, солидарност и уважение към различията и многообразието
- ❑ Обучаемите могат да идентифицират възможности за ангажираност и да инициират действия, превръщайки се във фактори за положителна промяна.

Снимка от [John Schnobrich](#) в [Unsplash](#)

Резултати от обучението

Нагласа

- ☐ Ученикът развива чувство за принадлежност към общност със споделени ценности и отговорности, основани на правата на човека.
- ☐ Обучаемите развиват чувство за съпричастност, солидарност и уважение към различията и многообразието
- ☐ Обучаемите стават етично отговорни и ангажирани
- ☐ Обучаемите имат желание да прилагат положителни промени в обществото
- ☐ Учениците развиват мотивация и желание да предприемат необходимите действия, когато се сблъскат с несправедливост.

Снимка от [Джон Камерън](#) в [Unsplash](#)

Планове на уроците

01

Действия на Общността, повлияни от GCE

Теоретична основа - как
глобалните граждани могат да
създават общности, да
насърчат ценностите на GCE
и да се усъвършенстват;

*Проучване на случай за
устойчива ферма на покрива
DakAkker*

02

Оказване на влияние върху процеса на вземане на решения

Кратко описание на
положителното въздействие на
доброто GCE върху различни
аспекти на обществото.

*Практически казус за Nestle и
неговите иновации, започнати
от устойчивостта и
търсенето на клиентите*

03

Активност, вдъхновена от GCE и неговите ценности

Описание на активизма,
подхранван от чувството за
глобално гражданство, и
неговите най-често срещани
форми и въздействия

*Проучване на случай за
#TeamSeas като добър пример
за активизъм с хаштагове*

Учебен план 1

Модул: Действия на общността

Методи за участие

План на урока 1: Действия на общността, повлияни от ГСЕ

Продължителност: 60 минути

Цел	Целта на този план за урок е да представи различните начини, по които общностите могат да се включат в ежедневието си, като се започне от личното ниво, премине се през образователната система, формират се граждански общности и се включат правителствата и институциите.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Съоръжение/оборудване	• Класна стая • Проектор • Достъп до интернет • Бяла дъска • Компютър или лаптоп (по избор)
Инструменти/материали	• Презентация на PowerPoint • Материали за раздаване • Листове А4 и материали за писане
Основна дейност	Задача 1: Представяне на темата и теоретична основа (20 мин.) Задача 2: Работа по групи и дискусия - проучване на казус (30 мин.) Раздайте на обучаемите избрания казус и им дайте възможност да го прочетат, като им осигурите няколко листа А4 за водене на бележки. Обсъдете какви впечатления е оставило проучването на казуса у учениците. Предложете им да проучат алтернативни начини за участие на местно ниво. Задача 3: Заключение (10 мин.)
Отражение	Какви са някои примери за действия на общността, които вече се провеждат във вашия район? Посочете същите начини, по които можете да се включите в местната общност. Можете ли да посочите някои местни проблеми във вашия район и да дадете идеи как да се работи за решаването им?

Пример от реалния живот/казус 1

Модул: Действия на общността

Тема: Методи за участие

Пример от реалния живот/казус 1

Продължителност: 30 минути

Цел	Целта на този казус е да покаже успешен пример за това как общностите могат да се обединят, за да поддържат етично отговорно място и да помогнат за подобряване на живота в своите жилищни райони, като съчетават различни концепции на ГСЕ и ги прилагат в действие (по-устойчив живот, екология, общностен дух, образование).
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Описание на казуса (кратко)	Ферма DakAkker на покрива в центъра на Ротердам, Нидерландия. Родена е от концепцията за устойчиви зелени обществени пространства в жилищните райони и кооперативна грижа за устойчиво развитие на градските ферми
Връзка с темата	Обществените градини са чудесен пример за групова инициатива, повлияна от съзнанието за глобално гражданство. Чрез своите етично отговорни действия доброволците демонстрират разбиране на концепциите на ГСЕ показват как могат да се предприемат малки местни действия, за да се направят жизнените ни пространства и начинът ни на живот по-устойчиви и по-здравословни, като обучават местните общности за отглеждането на органични храни в градските райони.
Последващи въпроси	Какво мислите за идеята за покривни градини? Бихте ли обмислили да откриете своя собствена градина във вашия район и къде? Какво би могло да се подобри или добави в случая с тази ферма на покрива? Можете ли да посочите подобни примери от вашата страна?
Препратки	Официален уебсайт: https://dakakker.nl/ Кратък 3-минутен видеоклип за градината, на нидерландски език с английски субтитри: https://youtu.be/CwGzr3kuuA8

Пример от реалния живот/казус 1

Описание на казуса

DakAkker е ферма с площ 1000 кв.м, разположена на покрива на Schieblock в Ротердам, Нидерландия. Отглеждат се зеленчуци, ядливи цветя и плодове, отглеждат се пчели, има и свободно отглеждани пилета. **DakAkker е най-голямата ферма на открито на покрива в Нидерландия и една от най-големите в Европа.** Тя има интелигентен покрив, който се намира на върха и е тестова площадка за интелигентно съхранение и управление на водата. Вутер Бауман, консултант по природно и пространствено планиране в Центъра за околна среда в Ротердам, а също и пчелар, свързан с пчеларската гилдия Амброзиус, отговаря за управлението на DakAkker заедно с голяма група ентузиастични доброволци.

Условията в DakAkker са сравними със средиземноморския климат: суха камениста почва, много вятър, понякога доста топло. Ето защо във фермата се отглеждат билки като мента, лимонова върбинка и лавандула, както и зеленчуци като йерусалимски артишок, цвекло, моркови, репички и чеснови сортове като лук, праз, чесън и силни растения като малини, ревен и тиква. Във фермата на покрива се използват **биологични семена и посадъчен материал**. Не се използват торове и не се пръска с инсектициди, а също така се използва 6-годишен график за редуване на културите. В хотелите за червеи червеите правят компост, който се използва на покрива, но се продава и като течен компост за растенията. Ядливите цветя на покрива са топ продукт и се доставят на шест ресторанта в непосредствена близост до фермата на покрива.

В DakAkker има **няколко пчелина**. Медоносните пчели осигуряват опрашването на растенията в стопанството. В по-ранни времена пчеларството е било част от стопанството. В днешно време все повече градски хора откриват какво специално хоби може да бъде пчеларството. Като се има предвид оскъдното пространство в градовете, градският пчелар трябва да потърси подходящо място за поставяне на пчелните кошери. В някои случаи покривът може да бъде чудесно място за поставяне на кошери.

Фермата е създадена и **образователна програма "Dakennie"** за началните училища в Ротердам. Тя е финансово подкрепена от различни организации, община Ротердам и е отворена за сътрудничество с много училища в района. Учене и правене на покрива за училища - програма за градско земеделие, зелени покриви, климат и вода, здравословна храна, биоразнообразие и устойчивост. Децата откриват фермата на покрива с помощта на карта. Те се запознават с всичко, което расте във фермата, заедно с пчелите, пилетата и хотелите за червеи. Те също така могат да работят във фермата като истински фермери на покрива - ще плевят, сеят и поливат растенията.

Интелигентният покрив на покривния павилион е зелен покрив за съхранение на вода с интелигентен контрол на потока, който се определя от прогнозата за времето. При прогнозиране на екстремни валежи интелигентният контрол на потока реагира, като предоставя допълнителен капацитет за съхранение на вода 24 часа предварително.

В заключение, това е чудесен пример за това как една идея може да бъде развита, подкрепена и харесана от общността. Фермата на покрива има много посетители, дори е включена в официалните обиколки на града и има много доброволци, които се грижат за мястото и всички негови обитатели. Тази устойчива концепция е вдъхновила много подобни проекти в други страни и създава култура на уважение към природата, биоразнообразието, храната и земята, която обитаваме.

Учебен план 2

Заглавие на модула: Действия в общността

Тема: Оказване на влияние върху вземането на решения

План на урока 2: Как GCE влияе върху процеса на вземане на решения

Продължителност: 60 минути

Цел	Този план има за цел да обясни как GCE влияе върху процеса на вземане на важни решения и как поведението се променя положително в резултат на правилното образование.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Съоръжение/оборудване	• Класна стая • Проектор • Достъп до интернет • Бяла дъска • РС или лаптоп (по избор)
Инструменти/материали	• Презентация на PowerPoint • Видеоклипове и статии • Материали за раздаване
Основна дейност	Задача 1: Въведение в темата и дефиниции (20 мин.) Задача 2: Проучване на казус и обсъждане (30 мин.) <i>Дайте на обучаемите казуса и ги оставете да го прочетат и да си водят бележки за обсъждане.</i> Задача 3: Заключение (10 мин.)
Отражение	<i>Защо е важно да разбираме другите? Как смятате, че GCE ни прави по-добри?</i> <i>Какви са предимствата, които ви дават ценностите на глобалното гражданство?</i> <i>Кои са примерите за това как GCE допринася за по-добър свят? Помислете за примери за положителна промяна, която се е случила благодарение на ценностите на глобалното гражданство (напр. кампании, промени в политиката, реформи)</i>

Пример от реалния живот/казус 2

Модул: Действия на общността

Тема: Оказване на влияние върху вземането на решения

Пример от реалния живот/казус: Тенденции за веганство, вегетарианство и флекситарианство - иновации на Nestle на растителна основа

Продължителност: 30 минути

Цел	Целта на този казус е да се <i>направи преглед на тенденциите, повлияни от устойчивите храни и промените в начина на хранене, за да се намали въздействието върху околната среда.</i>
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Описание на казуса	Докладите и проучванията на Нестле в Европа и САЩ показват, че търсенето на продукти на растителна основа нараства бързо. Големите марки започнаха да се адаптират към тези тенденции, като разработват иновативни продукти и се опитват да станат по-устойчиви и екологични като цяло.
Връзка с темата	Случаят обяснява накратко какво стои зад решението на много хора да се хранят с растителна храна, следвайки доклади и данни за това как хранителните ни навици оказват голямо въздействие върху околната среда. Той показва, че търсенето на клиентите се променя бързо и как компаниите и марките се опитват да бъдат в крак с него, което оказва пряко влияние върху техните решения и процеси на разработване на продукти и иновации.
Последващи въпроси	Знаете ли какво е въздействието на вашия избор на храна върху околната среда? Направили ли сте промени в навиците си за пазаруване, за да намалите въздействието върху околната среда? Устойчивостта на дадена марка фактор ли е за вас, когато става въпрос за пазаруване на храна/облекло/обувки/технологии? Какво би ви накарало да изберете по-устойчива марка вместо обикновена?
Препратки	<i>Прегръщане на растителната основа - Nestle - https://www.nestle.com/stories/healthy-food-meatless-meals-flexitarian-nutrition-needs</i> <i>Какво стимулира бума на растителната храна? - https://www.newfoodmagazine.com/article/139141/plant-based-boom/</i> <i>Пример за етично и устойчиво съдържание на марката, канал на Nestle в YouTube - https://www.youtube.com/c/nestle/videos</i> <i>Статистиката и данните са взети от The Vegan Society; https://www.vegansociety.com/</i>

Good food, Good life

Пример от реалния живот/казус 2

Тенденции за веганство, вегетарианство и флекситарианство - иновациите на Nestle на растителна основа

Проучване на случай

Хранително-вкусовата промишленост се трансформира бързо. По-малките, по-гъвкави и бързоразвиващи се стартиращи предприятия отправят предизвикателство към по-големите компании. Потребностите на потребителите също се развиват. **Здравето и благосъстоянието** се превърнаха в **основни движещи сили**, като много потребители преоценяват какво ядат и какво е тяхното въздействие върху планетата. До лятото на 2020 г. **продажбите на храни на растителна основа се увеличиха повече от два пъти в Европа**, като потребителите включиха в кошницата си 14% повече варианти без месо и млечни продукти.

Хуманното отношение към животните и етиката, свързана с консумацията на месо, винаги са били предмет на широки **дискусии**. С милиард животни, убивани всяка година за храна, животновъдството е отговорно за 91 % от унищожаването на тропическите гори в Амазонка, например. **Осъзнатите потребители** вече са наясно с негативните последици, които животинският начин на хранене оказва върху заобикалящия ги свят, както и с положителното въздействие, което може да има веганството или вегетарианството. Всъщност почти половината (48 %) от потребителите са намалили консумацията на месо поради загриженост за хуманното отношение към животните.

Планетата е друг ключов фактор: повече от една трета от хората казват, че **устойчивостта** е причината да изберат растителна диета. В сравнение с храненето, богато на животински продукти, растителното хранене е много по-устойчиво, тъй като използва значително по-малко природни ресурси и оказва много по-малък натиск върху околната среда. Но не става въпрос само за храната: марките и компаниите постепенно се адаптират и променят към по-устойчиви, екологични и **съобразени с околната среда** продукти. Процесите на снабдяване и производство стават "по-зелени", защото това е, което клиентите търсят и проучват, преди да изберат даден продукт.

Очакванията на потребителите са високи и това, което се е считало за приемливо преди няколко години, вече не е така. Потребителите не искат да имат усещането, че пропускат или че с действията си или с избора си на храна оказват негативно влияние върху планетата, но в същото време "фалшивото месо" невинаги е удачно, особено за всеядните. Прогнозите сочат, че на по-устойчиво отглежданите съставки като леща, боб и нахут, които придават текстура на растителните храни, ще се обръща все по-голямо внимание, тъй като продължаваме да се отказваме от червеното месо и птичето месо. Потребителите стават все по-авантюристични и любопитни към храните на растителна основа. **Флекситарианството** бързо се превръща в също толкова валиден избор на начин на живот, колкото и вегетарианството или месоядството. Наистина, през 2017 г. Nestle проведе глобално проучване, което сочи, че до 30% от потребителите искат да преминат към диета с по-малко или никакво месо. Все повече от тях приемат предизвикателството и разнообразието, свързани с редовното приготвяне на ястия на растителна основа, без да изпитват натиск да се ангажират никога повече да не ядат месо. Нестле отговаря на тази флекситарианска тенденция с марки на растителна основа като Garden Gourmet в Европа - втората по големина вегетарианска марка - и Sweet Earth в САЩ.

Пример от реалния живот/казус 2

Тенденции за веганство, вегетарианство и флекситарианство - иновациите на Nestle на растителна основа

Практически казус

Отминаха дните, когато желанието за чийзбургер с бекон означаваше да се откажете от диетичните ограничения.

През 2020 г. **Nestlé заяви, че е станала първата компания за храни и напитки, която е разработила и трите основни съставки - вегански бекон, сирене и бургери - на напълно правдоподобен вегански чийзбургер с бекон.** Но Nestle продължава да разработва нови истински растителни алтернативи на храни дори и така, както продължава да се опитва да подобрява съществуващите. Например през септември 2020 г. Garden Gourmet пусна на пазара втора версия на своя бургер на растителна основа, с нов вкус и текстура и изискващ **80% по-малко използване на земя от** обикновения бургер с говеждо месо, **генерирайки 75% по-малко въглеродни емисии.**

Успехът на Nestle на вегетарианските и веганските пазари се разпростира и върху други продукти, заместващи месото, като например колбасите Garden Gourmet Sensational, предлагани в стиловете Bratwurst и Chorizo. При производството му се използват редица съставки, включително соя, цвекло, моркови, чушки, рапично и кокосово масло. Освен това те са навлезли и в растителната морска храна с веган алтернативата на риба тон на Nestle и *Vrimp* (веган скариди).

В този дух Nestle пусна на пазара редица продукти, предназначени за веганския пазар. Те включват алтернатива на конвенционалните яйца, която е едновременно устойчива и щадяща животните и която може да се използва по различни начини, включително за печене и други подобни рецепти. По същия начин беше създадена и алтернатива на млякото - *Wunda*. Nestle избра то да бъде на грахова основа и да бъде подобно на конвенционалното мляко многофункционално и въглеродно неутрално.

В по-общ план 80% от продуктите Garden Gourmet вече са с **чист етикет**, а от Nestle съобщават, че планират да разширят обхвата на този етикет върху цялата си гама. Освен това други утвърдени марки на Нестле също се насочват към продукти на растителна основа, като например *Nescafé Gold*, която пуска гама от немлечни латета, приготвени от бадеми, овес или кокос; *Starbucks Non-Dairy Creamer*, направена от бадемово и овесено мляко и предлагана в карамел и лешник; и *KitKat*, която пуска KitKat V, сертифицирана веганска версия на добре познатото шоколадово блокче.

"Продуктите ни отговарят на изискванията на потребителите, които искат повече храни на растителна основа, особено на хората от хилядолетието, които искат удобна и истинска храна, и на флекситарианците, които искат повече зеленчуци и протеини на растителна основа в диетата си", обяснява съоснователката на Sweet Earth Foods Кели Сует и продължава: *"Ние правим здравословната и устойчива храна достъпна за всички, точно както трябва да бъде. **Нестле е готова за флекситарианското бъдеще.**"*

Пример от реалния живот/казус 2

Модул: Действия на общността

Тема: Оказване на влияние върху вземането на решения

Пример от реалния живот/казус: Въвеждане на 4-дневна работна седмица

Продължителност: 30 минути

Цел	Да предоставим кратка информация за инициативата "4 работни дни" и за това как хората могат да се обединят, за да насърчат положителна промяна.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Описание на казуса	В текста се прави общ преглед на това кои държави са изпробвали 4-дневната работна седмица и как тя е помогнала на служителите да станат по-щастливи. В същото време тя намалява въглеродния отпечатък на компаниите и като цяло е полезна за околната среда.
Връзка с темата	Няколко проучвания изследват как намаляването на работната седмица до по-малко часове/дни, от 4 на 5, и предполагат как това се отразява както на психичното здраве, така и на въздействието на дейностите на хората върху околната среда. Вследствие на тези наблюдения синдикатите на работниците и компаниите в цял свят обмислят въвеждането му и обявиха период на изпитване. Целият процес е повлиян от възгледи, които са свързани с ценностите на GCE.
Последващи въпроси	Чували ли сте вече за инициативата за въвеждане на 4-дневна работна седмица? Струва ли ви се добра идеята за 4-дневна работна седмица и защо/ защо не? Бихте ли предложили или подали петиция за подобна промяна във вашия район? По какъв начин 4-дневната работна седмица е от полза за околната среда? Какви стъпки можете да предприемете, за да помолите вашето правителство/фирма/училище да обмисли въвеждането на 4-дневна работна седмица?
Препратки	<i>Unilever опитва четиридневна работна седмица</i> - https://fortune.com/2020/12/01/unilever-four-day-work-week/ <i>Четиридневната работна седмица е "огромен успех" в Исландия</i> - https://www.bbc.com/news/business-57724779 <i>Испания е най-новата страна, която опитва да въведе четиридневна работна седмица</i> - https://www.forbes.com/sites/jackkelly/2021/03/15/spain-is-the-latest-country-to-try-a-four-day-workweek/

Снимка от [Windows](#) в [Unsplash](#)

Пример от реалния живот/казус 2

Въвеждането на 4-дневна работна седмица

Казус

Като културна норма и благодарение на инициативите на профсъюзите в началото на 1900 г. се въвежда 5-дневната работна седмица. Първите общи споменавания за 4-дневна работна седмица се появяват през 1970 г., но са несъществени и скоро отшумяват. През последните няколко години обаче някои изследвания накараха работодателите да смятат, че намаляването на работната седмица до 4 дни или 32 ч. може да има ползи не само за работодателите, но и за околната среда. Трудови активисти и природозащитници се застъпват за съгласна работна седмица, като посочват, че тя би помогнала за психическото благополучие на служителите, както и за намаляване на емисиите. Вследствие на по-кратката работна седмица служителите ще бъдат по-свежи и по-продуктивни. С един ден по-малко оперативните и екологичните разходи ще намалеят за предприятията, а след това и за обществото като цяло.

Пандемията COVID само затвърди тези убеждения, тъй като хората работеха от дома си по по-гъвкав график, а въглеродните емисии бяха значително намалени. Много от служителите, на които е било разрешено да запазят по-кратка работна седмица, не са обмисляли да се върнат към редовния график.

Досега само няколко държави са въвели активно 4-дневната работна седмица, като Япония, Нова Зеландия, Исландия, Испания и др.

Япония започна пробен период през 2019 г. с 4 дни в седмицата в офиса на Microsoft. За периода на това изпитание компанията наблюдава 23% намаление на разходите за електроенергия, а производителността на служителите се е увеличила с 40%. В резултат на това японското правителство официално препоръча на компаниите да позволят на служителите си да изберат 4-дневна работна седмица, вярвайки, че това ще подобри баланса между работата и личния живот.

Новозеландският клон на Unilever също е провел няколко изпитания на 4-дневната работна седмица в своите офиси. Техният изпълнителен директор Ник Бангс заяви, че "старите начини на работа са остарели и вече не отговарят на целта". Когато пробните дейности приключат през декември, компанията ще оцени резултатите, за да види дали по-кратката работна седмица може да се разпространи и в останалите клонове на компанията по света. Освен това министър-председателят на Нова Зеландия Джасинда Ардерн подкрепи идеята за 4-дневна работна седмица, заявявайки, че това ще спомогне за по-добър баланс между живота и работата, като вероятно ще насърчи вътрешния туризъм, за да компенсира липсата на чуждестранни туристи. Други новозеландски фирми също са изпробвали и напълно приложили по-кратката работна седмица, като не са видели никакви недостатъци след личните си пробни изпитания.

В Исландия градският съвет на Рейкявик и националното правителство проведе опити с 2500 работници от различни работни места, като офиси, болници, доставчици на услуги и детски градини. Служителите съобщиха, че са по-малко стресирани, а балансът между работата и личния живот се е подобрил значително, като са имали повече време да прекарат със семействата си или да вършат домакинска работа и да се наслаждават на хобитата си. Това накара профсъюзите в Исландия да предоговорят модели те на работа, в резултат на което над 85 % от работещите преминаха към по-кратко работно време при същото заплащане.

Правителството на Испания обяви, че през 2021 г. ще проведе експеримент с четиридневна работна седмица в продължение на три години. В него ще се включат около 200 предприятия и до 6000 работници.

Разбира се, по-кратката работна седмица няма да означава по-ниско заплащане. Повечето от правителствата и компаниите обмислят политики и програми за подпомагане и компенсиране на своите работници, поради което няма да се стигне до съкращаване на заплатите или работната сила. Като цяло, намаляването на работните дни в седмицата е посрещнато положително във всяко от пробните места досега. В резултат на това във все повече страни профсъюзите и асоциациите се застъпват за 4-дневна работна седмица, за да се отговори на променящите се времена и "новото нормално".

Учебен план 3

Модул: Действия на общността

Заглавие на темата: Активизъм

План на урока : Активността като израз на духа на глобалното гражданство

Продължителност: 60 минути

Цел	Този план има за цел да обясни какво е активизъм, какви са различните и най-често срещаните видове и как практическото мислене на глобалното гражданство може да допринесе за действия, които водят до подобрения, положителни социални промени и по-справедливи общности.
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Съоръжение/оборудване	• Класна стая • Проектор • Достъп до интернет • РС или лаптоп (по избор)
Инструменти/материали	• PowerPoint презентация • Материали за раздаване • Видеовръзки • Лист хартия А4 и материали за писане
Основна дейност	Задача 1: Въведение (20 мин.) <i>Дайте кратко обяснение на определенията (видове активизъм) и някои общи примери.</i> Задача 2: Работа по групи - проучване на случай (30 мин.) <i>Предоставете на обучаемите казус от материалите за раздаване, прочетете го и след това проведете кратка дискусия по темата.</i> Задача 3: Заключение (10 мин.)
Отражение	<i>Дайте няколко примера за каузи, които са предизвикали протести и демонстрации на местно/национално/световно равнище.</i> <i>Участвали ли сте някога в някаква форма на активизъм? Каква е била причината? Какво се е променило и какво не?</i> <i>Ако видите някаква социална несправедливост или проблем, какви начини бихте избрали, за да му се противопоставите и да изразите мнението си?</i>

Пример от реалния живот/казус 3

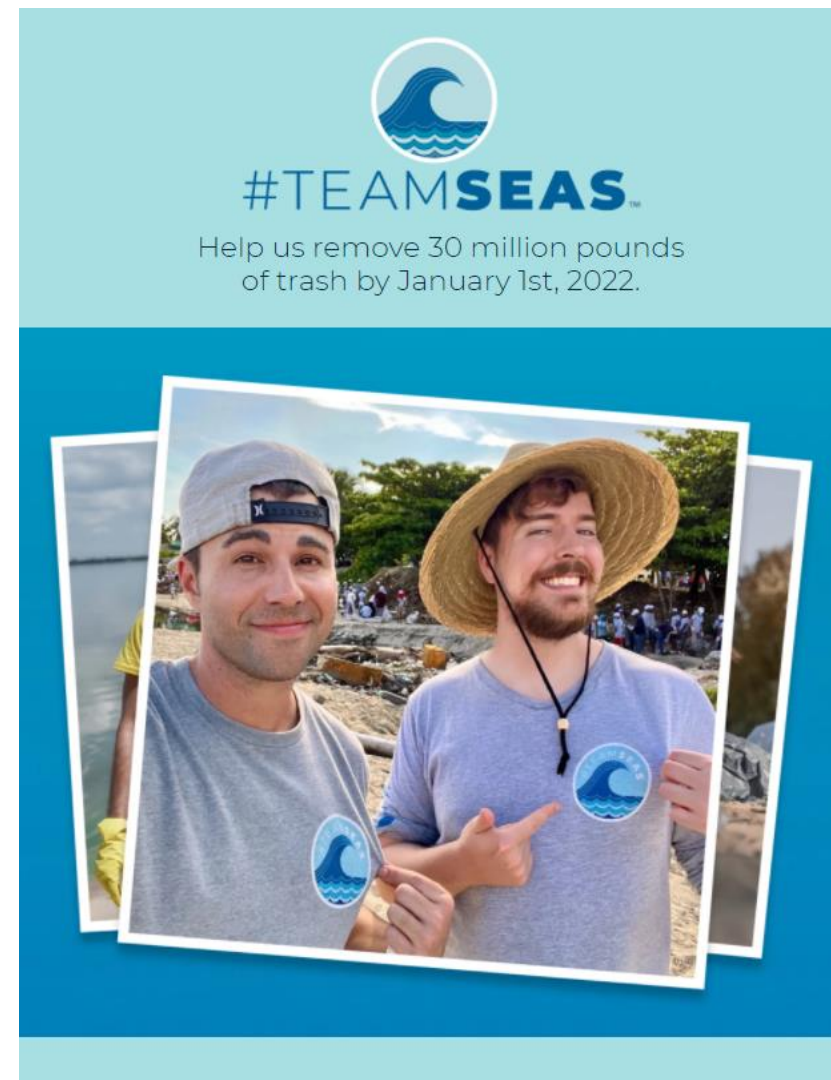
Модул: Действия на общността

Активизъм

Пример от реалния живот/казус: Хаштаг активизъм, направен правилно - #TeamSeas

Продължителност: 30 минути

Цел	Целта на този казус е да <i>представи успешен пример за активизъм с хаштагове. То показва как ценностите на ГКЕ се прилагат на практика, за да се обединят общностите към обща цел за положителна промяна.</i>
Целева група	Възрастни, живеещи в селски райони
Описание на казуса	Започна онлайн кампания за събиране на средства - 30 млн. долара за почистване на 30 млн. килограма боклук от океаните, моретата и реките. Кампанията е започната и популяризирана от популярния създател на съдържание Джими Доналдсън (MrBeast), известен със своите благотворителни кампании наред с други видове съдържание.
Връзка с темата	Това е добър пример за това как ГСЕ улеснява гражданите да забелязват актуалните важни въпроси, да осъзнават тяхната сериозност и да действат по тях чрез всички налични ресурси и медии.
Последващи въпроси	Как бихте участвали в кампанията #TeamSeas? Можете ли да посочите подобни кампании във вашия район / държава / по света? Кои са проблемите, които сте забелязали и които се нуждаят от промяна? Как можете да действате, за да информирате другите за тези проблеми? Как можете да се справите с проблема със замърсяването с пластмаса?
Препратки	Официален уебсайт на #TeamSeas: https://teamseas.org/ MrBeast Кратък клип (45 секунди) на Help Us Save The Ocean - https://youtu.be/DMP-uU2988Q Пълният видеоклип, с който стартира кампанията - https://youtu.be/cV2gBU6hKfY

Пример от реалния живот/казус 3

Хаштаг активизъм, направен правилно - #TeamSeas

Практически казус	Океанът и животът в него са изключително важни. Освен питейна вода, океанът произвежда половината от въздуха, който дишаме, така че е изключително важно да го поддържаме чист и здравословен, дори само заради нас самите. За съжаление океанът и реките, които го хранят, са пълни с около 200 милиона тона пластмасови отпадъци, като годишно в океаните продължават да попадат около 11 милиона тона. #TeamSeas е глобална кампания за набиране на 30 млн. долара за премахване на 30 млн. паунда (приблизително 13 600 тона!) пластмаса и отпадъци от океана, както и от реките и плажовете. Тя е и продължение на изключително успешната кампания за набиране на средства, ръководена от създатели, #TeamTrees. #TeamTrees стартира през 2019 г. с цел набиране на 20 млн. долара за засаждане на 20 млн. дървета и надминават целта, като събират над 23 млн. долара и генерират повече от 1млрд гледания на видеоклипове. Годици по-късно TeamTrees.org все още получава дарения и засажда хиляди дървета всеки ден. #TeamSeas стартира в петък, 29 октомври 2021 г., с масивна вълна от онлайн видеоклипове, която продължава с друго ново съдържание, за да събере подкрепа по време на кампанията. Целта за набиране на средства в размер на 30 млн. долара официално и успешно приключи на 1st януари 2022 г., така че въпреки краткото време, с което разполагаха, за да съберат тези пари, те все пак постигнаха целта си. Финансираните дейности по почистването започнаха през 2022 г. и по план трябва да приключат след три години, въпреки че екипът поддържаше сайта и след крайния срок за набиране на средства. Също като оригиналната кампания, която я вдъхнови, #TeamSeas се ръководи от Марк Робер, Джими Доналдсън (MrBeast) и директора на кампанията Мат Фицджералд. Те събират отново много от най-популярните създатели на съдържание в света, за да помогнат за стартирането на кампанията, да добавят креативност и да поканят своята аудитория да подкрепи #TeamSeas към амбициозната цел от 30 млн. долара. #TeamSeas се очертава да бъде един от най-мощните и въздействащи проекти за почистване на всички времена с най-съвременните речни прихващачи, информация за организираните на местно ниво почиствания, усилия за премахване на инициативата "ghostgear" (изхвърлени или изоставени риболовни уреди) и професионални експедиции в области с най-голям потенциал за въздействие върху опазването на околната среда. Всички пари, събрани от #TeamSeas, отиват за независимо проверени отпадъци, премахнати от плажовете, реките или океана. Дарените средства отиват директно в две организации с нестопанска цел: Ocean Conservancy и The Ocean Cleanup, които си поделят парите поравно. Тези пари се отпускат само след като се потвърди, че отпадъците са били премахнати, като за всеки килограм се плаща по 1 долар. Където е възможно, рециклируемите отпадъци, като например кутии, стъкло и пластмасови бутилки, се отделят и рециклират. Когато това не е възможно, отпадъците се насочват към депо за отпадъци в съответствие с местните разпоредби и капацитет. Кампанията посочва, че това е конкретна причина за необходимостта от намаляване на количеството пластмаса, което хората използват, и на отпадъците, които генерираме, като отбелязва, че проблемът със замърсяването с пластмаса е толкова голям, че няма едно-единствено решение и че следователно кампанията представлява само отправна точка. За да се включите, разгледайте TeamSeas.org и помислете дали да не споделите кампанията, нейното съдържание и темите ѝ в интернет и с хората, които познавате.
--------------------------	---

Съвети

- Използвайте **интерактивни инструменти**, за да поддържате интереса на обучаемите. Можете да намерите ресурси в разделите Библиография и Допълнителни ресурси.
- Задавайте **рефлексивни въпроси**, за да помогнете на учащите да се идентифицират с това, което преподавате. Създадени са някои насоки, но не се колебайте да включите свои собствени.
- Познавайте **аудиторията** си и нейните **нужди**
- Използвайте **технологиите във** ваша полза
- Поддържайте **урока** си **съобразен с нуждите и житейския опит** на обучаемите
- Насърчавайте **дискусиите**. Попитайте за подходящи казуси и примери, които учащите могат да знаят за различните теми.
- Поправяйте ги, ако е необходимо, но **не** по **покровителствен** начин.
- Запомнете техния произход (селски райони)
- Избягвайте **дълги** самостоятелни **презентации**
- Използвайте възможно най-много **аудио-визуални материали**.
- Използване на **актуализирани** и **съвременни** материали
- Бъдете **подкрепящи, обяснителни, улесняващи**
- Подпомагане на **сътрудничеството между** стажантите чрез насърчаване на работата в група

Заклучение

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Заклучителни бележки

Значение

В днешно време много са важните проблеми, които присъстват в нашия свят.

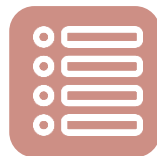
Използване

Този наръчник предоставя най-подходящата информация по 5 различни теми, за да помогне на хората да разберат по-добре света.

Разнообразие

Много различни аспекти за справяне с различни предпочитания и части от информацията.

Допълнителна информация

Към всяка тема има и практически казуси, съвети и планове за уроци.

Потърсете ни онлайн

<https://ruralgce.eu/>

@RURALGCE

Rural GCE

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

